کتابیاتِ مفتی اعظمؒ

حضرت مولانا مفتی محمد شفیع صاحب رحمۃ اللہ علیہ

مفتی اعظم پاکستان

کے علمی و تصنیفی کام کا جامع اشاریہ

پروفیسر حافظ بشیر حسین حامد صاحب

ایم اے اُردو ۔ ایم اے اسلامیات

مکتبہ معارف القرآن کراچی

(Quranic Studies Publishers)

کتابت مفتی اعظم

کتابیاتِ مفتی اعظم

کتابیاتِ مفتی اعظم

حضرت مولانا مفتی محمد شفیع صاحب رحمۃ اللہ علیہ

مفتی اعظم پاکستان

کے علمی و تصنیفی کام کا جامع اشاریہ

مرتبہ

پروفیسر حافظ بشیر حسین حامد صاحب

ایم اے اردو۔ ایم اے اسلامیات

مکتبہ معارف القرآن کراچی

(Quranic Studies Publishers)

باہتمام : خصر اشفاق قاسمی

طبع جدید : جمادی الاولیٰ ۱۴۳۶ھ۔ مارچ ۲۰۱۵ء

ناشر : مکتبہ معارف القرآن کراچی
(Quranic Studies Publishers)

فون : 92-21-35031565, 35123130

ای میل : info@quranicpublishers.com
mm.q@live.com

ویب سائٹ : www.ONLINESHARIAH.com
آن لائن خریداری کے لئے تشریف لائیں۔

ملنے کے پتے

* مکتبہ دارالعلوم، کراچی
* ادارۃ المعارف، کراچی
* دارالاشاعت، کراچی
* بیت القرآن، کراچی
* بیت الکتب، کراچی
* مکتبۃ القرآن، کراچی
* ادارہ اسلامیات، کراچی/ لاہور
* بیت العلوم، لاہور
* مکتبہ رحمانیہ، لاہور
* مکتبہ سید احمد شہید، لاہور
* مکتبہ رشیدیہ، کوئٹہ
* کتب خانہ رشیدیہ، راولپنڈی
* مکتبہ اصلاح وتبلیغ، حیدرآباد
* ادارہ تالیفات اشرفیہ، ملتان

فہرست عنوانات

تقریظ

حضرت مولانا مفتی محمد تقی عثمانی دامت برکاتہم

بسم اللہ الرحمٰن الرحیم

الحمد لله و كفىٰ و سلام علىٰ عباده الذين اصطفىٰ

اما بعد

بندہ کے والد ماجد حضرت مولانا مفتی محمد شفیع صاحب قدس سرہ کو اللہ تعالیٰ نے جن ہمہ جہتی خدمات کیلئے موفق فرمایا وہ بہت کم کسی کے حصے میں آتی ہیں۔ ہم نے جب سے ہوش سنبھالا انہیں کسی نہ کسی تحریری خدمت میں مشغول دیکھا، روزمرہ کی دینی و اصلاحی ڈاک کے علاوہ فتاویٰ کا سلسلہ سفر و حضر میں مسلسل جاری رہتا تھا۔ اس کے ساتھ ہی تالیف و تصنیف کسی حال میں نہیں رکی، اور کمال یہ تھا کہ اہم اور تحقیقی کام کے بعد بھی اپنے کاموں کو انتہائی تواضع کے ساتھ ذکر فرمایا کرتے تھے کہ میں نے تو کچھ نہیں کیا، اپنے بزرگوں سے سنی ہوئی باتوں کو آسان کر کے لکھ دیا ہے۔ غالباً اسی اخلاص اور تواضع کا نتیجہ تھا کہ اللہ تبارک و تعالیٰ نے آپ کی تالیفات کو قبول عام فرمایا اور تقریباً ہر تحریر شائع ہو کو نافع خاص و عام ہوئی، اور امید ہے کہ اللہ تبارک و تعالیٰ کی بارگاہ میں بھی اس نے شرف قبولیت حاصل کیا ہوگا۔

اس سلسلے میں ایک بشارت کا ذکر بھی نا مناسب نہ ہوگا۔ آج سے کئی سال پہلے کوہاٹ سے وہاں کے ایک طالبعلم مولانا اکرام اللہ کوہاٹی صاحب کا ایک خط مجھے موصول ہوا (جو اب یقیناً تعلیم کی تکمیل کر چکے ہوں گے) اس خط کا متعلقہ حصہ مکتوب

نگار ہی کے قلم سے درج ذیل ہے۔

''میں درجہ خامسہ کا طالبعلم ہوں اور دارالعلوم انجمن تعلیم القرآن کوہاٹ میں زیر تعلیم ہوں، حضرت یہ رسالہ آپ کی خدمت میں کوہاٹ سے ارسال کر رہا ہوں۔ حضرت میں نے ۲۱/ اپریل کو رات کے وقت ایک خواب دیکھا، جس میں آپ کے والد محترم حضرت مولانا مفتی محمد شفیع صاحب نوراللہ مرقدہ کو دیکھا کہ وہ میری طرف دیکھ کر مسکرا پڑے اور پھر مجھے اپنی جانب بلا کر فرمانے لگے کہ بیٹا آپ اپنے تحصیل علم کے بارے میں پریشان نہ ہوں اللہ کریم آپ کو باعمل علم عطا فرمائے گا اور دوسری بات یہ ہے کہ میری اولاد کو میرا اسلام پہنچا دینا اور محمد تقی صاحب کو یہ بات تاکید کے ساتھ کہہ دینا کہ آپ کے والد محترم کا یہ فرمان ہے کہ ''میری چھوڑی ہوئی میراث کو آخری دم تک مضبوطی سے پکڑے رہنا، یعنی تصنیف کو، کیونکہ میری نجات کا ذریعہ تصنیف ہی بنا اور آپ بھی تصنیف کے کام کے واسطے سے ابلاغ دین کرتے رہنا، پھر فرمانے لگے کہ میرے نبی کریم ﷺ کے دین کو سیکھنے کیلئے یا تو لاہور کے مدرسہ محمدیہ میں محمد حسن صاحب کے پاس جا کر یا فرزندانِ مَن کے مدرسہ جا کر میرے نبی ﷺ کے اخلاق کو اپنے اندر جذب کرنیکی کوشش کرو۔ اس کے بعد مجھے ایک قلم بطور تحفہ عنایت فرمایا اور فرمانے لگے کہ بیٹا یہ وہ قلم ہے جس سے میں نے ''معارف القرآن'' لکھی تھی۔ جب میں نے وہ قلم دیکھا تو اس میں معمولی سی سیاہی تھی اور ایک کالے رنگ کا جبہ دے کر فرمانے لگے کہ یہ وہ جبہ ہے جس کو میں نماز جمعہ کیلئے پہنا کرتا

تھا۔ اس کے بعد مجھے گلے لگا کر واپس لوٹنے لگے تو جب میں نے انکی طرف دیکھا تو بیت اللہ سامنے نظر آ رہا تھا اور حضرت مفتی محمد شفیع نور اللہ مرقدہ بیت اللہ کی طرف روانہ تھے۔ جب میں نیند سے بیدار ہوا تو رات کے ۲ بجکر ۵۰ منٹ تھے۔ پھر بوجہ خوشی کے اللہ نے ہم کو بہت رونا نصیب فرمایا''۔

یہ حضرت قدس سرہ کی تالیفات کی نافعیت اور مقبولیت کے بارے میں ایک بشارت ہے اور اس سے ہم مستفیدین کے جذبۂ استفادہ میں اضافہ ہونا چاہیے۔ ضرورت تھی کہ حضرتؒ کی تالیفات کی ایک جامع فہرست اسطرح مرتب کی جائے کہ جو کوئی استفادہ کرنا چاہے اسے معلوم ہو جائے کہ کونسی تالیف یا کونسا مقالہ کہاں طبع ہوا ہے۔

اللہ تبارک وتعالیٰ جناب بشیر حسین صاحب کو جزائے خیر عطا فرمائیں کہ انہوں نے ''کتابیاتِ مفتی اعظمؒ'' کے نام سے یہ فہرست انتہائی عرق ریزی اور دقیقہ رسی کے ساتھ مرتب فرمائی ہے۔ اور کوشش کی ہے کہ حضرت قدس سرہ کی ہر تحریر کا حوالہ آجائے۔ اللہ تبارک وتعالیٰ اس کوشش کو قبول فرما کر اسے مستفیدین کیلئے نافع بنائیں۔ آمین

والسلام

بندہ

محمد تقی

۱۱-۴-۱۴۳۳ھ

تقدیم

مفتیٔ اعظم پاکستان حضرت مولانا مفتی محمد شفیع صاحبؒ اس صدی کی نابغۂ روزگار شخصیات میں شمار ہوتے ہیں۔ دارالعلوم دیوبند کی فضاؤں میں پروان چڑھے، دارالعلوم دیوبند کے اکابر سے جی بھر کے علمی، عملی اور روحانی استفادہ کیا۔ پھر تکمیل کے بعد جب مسند درس وتدریس کو رونق بخشی تو اپنے علوم وفیوض سے ہزارہا تشنگانِ علم کو سیراب فرمایا۔ جب حکیم الامت حضرت تھانوی قدس سرہ کی طرف سے اجازت و خلافت کا خلعت عطا فرمایا گیا تو بیعت وارشاد کے راستے سے سینکڑوں نہیں، ہزاروں بندگانِ خدا کی اصلاح ظاہر و باطن کا ذریعہ بنے۔ تصنیف وتالیف کے میدان میں قدم رکھا تو تصانیف کا ایسا مفید اور کارآمد ذخیرہ وجود میں آیا جس میں نہ صرف عوام وخواص کی اصلاح وتربیت کا سامان موجود ہے بلکہ ہر دور میں اہل علم کی پیاس بھی بجھاتا رہے گا نیز دورِ حاضر اور آئندہ کے پیش آنیوالے مسائل میں انکی رہنمائی بھی کرتا رہے گا۔ دارالعلوم دیوبند سے لیکر دارالعلوم کراچی تک آپکے فیضیافتہ مہِ کامل بن چکے ہیں اور پورے عالم کو اپنے علم وعمل کی روشنی سے منور فرمارہے ہیں۔ حضرت مفتی صاحبؒ کی حیات وخدمات پر اب تک لکھنے والوں نے بہت کچھ لکھا اور آئندہ بہت کچھ لکھا جاتا رہے گا۔ اس سلسلہ میں سب سے وقیع کوشش میری نظر میں ماہنامہ ''البلاغ'' کا مفتیٔ اعظم نمبر ہے جو آپکی حیات و خدمات پر ایک جامع دستاویز کی حیثیت رکھتا ہے۔ اسکے علاوہ بیسیوں کتب ورسائل میں آپ کا تذکرہ بکھرا پڑا ہے جس کو اگر کوئی ''صاحب ہمت'' جمع کرلے تو ایک ضخیم کتاب بن سکتی ہے۔

''کتابیاتِ مفتیٔ اعظمؒ'' پر کام کرنے کا داعیہ اس وقت پیدا ہوا جب حکیم الاسلام حضرت مولانا قاری محمد طیب صاحبؒ کی علمی و تصنیفی خدمات پر مشتمل ''کتابیات طیب'' جون ۱۹۹۹ء میں طبع ہو کر منظر عام پر آئی۔ تو اہل علم کی طرف سے حوصلہ افزائی ہوئی جس پر مزید کام کرنے کا حوصلہ پیدا ہوا۔ چنانچہ توکلاً علی اللہ حضرت مفتی صاحبؒ پر کام شروع کر دیا۔ اور تقریباً ۱۲ سال کی تگ و دو کے بعد یہ تحقیقی کاوش پایۂ تکمیل کو پہنچی۔ ''کتابیاتِ مفتیٔ اعظمؒ'' کے جو حصے مکمل ہوتے گئے ماہنامہ ''البلاغ'' میں طباعت کیلئے بھیجتا رہا۔ اللہ تعالیٰ جزائے خیر دے ادارہ کو کہ نہ صرف میری ہمت افزائی فرمائی بلکہ میری اس ناقص و ناتمام سعی کو ''البلاغ'' کی زینت بخشتے رہے۔ جس کی تفصیل یہ ہے:

۱۔ حیاتِ مفتیٔ اعظمؒ۔ ایک نظر میں: جولائی ۲۰۰۰ء۔

۲۔ مقدمات و تقاریظِ مفتیٔ اعظمؒ: فروری ۲۰۰۲ء۔

۳۔ تذکرہ مفتیٔ اعظم کتب و رسائل میں (قسط نمبر:۱) جولائی ۲۰۰۲ء
(قسط نمبر:۲) اپریل ۲۰۰۶ء
(قسط نمبر:۳) اگست ۲۰۰۶ء

۴۔ خطبات و مجالسِ مفتیٔ اعظمؒ: جون ۲۰۰۷ء۔

۵۔ مقالات و مضامین مفتیٔ اعظمؒ: (قسط نمبر۱) اپریل ۲۰۱۰ء
(قسط نمبر۲) مئی ۲۰۱۰ء
(قسط نمبر۳) جولائی ۲۰۱۰ء

الحمد للہ یہ تحقیقی کام ۳۰ / مارچ ۲۰۱۱ء کو مکمل ہوا۔ یہ تکمیل اس معنی میں نہیں کہ اس میں کسی ترمیم واضافہ کی گنجائش نہیں، بلکہ اس سے مراد یہ ہے کہ حتی المقدور سعی وکاوش سے جو مہیا ہو سکا اکٹھا کر دیا۔

ماہنامہ ''القاسم'' دیوبند، ماہنامہ ''المفتی'' (عربی) دیوبند، ماہنامہ ''دارالعلوم'' دیوبند

وغیرہ میں حضرت مفتی صاحبؒ کے جو مضامین و مقالات طبع ہوتے رہے ان سب تک اپنی نا رسائی کا اعتراف کرتے ہوئے ان احباب سے درخواست کرتا ہوں جن کو یہ رسائل میسر آسکیں مجھے ضرور مطلع فرماتے رہیں۔

میری یہ حقیری تحقیقی کاوش جن حضرات کی نگاہ سے گزرے وہ عنداللہ اسکی قبولیت کی دعا بھی فرمائیں کہ اللہ جل شانہ اسکو میرے لیے ذخیرۂ آخرت اور حضرت مفتی صاحبؒ کے علوم و معارف سے آگاہی اوران سے کما حقہ استفادہ کا ذریعہ بنادیں۔ان پر کام کرنے والوں کیلئے سنگ میل ثابت ہو۔

دارالعلوم کراچی کے ناظم کتب خانہ مولانا ابو طاہر صاحب اور دیگر تمام احباب کا تہہ دل سے مشکور ہوں جنہوں نے اس کام میں میرا تعاون فرمایا۔

میں حضرت مفتی محمد تقی عثمانی دامت برکاتہم کا بھی تہہ دل سے مشکور ہوں جنہوں نے انتہائی مصروفیت کے باوجود اس کتاب پر نظر ثانی فرمائی اور تقریظ تحریر فرمائی ۔ یہ میرے لئے بڑے ہی اعزاز کی بات ہے۔

اللہ تعالیٰ اس عنایت پر آپ کو اپنے شایان شان اجر عطا فرمائے۔

بشیر حسین عفی عنہ

۱۰/۳/۲۰۱۲ء

حیاتِ مفتیٔ اعظمؒ ایک نظر میں

۱۳۱۴ھ: شعبان ولادت حضرت مفتی صاحبؒ بمقام دیوبند : اسمِ گرامی محمد شفیع (تجویز کردہ: حضرت گنگوہیؒ)

۱۳۱۹ھ: ناظرہ قرآن مجید کی ابتدا (استادگرامی: حافظ محمد عظیم صاحب)

۱۳۲۳ھ: (۱) وفات حضرت گنگوہیؒ (۲) تھانہ بھون میں پہلی حاضری (والدِ گرامی حضرت مولانا محمد یٰسین صاحب کے ہمراہ)

۱۳۳۰ھ: عربی صرف ونحو کی ابتدائی کتب کی تعلیم کی ابتدا (از والدِ گرامی حضرت مولانا محمد یٰسین صاحبؒ)

۱۳۳۱ھ: دارالعلوم دیوبند کے درجہ عربی میں باقاعدہ داخلہ۔

۱۳۳۲ھ: (۱) تھانہ بھون کی دوسری حاضری (۲) درجہ متوسطہ میں داخلہ اور درج ذیل اساتذہ سے استفادہ:

(ا) سلم العلوم، میرزاہد، حمداللہ، شرح سلم، میبذی.....مولانا رسول خان صاحبؒ

(ب) حمداللہ کا کچھ حصہ

(ج) ہدایہ کا کچھ حصہ..........مولانا شبیر احمد عثمانیؒ

(د) ہدایہ اولین کا ابتدائی حصہ.........مولانا حافظ محمد احمد صاحبؒ

(ھ) حسامی اور ہدایہ کا بقیہ حصہ.........مولانا رسول خان صاحبؒ

۱۳۳۳ھ: مشکوٰۃ وجلالین کی تکمیل

۱۳۳۴ھ: فنون کی بقیہ کتب کی تکمیل

۱۳۳۵ھ: (ا) دورۂ حدیث: درج ذیل اساتذہ کرام سے استفادہ:
(ا) بخاری شریف .... مولانا سید انور شاہ کشمیریؒ
(ب) مسلم شریف .... مولانا شبیر احمد عثمانیؒ
(ج) سنن ابو داؤد .... مولانا سید اصغر حسین شاہ دیوبندیؒ
(د) سنن ابن ماجہ .... مولانا غلام رسول ہزارویؒ
(ھ) مؤطا امام مالکؒ
(و) مؤطا امام محمدؒ
(ز) شرح معانی الآثار للطحاویؒ
(ح) حصن حصین .... مولانا مفتی عزیز الرحمٰن صاحبؒ
(ط) فلسفہ کی بعض کتب .... حضرت علامہ انور شاہ صاحبؒ
(۲) حضرت شیخ الہندؒ کی مالٹا میں اسیری۔

۱۳۳۶ھ: (ا) درس نظامی کی تکمیل۔
(ب) دارالعلوم دیوبند میں تدریس کی ابتدا۔
(ج) تھانہ بھون کی تیسری حاضری (بغرض تربیت)
(د) جناب کریم صاحب کی صاحبزادی سے آپکا نکاح

۱۳۳۷ھ: حکیم الامت حضرت تھانویؒ سے خط وکتابت کی ابتدا

۱۳۳۸ھ: حضرت شیخ الہندؒ کی مالٹا سے رہائی۔

۱۳۳۹ھ: حضرت شیخ الہندؒ کے ہاتھ پر بیعت اور اسی سال کا حضرت شیخ الہند کا انتقال

۱۳۴۲ھ: (ا) درجہ وسطی کی کتابوں کی تدریس۔
(ب) تجارتی کتبخانہ بنام ''دارالتدریس والاشاعت'' کا آغاز

۱۳۴۴ھ: ۲۲ ذی الحجہ کو مفتی عزیز الرحمٰن صاحبؒ کا دارالعلوم دیوبند سے استعفیٰ

۱۳۴۵ھ: (۱) تھانہ بھون کی چوتھی حاضری۔
(۲) ولادت محمد زکی کیفی مرحوم۔
۱۳۴۶ھ: پہلی مرتبہ حج بیت اللہ کی سعادت۔
۱۳۴۷ھ: حضرت مولانا مفتی عزیز الرحمٰنؒ کی وفات۔
۱۳۴۸ھ: حکیم الامت حضرت مولانا اشرف علی تھانویؒ سے سند حدیث کا حصول۔
۱۳۴۹ھ: (۱) اجازت وخلافت از حکیم الامت حضرت تھانویؒ۔
(۲) دارالعلوم دیوبند کی طرف سے خدمتِ فتویٰ کی سپردگی۔
۱۳۵۰ھ: (۱) ماہ صفر میں دارالعلوم دیوبند میں بحیثیت مفتی کام کا آغاز
(۲) اسی سال ۲۸ ربیع الاول کو مجلس شوریٰ کی طرف سے صدر مفتی کے منصب کی تفویض۔
(۳) ولادت محمد رضی عثمانی مرحوم۔
۱۳۵۱ھ: نہایات الادب فی غایات النسب (اسلام اور نسلی امتیازات) کی تکمیل واشاعت۔ (جس پر حضرت تھانویؒ نے ۱۱ صفحات کی تقریظ لکھی)۔
۱۳۵۳ھ: (۱) حضرت مفتی صاحبؒ کی حمایت میں حضرت تھانویؒ کا ''رفع الغلط لدفع الشطط'' نامی رسالہ کی تصنیف۔
(۲) محمد ولی رازی مدظلہ کی ولادت۔
۱۳۵۴ھ: (۱) ابوداؤد شریف کے درس کا آغاز۔
(۲) ماہنامہ ''المفتی'' کا اجراء۔
۱۳۵۵ھ: (۱) ''اماثل الاقوال'' کی تکمیل۔
(۲) ولادت مولانا محمد رفیع عثمانی دامت برکاتہم
(۳) آپکے والد گرامی مولانا محمد یٰسین صاحبؒ کی وفات
۱۳۵۸ھ: کتب خانہ ''دارالاشاعت'' کا قیام۔

۱۳۵۹ھ: دوبارہ منصب افتاء پر تقرری اور ۵ سال تک اس خدمت کی انجام دہی۔
۱۳۶۱ھ: (۱) ماہنامہ ''المفتی'' کی بندش۔
(۲) احکام القرآن (عربی) کی تصنیف کا آغاز۔
۱۳۶۲ھ: (۱) ۱۷ر رجب کو حکیم الامت حضرت تھانویؒ کا انتقال
(۲) دارالعلوم دیوبند سے استعفیٰ۔
(۳) شوال: مفتی محمد تقی عثمانی (دامت برکاتہم) کی ولادت
۱۳۶۳ھ: (۱) قیام پاکستان کی جدوجہد میں عملی شرکت۔
(۲) ۴ر ذی الحجہ کو احکام القرآن (عربی) جلد پنجم کی تکمیل۔
۱۳۶۴ھ: (۱) آپ کے استاد مولانا سید اصغر حسینؒ کا انتقال۔
(۲) کانگرس اور مسلم لیگ سے متعلق شرعی فیصلہ کی تصنیف۔
(۳) ''افاداتِ اشرفیہ در مسائل سیاسیہ'' کی ترتیب واشاعت۔
(۴) جمیعۃ علماء اسلام کی تاسیس۔
۱۳۶۶ھ: ۲۷ر رمضان المبارک کو تقسیم ہند اور قیام پاکستان کا اعلان۔
۱۳۶۷ھ: ۲۰ر جمادی الثانی کو آبائی وطن ''دیوبند'' (انڈیا) سے پاکستان کی طرف ہجرت اور کراچی میں سکونت اختیار کرنا
۱۳۶۸ھ: علامہ شبیر احمد عثمانیؒ کے ساتھ ملکر قراردادِ مقاصد کیلئے جد وجہد کرنا اور اسے اسمبلی سے منظور کروانا۔
۱۳۶۹ھ: (۱) بورڈ آف تعلیماتِ اسلام کی رکنیت۔
(۲) ۱۳ر دسمبر ۱۹۴۹ء کو علامہ شبیر احمد عثمانیؒ کی وفات
۱۳۷۰ھ: (۱) علامہ سید سلیمان ندویؒ کے اصرار پر لاء کمیشن میں شرکت
(۲) مسجد باب الاسلام میں درس قرآن مجید کی ابتدا (جو ۷ سال میں مکمل ہوا)۔

۱۳۷۱ھ: ۱۱رشوال کو دارالعلوم کراچی کی تاسیس اور نانک واڑہ میں باقاعدہ افتتاح

۱۳۷۲ھ: دارالعلوم کراچی کا پہلا جلسہ اور اس میں مفتی محمد حسن صاحبؒ (بانی جامعہ اشرفیہ لاہور) اور علامہ سید سلیمان ندویؒ کی آمد۔

۱۳۷۳ھ: (۱) ۲۲رنومبر ۱۹۵۳ء علامہ سید سلیمان ندویؒ کا انتقال۔

(۲) جمیعۃ علماء اسلام کی صدارت کا اعزاز۔

(۳) دستور قرآنی کے موضوع پر ایک اہم تقریر جو بعد میں کتابی شکل میں شائع ہوئی۔

(۴) ۳رشوال کو ریڈیو پاکستان پر درس قرآن کی ابتدا جو گیارہ سال پابندی سے نشر ہوتا رہا۔

۱۳۷۴ھ: تحریک دستور اسلامی کے سلسلے میں مغربی پاکستان کے مختلف اضلاع میں بار بار دورے کئے اور اس کیلئے عوامی شعور کو بیدار کیا۔

۱۳۷۹ھ: دارالعلوم کراچی میں شعبہ تخصص فی الافتاء کا اجراء۔

۱۳۸۰ھ: ہندوستان کا سفر اور دارالعلوم دیوبند میں آپ کا خطاب۔

۱۳۸۲ھ: (۱) عمرہ کی سعادت۔

(۲) دارالعلوم کراچی میں محدث کامل، فقیہ کامل مولانا عبدالرحمٰن کاملپوریؒ کی آمد۔

(۳) صدر پاکستان کی طرف سے جاری کردہ عائلی قوانین پر تبصرہ اور بذریعہ خط اصلاحی تجاویز اور پھر بصیرت افروز مقدمہ کے ساتھ اس کی اشاعت۔

۱۳۸۳ھ: (۱) ''تفسیر معارف القرآن'' کی ابتدا۔

(۲) ''عشر وخراج کے احکام'' کی اشاعت جو بعد میں ''اسلام کا نظام اراضی'' کا جزو بنا دیا گیا۔

۱۳۸۵ھ: حضرت مفتی صاحبؒ کا اپنے ذاتی کتب خانہ کو دارالعلوم کراچی کیلئے وقف فرمانا جو ہندوستان میں ''کتب خانہ اشرفیہ'' کے نام سے قائم تھا۔

۱۳۸۶ھ: محلّہ جاتی مکاتب قرآنیہ کا اجراء۔

۱۳۸۷ھ: ماہنامہ ''البلاغ'' کا اجراء۔

۱۳۸۸ھ: ''احکام القرآن'' (عربی) جلد خامس پر نظر ثانی اور اشاعت

۱۳۹۲ھ: (۱) ''حیات القلوب'' (مؤلفہ مولانا محمد ہاشم ٹھٹھویؒ) کی اشاعت جو فارسی زبان میں مسائلِ حج پر بے نظیر کتاب ہے۔
(۲) ''تفسیر معارف القرآن'' کی تکمیل۔

۱۳۹۳ھ: (۱) عربی مجموعہ کلام ''نفحات'' کی اشاعت۔
(۲) مکاتیب حکیم الامت کی ترتیب مع مقدمہ۔

۱۳۹۵ھ: (۱) رابطہ عالم سلامی کی طرف سے عالمی مؤتمر اسلامی مکہ مکرمہ میں شرکت۔
(۲) بڑے صاحبزادے محمد زکی کیفی کا انتقال۔
(۳) فقہی مقالات پر مشتمل ''جواہر الفقہ'' کی ترتیب واشاعت
(۴) دارالعلوم کراچی میں حکیم الاسلام مولانا قاری محمد طیبؒ (مہتمم دارالعلوم دیوبند) کی آمد اور علماء وطلباء سے خطاب۔

۱۳۹۶ھ: ۱۱ر شوال 'چہار شنبہ' وفات حسرت آیات' کراچی کا مثالی جنازہ اور دارالعلوم کے قبرستان میں تدفین۔

مآخذ ومراجع

۱۔ ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی (مفتی اعظم نمبر): دارالعلوم کراچی
۲۔ ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی کے متفرق شمارے۔
۳۔ اکابر علماء دیوبند: حافظ محمد اکبر شاہ بخاری: ادارہ اسلامیات لاہور
۴۔ بزم اشرف کے چراغ: پروفیسر احمد سعید: مصباح اکیڈمی جامعہ اشرفیہ فیروز پور روڈ لاہور
۵۔ بیس علماء حق: حافظ محمد اکبر شاہ بخاری: مکتبہ رحمانیہ اردو بازار لاہور
۶۔ بیس مردانِ حق (جلد۲): عبدالرشید ارشد: مکتبہ رشیدیہ ۲۵ لوئر مال لاہور
۷۔ تحریک پاکستان کے عظیم مجاہدین: حافظ محمد اکبر شاہ بخاری: طیب اکیڈمی بیرون بوہڑ گیٹ ملتان۔
۸۔ حکیم الامت مولانا اشرف علی تھانویؒ اور ان کے خلفاء کرام: ڈاکٹر حافظ قاری فیوض الرحمٰن: مجلس نشریات اسلام کراچی
۹۔ مشاہیر علماء (جلد دوم): ڈاکٹر حافظ قاری فیوض الرحمٰن: طیب اکیڈمی بیرون بوہڑ گیٹ ملتان۔
۱۰۔ ماہنامہ ''الرشید'' لاہور (دارالعلوم دیوبند نمبر): عبدالرشید ارشد

قرآنیات

۱۔احکام القرآن (عربی): ۲ جلد (سورۃ الشعراء تا سورۃ الحجرات):
ادارۃ القرآن کراچی: ۱۴۰۷ھ/۱۹۸۷ء:
جلد اول: صفحات ۷۵۰
جلد دوم: صفحات ۳۰۳

۲۔ایک زندۂ جاوید معجزہ: عالمی ادارۂ اشاعت علوم اسلامیہ ملتان: صفحات ۱۹

۳۔تحذیر الانام عن تطہیر رسم الخط من مصحف الامام: ناشر: خطیب عبدالکریم مطبع کریمی مدراس: صفحات ۱۲

۴۔رحمٰن کے بندے: ادارۃ المعارف کراچی: ۱۴۲۰ھ: صفحات ۳۰

۵۔رفع التضاد فی احکام الضاد: دارالاشاعت دیوبند: ۱۳۶۴ھ: صفحات ۱۶

۶۔جواہر المعارف (معارف القرآن کے اہم مباحث کا خلاصہ): دارالمؤلفین دیوبند (حوالہ: وہ کوہ کن کی بات (سوانح مولانا رحمت اللہ کیرانویؒ: صفحہ ۱۱۰، ۲۸۲، ۲۸۵)

۷۔معارف القرآن (۸ جلد): مکتبہ دارالعلوم کراچی: جلد اول (سورہ الفاتحہ والبقرہ): صفحات ۶۳۶
جلد دوم (سورہ آل عمران والنساء): صفحات ۶۳۸
جلد سوم (سورا لمائدہ والانعام): صفحات ۶۴۰
جلد چہارم (سورہ الاعراف تا ہود): صفحات ۶۸۰
جلد پنجم (سورہ یوسف تا الکہف): صفحات ۶۵۲
جلد ششم (سورہ مریم تا روم): صفحات ۶۵۶
جلد ہفتم (سورہ لقمٰن تا الاحقاف): صفحات ۸۱۶
جلد ہشتم (سورہ محمد تا الناس): صفحات ۸۵۶

أ- تفسیر معارف القرآن (مکمل سیٹ) کے علاوہ درج ذیل سورتوں کی تفسیر الگ الگ بھی طبع ہوئی ہے۔

۱۔ معارف القرآن: (سورۃ الفاتحہ و بقرۃ):	ادارۃ المعارف کراچی: ۱۴۰۹ھ: صفحات ۶۴۴
۲۔ معارف القرآن (سورۃ آل عمران):	ادارۃ المعارف کراچی: ۱۴۱۱ھ: صفحات ۲۷۲
۳۔ معارف القرآن (سورۃ النساء):	ادارۃ المعارف کراچی: ۱۴۰۹ھ: صفحات ۳۶۰
۴۔ معارف القرآن (سورۃ المائدہ):	ادارۃ المعارف کراچی: ۱۴۱۰ھ: صفحات ۲۷۲
۵۔ معارف القرآن (سورۃ الاعراف):	ادارۃ المعارف کراچی: ۱۴۱۱ھ: صفحات ۲۸۶
۶۔ معارف القرآن (سورۃ التوبہ):	ادارۃ المعارف کراچی: ۱۴۱۰ھ: صفحات ۲۰۰
۷۔ معارف القرآن (سورۃ یونس):	ادارۃ المعارف کراچی: ۱۴۱۱ھ: صفحات ۸۷
۸۔ معارف القرآن (سورۃ النحل):	ادارۃ المعارف کراچی: ۱۴۱۱ھ: صفحات ۱۲۷
۹۔ معارف القرآن (سورۃ بنی اسرائیل):	ادارۃ المعارف کراچی: صفحات ۱۲
۱۰۔ معارف القرآن (سورۃ الحج):	ادارۃ المعارف کراچی: ۱۴۱۰ھ: صفحات ۶۳
۱۱۔ معارف القرآن (سورۃ النور):	ادارۃ المعارف کراچی: ۱۴۰۹ھ: صفحات ۱۲۰
۱۲۔ معارف القرآن (سورۃ الفرقان):	ادارۃ المعارف کراچی: ۱۴۱۱ھ: صفحات ۵۹
۱۳۔ معارف القرآن (سورۃ العنکبوت):	ادارۃ المعارف کراچی: ۱۴۱۱ھ: صفحات ۴۷
۱۴۔ معارف القرآن (سورۃ لقمن):	ادارۃ المعارف کراچی: ۱۴۱۰ھ: صفحات ۴۴
۱۵۔ معارف القرآن (سورۃ الاحزاب):	ادارۃ المعارف کراچی: ۱۴۱۰ھ: صفحات ۱۷۹
۱۶۔ معارف القرآن (سورۃ یٰس):	ادارۃ المعارف کراچی: صفحات ۵۶
۱۷۔ معارف القرآن (سورۃ الزمر):	ادارۃ المعارف کراچی: ۱۴۱۱ھ: صفحات ۴۷
۱۸۔ معارف القرآن (سورۃ محمد ﷺ):	ادارۃ المعارف کراچی: صفحات ۳۵
۱۹۔ معارف القرآن (سورۃ الفتح):	ادارۃ المعارف کراچی: صفحات ۴۷
۲۰۔ معارف القرآن (سورۃ الحجرات):	ادارۃ المعارف کراچی: ۱۴۰۹ء: صفحات ۵۹
۲۱۔ معارف القرآن (سورۃ الرحمٰن والدہر):	ادارۃ المعارف کراچی: ۱۴۱۱ھ: صفحات ۴۰

۲۲۔معارف القرآن (سورۃ الحدید): ادارۃ المعارف کراچی:۱۴۱۱ھ:صفحات ۴۷

۲۳۔معارف القرآن (سورۃ التغابن والمزمل): ادارۃ المعارف کراچی:۱۴۱۰ھ:ص۳۲

۲۴۔معارف القرآن (پارہ ۳۰): ادارۃ المعارف کراچی:۱۴۰۹ھ:صفحات ۲۱۶

اللہ تعالیٰ کے فضل وکرم سے قرآن مجید کی یہ تفسیر عوام وخواص میں بہت مقبول ہوئی ہے۔ اب تک میری معلومات کے مطابق چھ زبانوں (انگریزی، فارسی، پشتو، سندھی اور بنگلہ) میں اس تفسیر کے ترجمے ہو چکے ہیں۔اسکے علاوہ عربی زبان میں بھی ترجمہ شروع ہو چکا ہے جو ماہنامہ ''البلاغ'' (عربی) میں قسط وار شائع ہورہا ہے۔آئندہ کتنی زبانوں میں اس کا ترجمہ ہوگا، اللہ ہی بہتر جانتاہے ۔معلوم تراجم کی تفصیل حسب ذیل ہے۔

ii-Ma'arif-ul-Qura'n (EnglishTranlation)

Maktaba Dar-ul-ulum Karachi

Vol(1)Translated by

Prof.Muhammad Hasan Askari

& Prof.Muhammad Shamim:1st Edition, Pages 743:

Vol (2) Translated by Prof.Muhammad Shamim

1st Edition 1998, Pages 673

Vol(3)Translated by Prof.Muhammad Shamim

3rd Edition 2004, Pages 678

vol(4)Traslated by Prof. Muhammad Shamim &

Muhammad Wali Razi 2nd Edition 2002:

Vol(5) Translated by Prof, Muhammad Shamim:

1st Edition 2001: Pages 705

Vol(6)Translated by Muhammam Ishrat Hussain :

1stEdition2003:Pages780

Vol (7) Translated by Prof, Muhammad Shamim:1st Edition 2003:Pages742

vol (8) Translated by Molana Ahmad Khalil Aziz

1st Edition2004: Pages 960

(The translation of all the volumes is revised ,edited and annotated by Mufti Muhammad Taqi Usmani)

iii۔معارف القرآن(پشتو ترجمہ): مولانا سیف الحنان موسیٰ زئی (۳۰ جلد) :زیب آرٹ پبلشرز محلّہ جنگی پشاور

جلد نمبر۱:صفحات ۴۲۹	جلد نمبر۲:صفحات ۲۹۷
جلد نمبر۳:صفحات ۲۹۹	جلد نمبر۴:صفحات ۳۴۹
جلد نمبر۵:صفحات ۲۹۹	جلد نمبر۶:صفحات ۳۳۹
جلد نمبر۷:صفحات ۳۰۰	جلد نمبر۸:صفحات ۳۰۳
جلد نمبر۹:صفحات ۳۳۶	جلد نمبر۱۰:صفحات ۲۰۰
جلد نمبر۱۱:صفحات ۲۳۲	جلد نمبر۱۲:صفحات ۲۶۷
جلد نمبر۱۳:صفحات ۳۰۱	جلد نمبر۱۴:صفحات ۲۴۷
جلد نمبر۱۵:صفحات ۲۹۹	جلد نمبر۱۶:صفحات ۳۳۰

جلد نمبر ۱۷: صفحات ۲۳۲	جلد نمبر ۱۸: صفحات ۳۱۸
جلد نمبر ۱۹: صفحات ۲۳۳	جلد نمبر ۲۰: صفحات ۱۹۲
جلد نمبر ۲۱: صفحات ۲۹۲	جلد نمبر ۲۲: صفحات ۲۴۷
جلد نمبر ۲۳: صفحات ۲۶۷	جلد نمبر ۲۴: صفحات ۱۷۴
جلد نمبر ۲۵: صفحات ۲۱۴	جلد نمبر ۲۶: صفحات ۳۰۱
جلد نمبر ۲۷: صفحات ۲۷۷	جلد نمبر ۲۸: صفحات ۲۸۷
جلد نمبر ۲۹: صفحات ۲۴۰	جلد نمبر ۳۰: صفحات ۳۶۴

نوٹ: یہی تفسیر تاج کتب خانہ محلّہ جنگی قصہ خوانی پشاور سے ۱۰ جلدوں میں طبع ہوئی ہے اور سرورق پر 'مجلس ترجمہ ونظر ثانی' کے عنوان سے درج ذیل اسمائے گرامی موجود ہیں:

۱۔ڈاکٹر قاضی محمد مبارک ۲۔ مولانا گلبر خان سواتی ۳۔مولانا سیف الحنان۔

iv۔معارف القرآن (فارسی ترجمہ): مولانا محمد یوسف حسین پور: انتشارات سیلاب صدف پلازا محلّہ جنگی پشاور (پاکستان میں یہ طباعت "انتشارات شیخ الاسلام دانش گاہ فردوسی، مشہد ایران کی اشاعت دوم مطبوعہ ۱۳۸۱ھ" کا عکسی ایڈیشن ہے)

جلد نمبر ۱ (سورۃ الفاتحہ وسورۃ البقرۃ: آیت ۱ تا ۱۴۱): صفحات ۴۸۴

جلد نمبر ۲ (سورۃ البقرۃ: آیت ۱۴۲ تا آخر): صفحات ۵۰۳

جلد نمبر ۳ (سورۃ آل عمران وسورۃ النساء: آیت ۱ تا ۴۷): صفحات ۵۵۰

جلد نمبر ۴ (سورۃ النساء آیت ۴۸ تا آخر وسورۃ المائدۃ): صفحات ۵۹۱

جلد نمبر ۵ (سورۃ الانعام وسورۃ الاعراف): صفحات ۶۲۶

جلد نمبر ۶ (سورۃ الانفال تا سورۃ یونس): صفحات ۵۳۱

جلد نمبر ۷ (سورۃ ھود تا سورۃ الحجر): صفحات ۵۶۰

جلد نمبر۸(سورۃ النحل تا سورۃ مریم): صفحات ۵۴۸
جلد نمبر۹(سورۃ طٰہٰ تا سورۃ النور): صفحات ۶۰۲
جلد نمبر۱۰(سورۃ الفرقان تا سورہ الم سجدۃ): صفحات ۵۹۹
جلد نمبر۱۱(سورۃ الاحزاب تا سورۃ الصفت): صفحات ۵۴۷
جلد نمبر۱۲(سورۃ ص تا سورۃ الاحقاف) صفحات ۴۶۳
جلد نمبر۱۳(سورۃ محمد تا سورۃ الصف): صفحات ۶۴۲
جلد نمبر۱۴(سورۃ جمعہ تا سورۃ الناس): صفحات ۷۲۰

۷۔معارف القرآن (بنگلہ ترجمہ): مترجم: مولانا محی الدین خان: اسلامک فاؤنڈیشن ڈھاکہ (بنگلہ دیش): ۱۴۰۰ھ

جلد اول (سورۃ البقرۃ): صفحات ۶۲۷
جلد دوم (سورہ آل عمران و النساء): صفحات ۶۱۰
جلد سوم (سورہ المائدہ والانعام): صفحات ۶۰۸
جلد چہارم (الاعراف تا ہود): صفحات ۷۵۹
جلد پنجم (سورہ یوسف تا الکہف): صفحات ۶۶۱
جلد ششم (سورہ مریم تا الروم): صفحات ۸۳۸
جلد ہفتم (سورہ لقمان تا الاحقاف): صفحات ۸۱۲
جلد ہشتم (سورہ محمد تا الناس): صفحات ۹۰۸

VI۔معارف القرآن (سندھی ترجمہ): مترجم: مفتی محمد خالد ھالوی: دارالعلوم الاسلامیہ ھالا (سندھ) اس ترجمہ کی اب تک صرف ۵ جلدیں طبع ہوئی ہیں۔ جنکی تفصیل حسب ذیل ہے:

جلد نمبر۱(سورۃ الفاتحہ والبقرۃ): ۱۴۲۴ھ: صفحات ۶۶۲
جلد نمبر۲(سورۃ آل عمران وسورۃ النساء): ۱۴۲۸ھ: صفحات ۶۳۵

جلد نمبر۳ (سورۃ المائدۃ تا الاعراف آیت ۹۳): ۱۴۳۰ھ: صفحات ۶۱۶ (اس جلد پر حضرت مولانا مفتی محمد رفیع عثمانی دامت برکاتہم کی تقریظ بھی موجود ہے۔)

جلد نمبر۴ (سورۃ الاعراف آیت ۹۴ تا سورۃ ھود): ۱۴۳۲ھ: صفحات ۷۰۱

جلد نمبر۵ (سورۃ یوسف تا سورۃ الکہف): ۱۴۳۴ھ: صفحات: ۶۰۵

بقیہ جلدوں پر کام جاری ہے۔

حدیث

۱۔الازدیادالسنی علیٰ الیانع الجنی (عربی) : ادارۃ المعارف کراچی
مع اضافہ:ترجمۃ المؤلف ازعلامہ مفتی محمدتقی عثمانی (شیخ الحدیث دارالعلوم کراچی) : محرم ۱۴۲۳ھ/ مارچ ۲۰۰۲ء :صفحات ۸۸

۲۔الاربعین : ناشر : الحاج نظام الدین دال بازار سکھر : ۱۳۸۶ھ :صفحات ۳۱

۳۔تقریر ترمذی : (جو دورۂ حدیث کے دوران حضرت مولانا انور شاہ کشمیریؒ کے درس میں قلمبند فرمائی):غیر مطبوعہ

۴۔جوامع الکلم (مختصر چہل حدیث:متعلقہ اخلاق وآداب): (۱)ادارۃ المعارف کراچی:صفحات ۲۰
(۲)دارالاشاعت کراچی:صفحات ۱۶

۵۔ چرخے کی فضیلت (متعلقہ احادیث کا مجموعہ): دار الاشاعت دیوبند :
اشاعت پنجم ۱۳۵۵ھ :صفحات ۸

۶۔چہل حدیث (مترجم بنگلہ): اسلامک فاؤنڈیشن ڈھاکہ بنگلہ دیش

۷۔چہل حدیث (متعلقہ :اسلامی معاشیات): غیر مطبوعہ

۸۔خطبۂ حجۃ الوداع: ہمدرد: حکیم محمد سعید کراچی:صفحات ۱۶

۹۔قنوت نازلہ: بیگم عائشہ باوانی وقف کراچی:صفحات ۸

۱۰۔مجموعہ خطبات ماثورہ: کتب خانہ رحیمیہ دیوبند:صفحات ۸۰

فقہ

۱۔آداب المساجد(مسجد کے آداب واحکام):	(۱) دارالاشاعت دیوبند: ۱۳۶۵ھ: ص:۳٦ (۲) دارالاشاعت کراچی: صفحات: ٦۴ (۳) محمد سعید اینڈ سنز قرآن محل کراچی: صفحات: ۵٦
۲۔احکام وخواص بسم اللہ:	ادارۃ المعارف کراچی: نومبر ۱۹۸۳ء/ ۱۴۰۴ھ: ص۱۴
۳۔آداب السفر :	دارالتبلیغ دیوبند
۴۔آلات جدیدہ کے شرعی احکام:	(۱) ادارہ نشریات اسلام لاہور: صفحات ۱۸۹ (۲) ادارۃ المعارف کراچی : ۱۴۰۴ھ :صفحات: ۲۰۷
۵۔آلات جدیدہ اور مسلمان:	ادارہ دیوبند(ماخوذ: ماہنامہ ''المفتی'' دیوبند شمارہ: ۵۸) صفحات: ٦۴
٦۔آلہ مکبر الصوت کے شرعی احکام:	(۱) دارالاشاعت دیوبند: ۱۳۵۸ھ: ص ۴۴ (۲) دار الاشاعت کراچی : ۱۳۷۲ھ : صفحات: ۵٦
۷۔احکام القمار :	(۱) ادارہ اسلامیات لاہور: صفحات ۲۴ (۲) دارالتبلیغ دیوبند

۸۔احکامِ حج (تصحیح واضافات:مولانا مفتی محمد رفیع عثمانی) : دارالاشاعت کراچی: طبع جدید اپریل ۱۹۸۸ء: صفحات ۱۴۲

۹۔احکام الخضاب: ادارہ اسلامیات لاہور

۱۰۔احکام حج وعمرہ: پانیر آرمز وکٹوریہ روڈ کراچی : (حوالہ : ماہنامہ'البلاغ' کراچی ذیقعدہ ۱۳۸۷ھ: صفحہ نمبر۳۲)

۱۱۔احکام دعا: ادارۃ المعاف کراچی:اگست ۱۹۹۱ء/محرم ۱۴۱۲ھ:صفحات ۹۵

☆اس کتاب کا انگریزی ترجمہ بعنوان ذیل شائع ہو چکا ہے۔

The Laws of Dua

Translated by Maulana Muhammad Kadvia

Darul Isha'at Karachi : 1st Edition 2001 Pages : 112

۱۲۔احکام رمضان المبارک : صدیقی ٹرسٹ کراچی:صفحات ۱۳

۱۳۔احکام عید الاضحیٰ وچرم قربانی: صدیقی ٹرسٹ کراچی:صفحات ۲۰

۱۴۔احکام قربانی وعید الاضحیٰ: (مولانا) نور احمد ناظم دارالعلوم کراچی:صفحات ۸

۱۵۔احکام وتاریخ قربانی: ادارۃ المعارف کراچی:۱۴۰۷ھ:صفحات ۹۵

۱۶۔اخبارات وجرائد کی مذہبی ضرورت: دارالاشاعت دیوبند:صفحات ۱۲

۱۷۔اسلام اور موسیقی (اردو ترجمہ : ''کشف العناء عن وصف الغناء'' (مع شرح وتحقیق): مولانا عبدالمعز صاحب (استاد ورفیق شعبۂ تصنیف و تالیف دارالعلوم کراچی): مکتبہ دارالعلوم کراچی:طبع سوم ربیع الاول ۱۴۰۸ھ/نومبر ۱۹۸۷ء:صفحات ۴۴۷

۱۸۔اسلام کا نظام اراضی (وعشر وخراج): (۱) دارالاشاعت بالمقابل مولوی مسافرخانہ کراچی: اپریل ۱۹۷۹ء: صفحات ۲۹۶
(۲) ادارۃ المعارف کراچی: صفحات ۲۸۸

۱۹۔اسلامی ذبیحہ (ذبیحہ کے حلال ہونے کی شرعی شرائط پر مفصل بحث اور شبہات کا جواب): مکتبہ دارالعلوم کراچی ۱۴ اشاعت اول ۱۳۸۷ھ: صفحات ۴۶

۲۰۔الحیلۃ الناجزۃ (اس کتاب کی تالیف میں حضرت مفتی صاحبؒ اور حضرت مولانا مفتی عبدالکریم گمتھلویؒ، حکیم الامت حضرت تھانویؒ کے ساتھ برابر کے شریک رہے): کمال پریس دہلی: ۱۹۳۶ء: پاکستان میں طبع اول: دارالاشاعت کراچی: ۱۹۸۷ء

۲۱۔الکشاف عن بعض مسائل الاوقاف: مکتبہ دارالعلوم کراچی: صفحات ۶۲

۲۲۔انسانی اعضاء کی پیوندکاری: (شریعت اسلامیہ کی روشنی میں): دارالاشاعت کراچی طبع دوم دسمبر ۱۹۷۲ء: صفحات ۴۸

☆اس کتاب کا انگریزی ترجمہ بعنوان ذیل شائع ہو چکا ہے۔

Islam on Grafting and Transplanting of Human Organs : Translated by Dr.Muhammad Swaleh Siddiqi:Darul Isha'at Karachi:1st Edition 2000: P71

٢٣۔اوزان شرعیہ :	ادارۃ المعارف کراچی : طبع سوم جمادی الاول ١٣٣٢ھ : ص ۴٩ اس رسالہ پر حکیم الامت حضرت تھانویؒ، مولانا شبیر احمد عثمانیؒ، مولانا عبد اللطیفؒ ناظم مدرسہ مظاہر العلوم سہارنپور، مولانا عبد الرحمٰن صاحب مدرس مدرسہ مظاہر العلوم سہارنپور، مولانا سید سلیمان ندویؒ، مولانا ظفر احمد تھانویؒ، مولانا عبد الرشید صاحب مدرس مدرسہ الٰہیہ بھوپال، مولانا عبد الماجد دریابادیؒ کی تصدیقات ثبت ہیں۔
٢۴۔بھیڑ اور دنبہ کی قربانی :	ادارہ اشاعت دیوبند
٢۵۔بیمۂ زندگی: (ہر قسم کے بیمہ اور انشورنس کے احکام۔قرآن وسنت کی روشنی میں):	دار الاشاعت بالمقابل مولوی مسافر خانہ اردو بازار کراچی : اشاعت اول اکتوبر ١٩٧٢ء: صفحات ٧٨
٢۴۔پراویڈنٹ فنڈ پر زکوۃ اور سود کا مسئلہ :	دار الاشاعت مقابل مولوی مسافر خانہ اردو بازار کراچی: ١٩٧٣ء: صفحات ٣١
٢۵۔پردہ کے شرعی احکام:	ادارہ اسلامیات لاہور: فروری ١٩٧٩ء: صفحات ٧۴
٢٧۔پردۂ نسواں:	صدیقی ٹرسٹ کراچی: صفحات ٢٠
٢٨۔تصویر کے شرعی احکام:	ادارۃ المعارف کراچی : اپریل ١٩٧٩ء/ جمادی الاول ١٣٩٩ھ : صفحات ٩٦

۲۹۔ تمییز الھدیٰ من الھویٰ عن الفرق بین ۱۳۹۹ھ: صفحات ۱۴۸

البیع والربا:

۳۰۔ تنشیط الاذھان فی الترقیع بأعضاء مجلس تحقیق مسائل حاضرہ کراچی:

الانسان: ۱۳۸۹ھ: صفحات ۴۸

۳۲۔ جدید مسائل کے شرعی احکام (افادات: (۱) دار الاشاعت کراچی: بارِ اول

مفتی اعظم مفتی محمد شفیع صاحبؒ) ۱۳۸۰ھ: صفحات ۶۴

ترتیب: مولانا محمد اقبال قریشی ہارون آباد (تقریظ (۲) صدیقی ٹرسٹ کراچی: صفحات ۶۸

مولانا مفتی محمد رفیع عثمانی):

۳۳۔ جواہر الفقہ (جلد اول): مکتبہ دار العلوم کراچی: طبع جدید صفر ۱۴۳۳ھ/ جنوری ۲۰۱۲ء یہ جلد ۱۶ فقہی مقالات پر مشتمل ہے جسکی تفصیل حسب ذیل ہے۔

۱) ایمان اور کفر۔ قرآن کی روشنی میں

۲) تکفیر کے اصول اور آغا خانی فرقہ کا حکم

۳) مسیح موعود کی پہچان۔ قرآن و حدیث کی روشنی میں

۴) الافصاح عن تصرفات الجن والارواح

۵) دعاوی مرزا

۶) مشرقی اور اسلام

۷) فتویٰ متعلقہ جماعت اسلامی

۸)وحدت امت
۹)اختلاف امت پر ایک نظر اور مسلمانوں کیلئے راہِ عمل
۱۰) سنت و بدعت مع مضمون مزارات اولیاء اللہ کی شرعی حیثیت
۱۱)بدع الناس عن محدثات الاعراس
۱۲)مروجہ صلوٰۃ وسلام کی شرعی حیثیت
۱۳)مروجہ سیرت کمیٹی اوراسکی شرعی حیثیت
۱۴)دست بوسی اور قدم بوسی
۱۵)حیلۂ اسقاط کی شرعی حیثیت
۱۶)ترجمة المقالة المرضية فی حکم التحية المسمىٰ باعدل التعليم فی حکم سجدة التعظيم

۳۴۔ جواہر الفقہ (جلد دوم) : مکتبہ دار العلوم کراچی:طبع جدید صفر ۱۴۳۳ھ/ جنوری ۲۰۱۲ء یہ جلد ۱۹ فقہی مقالات پر مشتمل ہے جسکی تفصیل حسب ذیل ہے۔
۱)مسئلۂ تقلید شخصی
۲)ملکی سیاست اور علماء
۳)قرآن کریم کا رسم الخط
۴)کیا قرآن کریم کا صرف ترجمہ شائع کیا جاسکتا ہے؟

۵)علمِ نبوی ﷺ

۶)سایۂ رسول ﷺ

۷)پیراہن یوسف

۸)پیر و مرید کا فقہی اختلاف

۹)خواب کے ذریعہ بشارت و ہدایت

۱۰)احکام وخواص بسم اللہ

۱۱)احکام دعاء

۱۲)اسلامی قانون میں غیر مسلموں کے حقوق

۱۳)نیل المآرب فی المسح علی الجوارب

۱۴)سمت قبلہ

۱۵)اقامت کے وقت مقتدی کب کھڑے ہوں؟

۱۶)قنوت نازلہ

۱۷)القطوف الدانیة فی تحقیق الجماعة الثانیة

۱۸)خطبہ جمعہ عربی زبان میں کیوں؟

۱۹)القول الجریب فی اجابة الاذان بین یدی الخطیب (یعنی آذانِ خطبہ کا جواب دینے کی شرعی تحقیق)

۳۵۔جواہرالفقہ (جلدسوم): مکتبہ دارالعلوم کراچی:طبع جدید صفر ۱۴۳۳ھ/جنوری ۲۰۱۲ء یہ جلد ۱۵فقہی مقالات پر مشتمل ہے جسکی تفصیل حسب ذیل ہے۔

۱)حرف ضاد کا صحیح مخرج اور اسکے احکام

۲)رفیق سفر مع آداب سفر احکام سفر

۳)آداب المساجد

۴)مساجد کی نئ شکلیں

۵)مال حرام سے بنائی ہوئی مسجد کا حکم

۶)قرآن میں نظام زکوٰۃ مع احکام زکوٰۃ

۷)پراویڈنٹ فنڈ پر زکوٰۃ اور سود کا مسئلہ

۸)اماطة التشكيك فى اناطة الزكوٰة بالتمليك

۹)اشباع الكلام فى مصرف الصدقة من مال الحرام

۱۰)عشر وخراج کے احکام

۱۱)اوزان شرعیہ

۱۲)رؤیت ہلال

۱۳)رؤیت ہلال کے شرعی احکام

۱۴)خط،ٹیلیفون اور ٹیلی گراف کے احکام

۱۵)احکام رمضان المبارک ومسائل زکوۃ

۳۶۔ جواہر الفقہ (جلد چہارم):

مکتبہ دارالعلوم کراچی : طبع جدید صفر ۱۴۳۳ھ/جنوری ۲۰۱۲ء: یہ جلد ۱۶ فقہی مقالات پر مشتمل ہے جسکی تفصیل حسب ذیل ہے۔

۱) مواقیت احرام اور ان کے مسائل
۲) خطبہٗ حجۃ الوداع
۳) احکام حج
۴) حج بدل اور اس کے احکام
۵) عائلی قوانین پر تبصرہ
۶) مختلف المذاہب زوجین کے احکام
۷) نابالغہ کے نکاح میں سوء اختیار
۸) اسلام اور نسبی امتیازات
۹) سکوت کی صورت میں حق مہر وغیرہ محض عرف کی بنیاد پر ساقط ہونے کی تحقیق
۱۰) وقف علی الاولاد اور املاک میں حکومت کے عمل دخل کا حکم
۱۱) الأحری بالقبول فی وقف العمارة علی الارض النزول

۱۲)قسطوں پر کسی چیز کے خریدنے کا حکم
۱۳)حق تصنیف اور حق ایجاد کی شرعی حیثیت
۱۴)بیمہ اور اس کے احکام
۱۵)سود، انشورنس اور انعامی بانڈز کی حرمت سے متعلق ایک سوالنامہ کا جواب
۱۶)احکام القمار، جوے، سٹے، لاٹری اور معمے وغیرہ کے احکام

۳۷۔جواہر الفقہ (جلد پنجم): مکتبہ دار العلوم کراچی : طبع جدید صفر ۱۴۳۳ھ/جنوری ۲۰۱۲ء یہ جلد ۱۶ فقہی مقالات پر مشتمل ہے جسکی تفصیل حسب ذیل ہے۔
۱) قانون اسلامی بابت پٹہ دوامی
۲)زمیندارہ بل پر شرعی تنقید
۳)اسلامی نظام میں معاشی اصلاحات کیا ہوں گی؟
۴)اشتراکیت، قومیت اور سرمایہ داری
۵)اسلام اور سوشلزم مغربی سامراج کے دو مخالف
۶)سوشلزم اور سرمایہ داری، دونوں افراط و تفریط کی لعنتیں ہیں۔
۷)اشتراکیت اور سرمایہ داری سے متعلق ایک انٹرویو

۸)اسلام کا نظام تقسیم دولت
۹) کیا ہندوستان دارالحرب ہے؟
۱۰)افادات اشرفیہ در مسائل سیاسیہ
۱۱)شریعت اسلامیہ میں غیر مسلموں کیساتھ معاملات
۱۲)ملکی سیاست میں غیر مسلموں کے ساتھ اشتراک عمل کی حدود شرعیہ
۱۳)ارباب اقتدار کے فرائض
۱۴)مسلمانوں کے قائدین اور جائز امور میں ان کی اطاعت
۱۵)دستور قرآنی
۱۶)انتخاب میں ووٹ، ووٹر اور امیدوار کی شرعی حیثیت

۳۸۔ جواہر الفقہ (جلد ششم): مکتبہ دارالعلوم کراچی : طبع جدید صفر ۱۴۳۳ھ/جنوری ۲۰۱۲ء یہ جلد ۱۴ فقہی مقالات پر مشتمل ہے جسکی تفصیل حسب ذیل ہے۔
۱)جہاد
۲) حالیہ جنگ نے ہمیں کیا سبق دیئے؟
۳)مرتد کی سزا اسلام میں
۴)رجم کی سزا۔قرآن و سنت کی روشنی میں

۵)اسلامی ذبیحہ
۶)توضیح کلام اهل الله فيما اهل لغير الله
۷)احکام وتاریخ قربانی
۸)احکام عیدالاضحیٰ وقربانی
۹) چرم قربانی کے احکام
۱۰)قرآن کریم میں موجود لفظ "ضأن" کی تحقیق
۱۱)اسلام میں مشورہ کی اہمیت
۱۲)آداب الاخبار
۱۳)چرخہ کی فضیلت

۳۹۔ جواہر الفقہ (جلد ہفتم) : مکتبہ دار العلوم کراچی : طبع جدید صفر ۱۴۳۳ھ/جنوری ۲۰۱۲ء یہ جلد ۱۰ فقہی مقالات پر مشتمل ہے جسکی تفصیل حسب ذیل ہے۔
۱)اعضاء انسانی کی پیوند کاری
۲)ضبط ولادت
۳)داڑھی کے خضاب اور کترانے وغیرہ کے احکام
۴)تصویر کے شرعی احکام
۵)آلات جدیدہ کے شرعی احکام
۶)اپریل فول

۷)ناجائز کاموں میں تعاون کی شرعی حیثیت
۸)ناجائز معاملات پر ایک تصنیف کا خاکہ
۹)یتیم پوتے کی میراث
۱۰)وصیت نامہ مع مضمون کچھ تلافی مافات

۴۰۔جہاد : (جہاد کی تعریف، فضائل و مسائل اور شرعی احکام) ادارہ اسلامیات ۱۹۰۔انارکلی لاہور: شوال ۱۴۰۳ھ/اگست ۱۹۸۳ء: صفحات ۱۰۳

☆اس کتاب کا انگریزی ترجمہ بعنوان ذیل شائع ہو چکا ہے۔

JIHAD (Versis of the Quran, Ahadith & Virtues):Translated by : Rafiq Abdur Rehmn,1st Edition 2001 : Pages 53

۴۱۔جہاد۔فوائد،مسائل،دعائیں : (۱)صدیقی ٹرسٹ ۴۵۸۔گارڈن ایسٹ کراچی : صفحات ۶۸
(۲) مکتبہ دارالعلوم کراچی: صفحات ۱۱۲

۴۲۔جہاد و شہادت : صدیقی ٹرسٹ ۴۵۸ گارڈن ایسٹ لسبیلہ چوک کراچی: صفحات ۱۲

۴۳۔جہیز کی شرعی حیثیت: صدیقی ٹرسٹ ۴۵۸ گارڈن ایسٹ کراچی: صفحات ۲۰

۴۴۔چرم قربانی: ادارۂ اسلامیات لاہور

۴۵۔حکم الازدواج مع اختلاف بین الازواج: زوجین کے اختلاف مذاہب کی صورت میں فسخ نکاح کا حکم)دار الاشاعت دیوبند: ۱۳۵۵ھ: صفحات ۱۸۰

۴۶۔خطبات وعیدین مع ضروری آداب واحکام): دارالاشاعت کراچی: ۱۹۷۶ء: صفحات ۳۸

۴۷۔رجم کی سزا۔قرآن وسنت کی روشنی میں: مکتبہ دارالعلوم کراچی: صفحات ۱۵

۴۸۔حکم الاقساط فی حیلۃ الاسقاط: دار الاشاعت کراچی: بار دہم شوال ۱۴۰۸ھ: ص ۸

۴۹۔رفیق سفر مع آداب سفر ومسائل سفر(رفیق سفر از مولانا سید اصغر حسین دیوبندیؒ: رسالہ کے شروع میں'' آداب السفر'' اور آخر میں ''احکام السفر'' حضرت مفتی صاحبؒ کے قلم سے ہے): مکتبہ دینیات نیرون تبلیغی مرکز رائیونڈ لاہور: صفحات ۴۸

۵۰۔رؤیتِ ہلال: ادارۃ المعارف کراچی: ۱۴۰۱ھ: صفحات ۶۴

۵۱۔زکوٰۃ اوراس کا مصرف: ناشر: اسلام الحق مظاہری سہارنپور: ۱۳۹۹ھ: ص ۴۰

۵۲۔سمت قبلہ معلوم کرنے کا شرعی طریقہ اور اسکے احکام (تصدیق وتقریظ: حضرت تھانویؒ): ادارہ الصدیق ملتان: ص ۱۶

۵۳۔شب براءت کے احکام:
(۱) دارالتبلیغ دیوبند
(۲) صدیقی ٹرسٹ کراچی: صفحات ۲۰

۵۴۔شب براءت کے فضائل اور اسکی بدعات: مکتبہ تھانوی کراچی: صفحات ۸

۵۵۔شب قدر، تراویح۔ فضائل و احکام (مرتب نے حضرت تھانویؒ اور حضرت مفتی صاحبؒ دونوں کی کتابوں سے استفادہ کیا ہے): صدیقی ٹرسٹ کراچی: صفحات ۲۰

۵۶۔شراب کی مذمت اور اس کی خرابیاں:	صدیقی ٹرسٹ کراچی :صفحات ۲۰
۵۷۔ضبط ولادت کی عقلی و شرعی حیثیت:	دار الاشاعت کراچی (مع اضافہ "ضبط ولادت کی عقلی و اقتصادی حیثیت" از مولانا مفتی محمد تقی عثمانی): بارِ چہارم دسمبر ۱۹۸۳ء :صفحات ۱۰۲
۵۸۔طریق السداد فی عقوبة الارتداد:	دارالاشاعت دیوبند :صفحات ۸
۵۹۔عائلی قوانین پر مختصر تبصرہ:	ادارۃ المعارف کراچی :اشاعت اول ۱۳۸۲ھ/۱۹۶۳ء :صفحات ۶۴
۶۰۔عشر فے اور اسلام:	ادارہ اسلامیہ لاہور (حوالہ: قاموس الکتب: انجمن ترقی اردو پاکستان، کراچی: اشاعت اول جون ۱۹۶۱ء)
۶۱۔فتاویٰ دار العلوم دیوبند (الموسوم بہ امداد المفتین):	دار الاشاعت اردو بازار کراچی اشاعت اول ۱۳۹۶ھ :صفحات ۱۰۸۶ (نوٹ: اس مجموعۂ فتاویٰ میں حضرت مفتی صاحبؒ کے وہ رسائل بھی شامل ہیں جو بعض سوالات کے تفصیلی جوابات پر مشتمل ہیں۔ انکی اہمیت کے پیش نظر انکا الگ ذکر کیا جاتا ہے۔ انکی تفصیل حسب ذیل ہے: i) الافصاح عن تصرفات الجن والارواح (جنات اور ارواح کے متعلق تحقیق) صفحہ ۱۱۸ تا ۱۲۴

ii)ردع الناس عن محدثات الأعراس (مروجہ عروس ومزارات کے شرعی احکامات) صفحہ ۱۵۸ تا ۱۶۵

iii)مامول القبول فی ظل الرسول (رسول اللہ ﷺ کا سایہ پڑتا تھا یا نہیں؟ اسکا مفصل جواب): صفحہ ۲۵۷ تا ۲۶۲

iv)نیل المآرب فی المسح علی الجوارب (کپڑوں کے موزوں پر چمڑہ چڑھا کر مسح کرنے کے متعلق مفصل تحقیق) صفحہ ۲۷۹ تا ۲۹۹

v)أحکام الإعلام بالتکبیر والأعلام (جھنڈوں، ترانوں اور نعروں وغیرہ کے ذریعہ لوگوں کو نماز کیلئے اٹھانے کے متعلق تحقیق) صفحہ ۳۰۸ تا ۳۱۱

vi)تنقیح المقال فی تصحیح الاستقبال (سمت قبلہ کے متعلق علامہ مشرقی کے پیدا کردہ شبہات کا مفصل جواب)

vii)القول القریب فی إجابة الأذان بین یدی الخطیب (اذانِ خطبہ کا جواب دینے کی شرعی تحقیق) صفحہ ۳۸۶ تا ۳۹۰

viii)إماطة التشكيك فى إناطة الزكوٰة بالتمليك (رفاہی کاموں میں زکوٰۃ کی رقم تملیک کے بغیر خرچ کرنے سے زکوٰۃ ادا نہیں ہوتی، اس مسئلہ کی مدلل ومفصل بحث: صفحہ ۱۰۶۵ تا ۱۰۸۶

ix) انجیکشن سے روزہ فاسد نہ ہونے کی تحقیق (صفحہ ۴۸۹ تا ۴۹۳)

x) خير الأمور فى قدر المهور (عورتوں کے مہر کی مقدار کے متعلق مکمل تحقیق صفحہ ۵۶۳ تا ۵۶۹

xi)إقامة العرف مقام الثبوت فى سقوط بعض الحقوق بالسكوت (عورتوں کے سکوت سے مہر معاف ہوگا یا نہیں، اس مسئلہ کی مکمل تحقیق) صفحہ ۵۷۰ تا ۵۸۱

xii) رفع الجور فى حكم يمين المؤبد والفور (اگر طلاق کو کسی کام کے کرنے پر معلق کیا تو کب تک کرنے سے طلاق واقع ہو جائے گی) صفحہ ۶۵۱ تا ۶۵۵

xiii) نیل المرام فی حکم المسجد المبنیّ بالمال الحرام (مال حرام مسجد میں لگانے کا حکم اور اس کی مختلف صورتیں) صفحہ ۸۰۰ تا ۸۰۵

xiv) الأحری بالقبول فی وقف العمارة علی الارض النزول (لا وارث زمین پر حکومت کسی کو قبضہ دیدے تو اس کو وقف کرنے کا حکم): صفحہ ۳۷ے تا ۴۴ے

xv) توضیح کلام أهل الله فی ما أُهلّ لغیر الله (بتوں یا قبروں کے نام پر چھوڑے ہوئے جانوروں کے متعلق شرعی احکام) صفحہ ۹۳۲ تا ۹۴۱

xvi) المقالة المرضیة فی سجدة التحیة (سجدۂ تعظیمی کے متعلق بحث و تحقیق) صفحہ ۱۸۰ تا ۱۹۲

xvii) إشباع الكلام فی مصرف الصدقة من مال الحرام (مال حرام کے صدقہ کرنے کے متعلق مفصل تحقیق) صفحہ ۴۵۳ تا ۴۵۶

۶۲۔فتویٰ انجکشن : دار التبلیغ دیوبند

۶۳۔فونوگراف کے شرعی احکام (رفع الخلاف عن احکام فونو گراف) : مکتبہ اشاعت العلوم دیوبند: صفحات ۱۵

۶۴۔قرآن میں نظام زکوۃ(مع احکام زکوۃ از مفتی محمد رفیع عثمانی): دارالاشاعت کراچی: مارچ ۱۹۷۹ء: صفحات ۱۱۱

۶۵۔کتاب الجہاد : اخوان پبلی کیشنز صدر چونگی جھنگ: صفحات ۲۶

۶۶۔کشف الظنون فی حکم الخط والتلغراف والتلفون : ادارۃ المعارف کراچی: صفحات ۸

۶۷۔مسائل معارف القرآن: (انتخاب از معارف القرآن: صوفی محمد اقبال قریشی : دارا لاشاعت اردو بازار کراچی: اشاعت اول جنوری ۱۹۸۹ء: صفحات ۲۹۵

۶۸۔مسئلہ سود(مع تجارتی سود: عقل و شرع کی روشنی میں از مولانا مفتی محمد تقی عثمانی) : ادارۃ المعارف کراچی: طبع جدید ذوالقعدہ ۱۴۲۶ھ/ دسمبر ۲۰۰۵ء: ص ۱۴۴

☆اس کتاب کا انگریزی ترجمہ بعنوان ذیل شائع ہو چکا ہے۔

The Issue of Interest (Including Commercial Interest by Mufti Muhammad Taqi Usmani):Translation by Anwar Ahmad Minai:Darul Isha'at Karachi:1st Editon2008:Pages134

۶۹۔موزوں پر مسح کے احکام: ادارہ اسلامیات لاہور

۷۰۔نهايات الأرب فی غايات النسب (اسلام اور نسلی امتیازات) : جمعة المصلحين سہارنپور (انڈیا): صفحات ۶۲

۷۱۔وقاية المسلمين عن ولاية المشركين ادارہ اسلامیات لاہور: صفحات ۵۴

☆☆☆

سیرت وختمِ نبوت

۱۔آداب النبی ﷺ :	ادارہ اسلامیات لاہور:طبع سوم اگست ۱۹۷۵ء:صفحات ۹۶
۲۔بدعت کیا چیز ہے اور اسمیں کیا خرابی ہے؟:	صدیقی ٹرسٹ کراچی:صفحات ۲۴
۳۔ختم نبوت :	i) مکتبہ معارف القرآن کراچی : طبع جدید: محرم ۱۴۳۰ھ/جنوری ۲۰۰۹ء: صفحات ۴۹۶ ii) ادارۃ المعارف کراچی: ۱۴۰۶ھ:صفحات ۴۰۶
۴۔ختم النبوۃ فی القرآن :	مکتبہ دار الاشاعت دیوبند :بار اول ۱۳۴۳ھ/۱۹۲۵ء
۵۔ختم نبوت فی الحدیث:	مکتبہ دارالاشاعت دیوبند باراول ۱۳۴۳ھ/۱۹۲۵ء
۶۔ختم نبوت فی الآثار:	مکتبہ دار الاشاعت دیوبند بارِ اول ۱۳۴۳ھ/۱۹۲۵ء
۷۔ختم نبوت (بنگلہ):	مترجم محمد سراج الحق : اسلامک فاؤنڈیشن ڈھاکہ۔بنگلہ دیش ۱۹۸۶ء:صفحات ۷۸
۸۔دعاویٔ مرزا :	تبلیغ واشاعت،شعبۂ دار الافتاء آرام باغ کراچی
۹۔رحمۃ للعلمین ﷺ کیلئے تعدداز دواج:	صدیقی ٹرسٹ کراچی :صفحات ۱۲
۱۰۔رسالت محمدی کا اثبات بذریعہ اعجاز القرآن:	ادارۃ المعارف کراچی۱۴:طبع جدید ذوالحجہ ۱۴۲۰ھ/ مارچ ۲۰۰۰ء:صفحات ۴۶

۱۱۔رسول اکرم ﷺ پیغمبر امن وسلامت کی حیثیت سے: ادارۃ المعارف کراچی: ۱۴۰۲ھ: صفحات ۶۱

۱۲۔سایۂ رسول ﷺ : ادارۃ المعارف کراچی ۱۴: صفحات ۷

۱۳۔سنت و بدعت: (۱) ادارۃ المعارف کراچی: ۱۴۰۶ھ: صفحات ۶۸
(۲) مکتبۂ خلیل اردو بازار لاہور: صفحات ۴۷

۱۴۔سیرت خاتم الانبیا ﷺ : (۱) عباسی کتب خانہ کراچی
(۲) ادارہ اسلامیات لاہور ۴۱ ویں بار: ۱۳۶۸ھ: صفحات ۱۶۰
(۳) دارالاشاعت کراچی: ۱۳۶۸ھ: ص ۱۵۸

☆اس کتاب پر حکیم الامت حضرت تھانویؒ شیخ الاسلام حضرت مدنیؒ، مولانا انور شاہ کشمیریؒ، مولانا سید اصغر حسینؒ اور مولانا مفتی عزیز الرحمٰنؒ کی تقاریظ ثبت ہیں۔

☆اس کتاب کا انگریزی ترجمہ بعنوان ذیل طبع ہو چکا ہے۔

THE LIFE OF THE LAST PROPHET(P.B.U.H.)

Translated by Sikandar Kamal Khan Published by Ferozsons Ltd Lahore

☆۔سیرت خاتم الانبیاء(بنگلہ) : اسلامک فاؤنڈیشن ڈھاکہ (بنگلہ دیش) ۱۹۸۶ء: صفحات ۱۲۸

☆سیرت خاتم الانبیاء(پشتو) : دار الکتب العربیہ بابو حیدر روڈ پشاور: ۱۴۱۳ھ: ص ۱۸۲

۱۵۔سیرت رسول اکرم ﷺ : (انتخاب از تصانیف حضرت مفتی صاحبؒ) ترتیب: محترم جناب محمد اقبال قریشی صاحب

ادارہ اسلامیات ۱۹۰۔انارکلی لاہور: بارِ اول رمضان ۱۴۰۴ھ :صفحات ۶۳۲

۱۶۔شہادت کائنات: ادارہ اسلامیات لاہور :صفحات ۲۸

۱۷۔علامات قیامت اورنزول مسیح: (یہ کتاب علامہ انور شاہ کشمیریؒ اور حضرت مفتی صاحبؒ کی مشترکہ تالیف ہے جوعربی زبان میں "التصریح بما تواتر فی نزول المسیح" کے نام سے مرتب فرمائی گئی تھی یہ پہلی باردیوبند سے اور دوسری بار حلب (شام) سے طبع ہوئی ۔ حضرت مولانا مفتی محمد رفیع عثمانی صاحب نے اسی کتاب کا اردو ترجمہ اور حواشی تحریرفرمائے ہیں۔پہلا حصہ حضرت مفتی صاحبؒ کی تالیف ''مسیح موعود کی پہچان'' کی تلخیص ہے۔جس میں حضرت عیسیٰ علیہ السلام اور مرزا قادیانی کے حالات کا مقابلہ کیا گیا ہے۔ دوسرے حصہ 'اصل کتاب' ہے۔تیسراحصہ مترجم نے ''علامات قیامت'' کے عنوان سے تالیف کیا ہے۔):
اس کتاب کو شام کے مشہور عالم شیخ عبدالفتاح ابو غدہ رحمۃ اللہ علیہ نے اپنی تحقیق اورشرح کے ساتھ شام سے شائع

فرمایا۔اس میں رسالہ ''مسیح موعود کی پہچان'' کاعربی ترجمہ مولانا مفتی محمد تقی عثمانی نے کیا جو کتاب میں ایک جدول کے طور پر شائع ہوا ہے۔

مکتبہ دار العلوم کراچی:اشاعت ہشتم: رجب ۱۴۱۳ھ:صفحات ۱۷۳

☆اس کتاب کا انگریزی ترجمہ بعنوان ذیل شائع ہو چکا ہے۔

Signs of Qiyamah &The Arrival of The Maseeh

Translated by Rafiq Abdur Rehman:Darul Isa'at Karachi

1st Edition 2000 :Pages184+8

۱۸۔فکر العبد الشفیع فی ذکر سید الشفیع ﷺ: (حوالہ: ماہنامہ 'دار العلوم' دیوبند: ستمبر ۲۰۰۴ء:صفحہ ۳۲)

۱۹۔مروجہ سیرت کمیٹی اور اس کی شرعی حیثیت: دارالاشاعت دیوبند:صفحات ۴

۲۰۔مروجہ صلوٰۃ وسلام کی شرعی حیثیت: کرم علی بھائی یونین بک سٹال بندر روڈ کراچی:صفحات ۱۶

۲۱۔مسئلہ ختم نبوت: (احکام القرآن میں آیت خاتم النبیین کی تفسیر کا اردو ترجمہ اور تفسیر معارف القرآن میں ختم نبوت سے متعلق مواد کا یکجا مجموعہ):مولانا محمد حنیف خالد:ادارۃ المعارف کراچی: جولائی ۲۰۰۶ء صفحات ۹۵

۲۲۔مسیح موعود کی پہچان۔قرآن و حدیث کی روشنی میں: مکتبہ دار العلوم کراچی: ۱۹۷۵ء: صفحات ۴۴ (پہلا ایڈیشن ۱۹۲۳ء)

۲۳۔ہدیۃ المہدیین فی آیۃ خاتم النبیین (عربی): ۱) مجلس تحفظ ختم نبوت پاکستان ملتان: ص ۱۲۰
۲) دار الاشاعت دیوبند: ۱۳۴۲ھ/۱۹۲۴ء (کتاب کے آخر میں مولانا انور شاہ کشمیریؒ، مولانا مفتی عزیز الرحمٰنؒ، مولانا حبیب الرحمٰن عثمانیؒ، مولانا اعزاز علیؒ، اور مولانا محمد رحیم اللہ بجنوریؒ کی تقاریظ ثبت ہیں)

☆☆☆

اصلاح وتصوف

۱۔آداب الشیخ والمرید:	(تالیف:امام عارف شیخ اکبر محی الدین ابن عربی☆ترجمہ و شرح:حضرت مفتی صاحبؒ) ۱)ادارۃ المعارف کراچی:ربیع الاول ۱۴۲۴ھ صفحات ۳۲ ۲)دارالاشاعت دیوبند:۱۳۵۰ھ:صفحات ۲۴
۲۔آداب المساجد(مسجد کے آداب واحکام):	۱)دارالاشاعت کراچی:صفحات ۶۴ ۲)محمد سعید اینڈ سنز قرآن محل کراچی: صفحات ۵۶
۳۔احکام وخواص بسم اللہ:	ادارۃ المعارف کراچی:نومبر ۱۹۸۳ء/۱۴۰۴ھ:ص۱۴
۴۔اشرف الملفوظات فی مرض الوفات:	ادارہ تالیفات اشرفیہ ہارون آباد(ضلع بہاولنگر):صفحات ۳۲
۵۔أماثل الأقوال لأفاضل الرجال:	(عربی /اردو) :دارالاشاعت دیوبند (انڈیا)

۶۔اے ایمان والو! :	(از تفسیر معارف القرآن)مرتبہ:مولانا مفتی محمد طفیل اٹکی:ادارۃ المعارف کراچی:طبع جدید صفر ۱۴۳۰ھ/فروری ۲۰۰۹ء:صفحات ۶۳۹
۷۔تصرف کی حقیقت:	(تصنیف:حکیم الامت حضرت مولانا اشرف علی تھانویؒ☆اردو ترجمہ:حضرت مفتی صاحبؒ) : ادارۃ المعارف کراچی ۱۴:طبع جدید : جنوری ۲۰۰۴ء/ذو القعدہ ۱۴۲۴ھ:صفحات ۱۶
۸۔حقوق الوالدین:	(معارف القرآن کی تفسیری روشنی میں)پیش لفظ:عثمان شبنم:ویانی برادرس مقابل سندھ مدرسہ کراچی:اشاعت دوم ۱۳۹۶ھ:صفحات ۳۲
۹۔خلاصہ وتسہیل "قصد السبیل":	(تصنیف حکیم الامت حضرت تھانویؒ:تلخیص و شرح از حضرت مفتی صاحبؒ)دارالاشاعت کراچی:صفحات ۴۸
۱۰۔دافع الافلاس:	دارالاشاعت کراچی:صفحات ۳۱

☆اس کتاب کا انگریزی ترجمہ بعنوان ذیل شائع ہو چکا ہے۔

Repelling of Poverty in Islam
Translated by Maulana Ibrahim Muhammad & Rafiq Abdur Rehman:
Darul Isha'at Karachi:1st Edition 2006 : Pages182

١١۔درس عبرت (شیخ اندلسی کا واقعہ): دارالاشاعت کراچی: صفحات ١٦

١٢۔دعوت دین کے قرآنی اصول: (از تفسیر معارف القرآن)☆زیر نگرانی: مولانا مفتی محمد رفیع عثمانی و مولانا ڈاکٹر ساجد الرحمٰن صدیقی: (تخریج و ترتیب: طلبہ التخصص فی الدعوۃ و الإرشاد ١٤٢٨ھ : دار العلوم کراچی): ادارۃ المعارف کراچی

١٣۔دعوت وتبلیغ اور تعلیم وتربیت کے آداب واصول: (انتخاب از معارف القرآن) جمع و ترتیب: مولانا مشتاق احمد صاحب: ادارہ اسلامیات لاہور: اگست ١٩٩٩ء

١٤۔دل کی دنیا: ادارۃ القرآن والعلوم الاسلامیہ لسبیلہ چوک کراچی: ١٤١٦ھ: صفحات ٩٦

☆اس کتاب کا انگریزی ترجمہ بعنوان ذیل شائع ہو چکا ہے۔

THE WORLD WITHIN:Translated by:Z,Baintner:Darul Isha'at Karachi: 1st Edition2004:Pages112

١٥۔ذکراللہ اور فضائل ومسائلِ درودوسلام: (مع اضافہ رجوع الی اللہ): دارالاشاعت کراچی: صفحات ٩٥

١٦۔روح تصوف/مقالات صوفیہ: (انتخاب: حضرت تھانویؒ: اردو ترجمہ حضرت مفتی صاحبؒ): دارالاشاعت کراچی: ١٣٥٥ھ

۱۷۔زجر العوام عما لا طائل تحته من الآثام : دار الاشاعت دیوبند:صفحات ۶۴ (یہ حضرت مفتی صاحبؒ کے مقبول رسالہ ''گناہِ بے لذت'' کا قدیم نام ہے)

۱۸۔صائب الکلام فی مصائب الایام: (تالیف ابوبکر ابن ابی الدنیا☆مترجم: حضرت مفتی صاحب): کتب خانہ اشرفیہ کراچی: ۱۹۵۶ء:صفحات ۴۰

۱۹۔صغیرہ اور کبیرہ گناہ : صدیقی ٹرسٹ کراچی:صفحات ۱۶

۲۰۔فضائل واحکام شب براءت : ادارہ اسلامیات لاہور: جولائی ۱۹۷۵ء صفحات ۱۵

۲۱۔گناہ بے لذت: دارالاشاعت کراچی:صفحات ۸۰

☆اس کتاب کا انگریزی ترجمہ بعنوان ذیل شائع ہو چکا ہے۔

SINS THAT PRODUCE NOTHING

Translated by Jamil Naqvi: Darul Isha'at Karachi:

1st Edition1993: Pages 76

۲۲۔گناہ بے لذت: (مترجم فارسی:عبدالغنی شیخ جامی):صدیقی ٹرسٹ کراچی:صفحات ۱۱۹

۲۳۔مجالس حکیم الامتؒ :	(حضرت تھانویؒ کی مجالس کے وہ اہم ملفوضات جن کو حضرت مفتی صاحبؒ نے اپنے قیام تھانہ بھون کے زمانہ میں قلم بند فرمایا تھا) ۱)دار الاشاعت کراچی:طبع سوم ۱۹۷۶ء/ ذیقعدہ ۱۳۹۶ھ:صفحات ۳۵۵ ۲)صدیقی ٹرسٹ کراچی:صفحات ۲۴۰
۲۴۔مصیبت کے بعد راحت:	(اردو ترجمہ الفرج بعد الشدۃ لابن أبی الدنیا): مکتبہ تھانوی کراچی:صفحات ۳۲
۲۵۔مکاتیب حکیم الامت:	ادارۃ المعادف کراچی: ۱۴۱۶ھ/۱۹۹۶ء: صفحات ۱۷۶
۲۶۔ملفوظات امام مالکؒ (مع ملفوظات امام احمد ابن حنبلؒ) :	ادارہ اسلامیات ۱۹۰ انارکلی لاہور:صفحات ۳۱
۲۷۔موت کے وقت شیطانی دھوکہ:(کید الشیطان عندموت الانسان) :	۱) مکتبہ دینیات رائیونڈ:صفحات ۳۹ ۲)دارالاشاعت کراچی:صفحات ۳۲
۲۸۔میرے والد ماجد اور انکے مجرب عملیات :	دارالاشاعت کراچی : اشاعت اول صفحات ۱۱۲
۲۹۔نافع السالکین:	گلزار حسینی لکھنؤ ۔ انڈیا(حوالہ : قاموس الکتب:انجمن ترقی اردو پاکستان، کراچی:اشاعت اول جون ۱۹۶۱ء)
۳۰۔نجات المسلمین:	(یعنی گناہوں کا کفارہ)دارالاشاعت کراچی:اشاعت اول ۱۹۷۲ء:صفحات ۴۸
۳۱۔وصیت نامہ:	ادارہ اسلامیات لاہور:صفحات ۲۳

☆ ☆ ☆

معیشت و سیاست

۱۔اخبارات و جرائد کی مذہبی ضرورت : دارالاشاعت دیوبند (انڈیا): صفحات ۱۲

۲۔أخلاف أم شقاق(تفرقة الامة، عللها وعلاجها) : عربی ترجمہ ''وحدت امت'' مترجم مولانا صہیب بن مولانا عبد الغفار حسن صاحب رحمۃ اللہ علیہ : مکتبہ دار العلوم کراچی: ۱۴۲۸ھ: صفحات ۴۰

۳۔الاستفتاء متعلق کانگریس : دارالاشاعت دیوبند: صفحات ۴۸

۴۔اسلام اور دولت (حصہ اول) : عالمی ادارہ اشاعتِ علوم اسلامیہ ملتان: صفحات ۱۸

۵۔اسلام اور سوشلزم۔مغربی سامراج کے دو مخالف : جمیعۃ علماء اسلام کراچی: صفحات ۸

۶۔اسلام کا نظام تقسیم دولت : مکتبہ دار العلوم کراچی: اشاعت سوم ۱۴۱۳ھ: صفحات ۵۴

☆اس کتاب کا انگریزی ترجمہ بھی شائع ہو چکا ہے

Distribution of Wealth in Islam

Translated by Muhammad Hasan Askari: Begum Aisha

Bawani Waqf P.O.Box 4178 Karachi:6th

Edition :1979 :Pages 36

۷۔اسلام میں مشورہ کی اہمیت : ادارہ اسلامیات لاہور

۸۔اسلامی قانون میں غیر مسلموں کے حقوق : دارالعلوم نانکواڑہ: کراچی: صفحات ۱۲

۹۔اسلامی نظام میں معاشی اصلاحات کیا ہوں گی؟ : ۱)مؤتمر عالم اسلامی پنجاب لاہور: ص ۲۸
۲)دارالاشاعت کراچی: صفحات ۳۲

۱۰۔افادات اشرفیہ درمسائل سیاسیہ:	(حوالہ:''البلاغ''مفتی اعظم نمبر:صفحہ۲۳۹)
۱۱۔انتخابات میں ووٹ، ووٹر اور امید وار کی شرعی حیثیت:	صدیقی ٹرسٹ کراچی نمبر۵:صفحات ۹
۱۲۔تقسیم دولت کا اسلامی نظام (حصہ دوم):	عالمی ادارہ اشاعتِ علوم اسلامیہ چہلیک ملتان شہر:صفحات۲۲
۱۳۔جہاد پاکستان ۱۹۶۵ء :	(حوالہ:ماہنامہ ''البلاغ'' مفتی اعظم نمبر:صفحہ۲۳۹)
۱۴۔حالیہ جنگ نے ہمیں کیا سبق دیے؟	مکتبہ دارالعلوم کراچی :صفحات ۱۶
۱۵۔خطبۂ صدارت :	(کل ہند جمیعۃ علماء اسلام کانفرنس۔منعقدہ جنوری ۱۹۴۷ء : بمقام حیدرآباد سندھ):ادارہ اسلامیات لاہور
۱۶۔دستورقرآنی:	(اسمیں ۲۹آیات سے ۱۸دستوری دفعات کا استنباط فرمایا گیا ہے) ۱)دارالعلوم نانک واڑہ کراچی:صفحات۳۲ ۲)ادارہ اشرف العلوم کراچی:۱۹۵۳ء
۱۷۔سوشلزم اور سرمایہ داری دونوں افراط وتفریط کی لعنتیں ہیں:	جمیعۃ علماء اسلام لاہور:۱۳۸۹ھ:صفحات ۱۱
۱۸۔عائلی قوانین پر مختصر تبصرہ:	ادارۃ المعارف کراچی:۱۹۶۳ء:صفحات ۶۴
۱۹۔کانگریس اور مسلم لیگ کے متعلق شرعی فیصلہ:	مجلس دعوت الحق بمبئی: ۱۳۶۵ھ صفحات ۴۸
۲۰۔کیا ہندوستان دارالحرب ہے؟	عباسی کتب خانہ کراچی:۱۹۵۱ء:صفحات ۱۶ دارالتبلیغ دیوبند:۱۹۵۱ء:صفحات ۱۶
۲۱۔ملکی سیاست اور علماء :	مرکزی جمیعۃ علماء اسلام ڈھاکہ:صفحات ۷

☆ ☆ ☆

تاریخ وسوانح

۱۔اسماء البدریین : (نظر ثانی:مولانا سلیم اللہ خان):حاجی فرید الدین احمد پانیر آرمس لمیٹڈ وکٹوریہ روڈ صدر کراچی:۱۳۸۲ھ:صفحات ۴۶

۲۔چند عظیم شخصیات : (رشحات قلم:حضرت مولانا مفتی محمد شفیع صاحبؒ) مرتبہ:حافظ محمد اکبر شاہ بخاری: ادارۃ المعارف کراچی : جنوری۲۰۰۲ء:صفحات ۱۱۲

۳۔دوشہید(حضرت سعید بن میتبؒ اور حضرت سعید بن جبیرؒ) : ادارۃ المعارف کراچی : اکتوبر ۱۹۸۹ء : صفحات ۴۰

۴۔ذوالنون مصریؒ :
۱)ادارۃ المعارف کراچی: اگست ۱۹۸۵ء:ص۳۲
۲)مکتبہ دینیات رائیونڈ(لاہور):صفحات ۳۲
۳)دارالاشاعت دیوبند ۱۳۵۴ھ:صفحات ۱۶

۵۔شہید کربلا : دارالاشاعت کراچی:۱۹۷۰ء:صفحات ۱۱۱

۶۔فتوح الہند: (حصہ دوم : اسلام کا نظام اراضی) حوالہ: ماہنامہ ''البلاغ'' مفتی اعظم نمبر:صفحہ ۲۳۹

☆ ☆ ☆

زبان وادب

۱۔اصول اللغۃ (مقدمہ:المنجد):	☆مشمولہ : المنجد(عربی اردو لغت) : دار الاشاعت کراچی : اشاعت دوم دسمبر ۱۹۶۰ء:صفحہ ۷تا۳۱
۲۔تحفۃ الوطن شرح نفحۃ الیمن(عربی) :	☆حاشیہ ازحضرت مفتی صاحبؒ: ۱)المکتبۃ الرحیمیہ دیوبند(انڈیا) ۲)قدیمی کتب خانہ کراچی
۳۔ثمرات الاوراق :	دارالاشاعت دیوبند:۱۳۵۶ھ:صفحات ۸
۴۔کشکول (اردو فارسی کلام۔نظم ونثر):	دارالاشاعت کراچی:مارچ۲۰۱۰ء:صفحات ۳۵۶
۵۔ نفحات(عربی نظم ونثر کا مجموعہ:	ادارۃالمعارف کراچی:۱۳۹۳ھ:صفحات ۹۵

☆ ☆ ☆

متفرقات

۱۔اسلام میں نظام مساجد:	دارالاشاعت دیوبند: ۱۳۵۶ھ: صفحات ۴۴
۲۔الارشاد (ملقب بہ مشرقی اور اسلام):	دارالاشاعت دیوبند: ۱۳۵۸ھ
۳۔امر بالمعروف اور نہی عن المنکر:	یہ مضمون ماہنامہ ''القاسم'' دیوبند میں قسط وار شائع ہوا ہے۔(حوالہ: ماہنامہ ''البلاغ'' مفتی اعظم نمبر: صفحہ ۲۳۹)
۴۔ایمان وکفر۔قرآن کی روشنی میں:	ادارۃ المعارف کراچی: جون ۱۹۹۳ء: صفحات ۹۳
۵۔مقام صحابہ:	۱) ادارہ نشریات اسلام اردو بازار لاہور: ص ۱۰۳ ۲) مکتبہ اشاعت اسلام دارالعلوم شاہ بہلول سہارنپور (انڈیا)
۶۔نقوش وتاثرات درسفر دیوبند وتھانہ بھون:	i) ادارۃ المعارف کراچی ۱۴۰۵ھ: صفحات ۸۴ ii) طبع جدید: ۱۴۲۶ھ/اپریل ۲۰۰۵ء (مع ضمیمہ): صفحات ۱۴۴
۷۔وصول الافکار الیٰ اصول الاکفار:	دارالاشاعت دیوبند: ۱۳۵۶ھ: صفحات ۳۶

☆ ☆ ☆

کتابوں میں مشمولہ مقالات ومضامین

۱۔احتسابِ قادیانیت (جلد۱۳) : مرتبہ ومنشورہ مجلس تحفظ ختم نبوت ملتان
اس کتاب میں حضرت مفتی صاحبؒ کے
درج ذیل مقالات شامل ہیں:
(۱) طریق انسداد فی عقوبۃ الارتداد
(۲) دعاویٔ مرزا
(۳) مسیح موعود کی پہچان
(۴) وصول الافکار الیٰ اصول الاکفار
(۵) عالمِ الإسلام والقادیانیة:
عداوة القادیانیة للممالك
الإسلامیة قاطبة
(ممالک اسلامیہ سے قادیانیوں کی غداری)
(۶) ایمان وکفر: قرآن کی روشنی میں
(۷) البیان الرفیع (بیان: مقدمہ بہاولپور)
(۸) فتاویٰ جات متعلقہ ردقادیانیت
(ماخوذ از فتاویٰ دارالعلوم دیوبند)

۲۔اسلام اور انقلاب : منشی عبدالرحمٰن: عالمی ادارہ اشاعت علوم اسلامیہ چہلیک ملتان شہر: اشاعت اول ۱۹۸۲ء
اس کتاب میں حضرت مفتی صاحبؒ کا مقالہ ''تخصیص گناہ صغیرہ وکبیرہ'' شامل ہے۔

۳۔اسلام کا معاشرتی نظام: منشی عبدالرحمٰن: عالمی ادارہ اشاعت علوم اسلامیہ چہلیک ملتان :اس کتاب میں حضرت مفتی صاحبؒ کے ۲ رسائل شامل ہیں۔
(۱) اسلام اور دولت
(۲) تقسیم دولت کا اسلامی نظام

۴۔الحیلۃ الناجزۃ: حکیم الامت حضرت مولانا اشرف علی تھانویؒ: محمد سعید اینڈ سنز تاجران کتب قرآن محل کراچی اس کتاب میں حضرت مفتی صاحبؒ کا مقالہ
''حکم الازدواج مع اختلاف دین الازواج'' (صفحہ نمبر ۱۵۱ تا ۱۷۰) شامل ہے۔

۵۔القول الصواب فی تحقیق مسئلۃ الحجاب: (تصنیف :حضرت تھانویؒ ☆ حاشیہ از حضرت مفتی صاحبؒ): مکتبہ اشرف العلوم دیوبند سہارنپور (انڈیا)

۶۔امدادالفتاویٰ: حکیم الامت حضرت مولانا اشرف علی تھانویؒ :(ترتیب جدید: حضرت مولانا مفتی محمد شفیع صاحب)

مکتبہ دارالعلوم کراچی: اس فتاویٰ میں حضرت مفتی صاحبؒ کے قلم سے ایک ضمیمہ اور مختلف مواقع پر مختصر حواشی موجود ہیں جنکی تفصیل حسب ذیل ہے:

جلد اول: (۱) ضمیمہ امداد الفتاویٰ بابت مسئلہ آلہ مکبر الصوت (صفحہ ۵۲۹تا۵۳۲)

(۲) حواشی: صفحہ نمبر ۳۴، ۵۰، ۶۲، ۱۵۰، ۱۵۱، ۱۵۲، ۱۷۵، ۲۱۳، ۳۰۶، ۳۲۰، ۳۲۹، ۳۴۳، ۳۴۷، ۳۵۲، ۵۱۱

جلد دوم: حواشی: صفحہ نمبر ۴۱، ۶۱، ۶۶، ۱۴۴، ۱۴۵، ۱۶۴، ۵۹۱

جلد سوم: حاشیہ: صفحہ نمبر ۸۹

جلد چہارم: حواشی: صفحہ نمبر ۱۲۷، ۱۴۴، ۴۲۲، ۴۵۵، ۴۵۶

جلد پنجم: حاشیہ: صفحہ نمبر ۲۲

جلد ششم: حاشیہ: صفحہ نمبر ۲۶

۷۔ بوادر النوادر: حکیم الامت حضرت مولانا اشرف علی تھانویؒ: ادارہ اسلامیات لاہور: اگست ۱۹۸۵ء/ ذیقعدہ ۱۴۰۵ھ

اس کتاب کے آخری حصہ ''مجموعہ رسائل اشرفیہ''میں حضرت مفتی صاحبؒ کے قلم سے حضرت تھانویؒ کے ایک عربی رسالہ''التعرف فی تحقیق التصرف'' کا اردو ترجمہ شامل ہے۔(تحریر کردہ:۳رشوال ۱۳۵۴ھ:صفحہ ۷۸۰تا۷۸۶)

۸۔بیس علماءِ حق: حافظ محمد اکبر شاہ بخاری: مکتبہ رحمانیہ اردو بازار لاہور اس کتاب میں حضرت مفتی صاحبؒ کے درج ذیل مقالات شامل ہیں:

(۱) شیخ الاسلام علامہ عثمانیؒ اور تحریک پاکستان (صفحہ ۶۹ تا ۷۵)

(۲)مولانا محمد ادریس کاندہلویؒ(صفحہ ۲۱۶تا۲۲۱)

۹۔تجلیاتِ رحمانی: (سوانح حضرت مولانا عبد الرحمٰن کاملپوریؒ)مرتبہ: قاری سعید الرحمٰن صاحبؒ: جامعہ اسلامیہ کشمیر روڈ راولپنڈی صدر: طبع دوم اس کتاب میں حضرت مولانا عبدالرحمٰن کاملپوریؒ کے بارے میں حضرت مفتی صاحبؒ کے تاثرات شامل ہیں (صفحہ ۶۰۹)

۱۰۔تحفہ افواجِ اسلام (جلد اول):	ڈاکٹر حافظ قاری فیوض الرحمٰن:ادارۃ القرآن والعلوم الاسلامیہ کراچی:طبع اول ۱۴۱۴ھ/۱۹۹۳ء اس کتاب میں حضرت مفتی صاحبؒ کا مقالہ''جہاد''(فوائد، مسائل، دعائیں)شامل ہے۔ (صفحہ۱۳تا۷۹):تحریر کردہ:۶رشوال ۱۳۹۱ھ
۱۱۔چالیس بڑے مسلمان (جلد اول):	حافظ محمد اکبر شاہ بخاری : ادارۃ القرآن والعلوم الاسلامیہ کراچی اس کتاب میں حضرت مفتی صاحبؒ کے درجِ ذیل مقالات شامل ہیں: (۱)دارالعلوم دیوبنداوراسکامزاج ومذاق: (صفحہ۳۱تا۳۸) (۲)حضرت شیخ الہند مولانا محمود الحسن صاحبؒ:(صفحہ۱۵۲تا۱۶۸) (۳)حکیم الامت حضرت تھانویؒ: (صفحہ ۲۴۵ تا ۲۴۹) (۴)مولانا رسول خان صاحبؒ: (صفحہ۲۵۴تا۲۵۶) (۵)مولانا مفتی محمد حسنؒ:(صفحہ۶۱۱تا۶۱۵)

۱۲۔چالیس بڑے مسلمان(جلد دوم) :	حافظ محمد اکبر شاہ بخاری:ادارۃ القرآن والعلوم الاسلامیہ کراچی اس کتاب میں حضرت مفتی صاحبؒ کے درجِ ذیل مقالات شامل ہیں: (۱)مولانا خیر محمد صاحبؒ: (صفحہ۱۳۰تا۱۳۲) (۲)حضرت مولانا وصی اللہ صاحبؒ: (صفحہ۱۵۷تا۱۵۹) (۳)مولانا شیر علی صاحبؒ: (صفحہ ۱۸۷ تا۱۸۹)
۱۳۔خاتمۃ السوانح:	خواجہ عزیز الحسن مجذوبؒ :ایم ثناء اللہ خان اینڈ سنز، ۲۹۔ ریلوے روڈ لاہور: بارِاول ۱۹۶۳ء اس کتاب میں حضرت مفتی صاحبؒ کی درج ذیل تحریرات شامل ہیں: (۱)اَشرف الملفوظات فی مرض الوفات:(صفحہ۲۰۴ تا ۲۱۷) (۲)قطعۂ تاریخ وفات بروفات حضرت تھانویؒ (عربی):صفحہ۲۶۷
۱۴۔خطباتِ ادریسؒ:	حافظ محمد اکبر شاہ بخاری: مکتبہ رحمانیہ اردو بازار لاہور اس کتاب میں حضرت مفتی صاحبؒ کا مقالہ ''حضرت مولانا محمد ادریس کاندھلویؒ''بطورِ مقدمہ شامل ہے (صفحہ۸تا۱۶)

۱۵۔خطبات الاحکام لجمعات العام (مع خطبات عیدین واستسقاء) :	حکیم الامت حضرت مولانا اشرف علی تھانوی ؒ:(اردو ترجمہ از حضرت مفتی صاحبؒ): مکتبہ رشیدیہ اردو بازار کراچی: اشاعت اول شوال ۱۴۲۳ھ اس کتاب میں حضرت مفتی صاحبؒ کے اردو ترجمہ کے علاوہ ''خطبۂ جمعہ کے احکام'' بھی شامل ہیں۔(صفحہ ۶ تا ۸)
۱۶۔خطباتِ موعظت (مکمل): جلد اول:	مولانا مفتی ابو الناصر الشہیر ذاکرحسن عبیدی:مسلم بکڈپو نیو مارکیٹ بنگلور(انڈیا) :جولائی ۱۹۷۲ء اس کتاب میں حضرت مفتی صاحبؒ کا ایک فتویٰ بعنوان ''خطبۂ جمعہ فی العربی'' شامل ہے۔
۱۷۔دفاعِ ختم نبوت :	محمد طاہر عبدالرزاق :عالمی مجلس تحفظ ختم نبوت ملتان:اپریل ۲۰۰۹ءاس کتاب میں حضرت مفتی صاحبؒ کا وہ تاریخی بیان شامل ہے جو آپ نے علامہ انور شاہ کشمیریؒ کے حکم سے ردمرزائیت کے مشہور مقدمہ کے موقع پرعدالت بہاولپور میں پیش کرنے کیلئے تحریر فرمایا تھا،جس کا عنوان ''البیان الرفیع'' تجویز ہوا۔

۱۸۔دینی دسترخوان (جلد دوم):	محمد اسحٰق ملتانی: ادارہ تالیفات اشرفیہ ملتان اس کتاب حضرت مفتی صاحبؒ کا وصیت نامہ شامل ہے (صفحہ ۱۰۶۸)
۱۹۔زکوٰۃ اور مسئلہ تملیک:	ادارۃ القرآن والعلوم الاسلامیہ کراچی اس کتاب میں حضرت مفتی صاحبؒ کا مقالہ "اماطة التشكيك فى اناطة الزكوة بالتمليك" (مستحقین کو زکوٰۃ کی رقم پر مالکانہ قبضہ دینے اور طلبہ پر زکوٰۃ صرف کرنے سے متعلق مفصل تحقیق) شامل ہے۔
۲۰۔سوانح حضرت مولانا رسول خان صاحبؒ:	حافظ قاری فیوض الرحمٰن : پاکستان بک سینٹر اردو بازار لاہور: رمضان ۱۳۹۳ھ اس کتاب میں حضرت مفتی صاحبؒ کا مقالہ "میرے استاد محترم" (صفحہ ۱۱ تا ۱۷) شامل ہے
۲۱۔سیرتِ عثمانیؒ :	حافظ محمد اکبر شاہ بخاری: مکتبہ عبیدیہ ڈیرہ غازی خان: اس کتاب میں حضرت مفتی صاحبؒ کا مقالہ "مولانا ظفر احمد عثمانیؒ" (صفحہ ۹ تا ۱۲) شامل ہے۔

۲۲۔شہادتِ حسین :محمد اسحق ملتانی: ادارہ تالیفات اشرفیہ ملتان۔
اس کتاب میں حضرت مفتی صاحبؒ کا رسالہ ''شہید کربلا'' (مع ارشادات حضرت مفتی صاحبؒ): (صفحہ ۱۸۱ تا ۲۴۷) شامل ہے

۲۳۔شہادتِ حسین اور یزید کے بارے میں مسلک اعتدال: ترتیب مولانا محمد زبیر طاہر (نواسہ حضرت مولانا محمد یوسف لدھیانویؒ مکتبہ لدھیانوی ؒ کراچی: اشاعت اول نومبر ۲۰۱۲ء اس کتاب میں حضرت مفتی صاحبؒ کا رسالہ ''شہید کربلا'' (مع چند ارشادات حضرت مفتی صاحبؒ): (صفحہ ۲۷ تا ۹۷) شامل ہے

۲۴۔صحافت اور اسکی شرعی حدود: ادارہ اسلامیات لاہور: باراول اگست ۲۰۰۳ء اس کتاب میں حضرت مفتی صاحبؒ کا مقالہ ''آداب الاخبار'' (صفحہ ۲۵ تا ۴۲) شامل ہے

۲۵۔طلباء علم دین سے خطاب: ادارہ اسلامیات ۱۹۰۔ انارکلی لاہور: اس کتاب میں حضرت مفتی صاحبؒ کا مقالہ ''اسلام کے قرن اول میں تعلیم کا نصاب ونظام تعلیم'' شامل ہے

۲۶۔علاجِ غم:	مولانا محمد اقبال قریشی: مکتبہ دینیات بیرون تبلیغی مرکز رائے ونڈ اس کتاب میں حضرت مفتی صاحبؒ کے درجِ ذیل عنوانات پر منظوم تاثرات شامل ہیں: (۱)اپنے والد ماجدؒ کی وفات پر(صفحہ ۷۵تا۷۸) (۲)اپنی ہمشیرہ کی وفات پر(۷۸تا۸۰)
۲۷۔علمی ومطالعاتی زندگی:	مولانا عبدالقیوم حقانی: ادارۃ العلم والتحقیق جامعہ ابوہریرہ خالق آباد نوشہرہ: فروری ۱۹۹۹ء اس کتاب میں حضرت مفتی صاحبؒ کا تحریر کردہ مولانا سمیع الحق صاحب کے ایک سوالنامے کا جواب شامل ہے۔(صفحہ ۷۸تا۸۴)
۲۸۔فتنہ جمہوریت:	حکیم محمود احمد ظفر: الکتب اردو بازار لاہور: جنوری ۲۰۰۸ء اس کتاب میں''عورت کی سربراہی'' کے بارے میں حضرت مفتی صاحبؒ کا فتویٰ شامل ہے۔(۱۷۴تا۱۷۷)
۲۹۔فضائل صحابہؓ:	مولانا عاشق الٰہی بلند شہریؒ: دار الاشاعت اردو بازار کراچی اس کتاب میں حضرت مفتی صاحبؒ کا مقالہ''صحابہ اور مشاجرات صحابہ کا مسئلہ''(صفحہ ۷۳تا۱۱۵)

۳۰۔قرآن اور سائنس : منشی عبدالرحمٰن: عالمی ادارہ اشاعت علوم اسلامیہ چہلیک ملتان اس کتاب میں حضرت مفتی صاحبؒ کا مقالہ
''قرآن۔ایک زندۂ جاوید معجزہ''
شامل ہے۔

۳۱۔قیامت : محمد اسحٰق ملتانی: ادارہ تالیفات اشرفیہ ملتان۔جمادی الثانی ۱۴۲۵ھ
اس کتاب میں حضرت مفتی صاحبؒ کا مقالہ ''تحقیق یاجوج وماجوج اور سدذوالقرنین (صفحہ ۲۴۹ تا ۶۵

۳۲۔گلدستۂ تفاسیر(۷جلد): مرتبہ مولانا عبدالقیوم صاحبؒ :ادارہ تالیفات اشرفیہ ملتان۔
یہ تفسیر ۶ مستند تفاسیر کا خلاصہ ہے جن میں حضرت مفتی صاحبؒ کی'' تفسیر معارف القرآن'' بھی شامل ہے۔

۳۳۔آثرِ حکیم الامت : مسعود احسن علوی:ادارہ اسلامیات لاہور: جولائی ۱۹۶۷ء اس کتاب میں حضرت مفتی صاحبؒ کے ضبط کردہ ''ملفوظات حضرت تھانویؒ''شامل ہیں:
(صفحہ ۴۶۲ تا ۴۷۰)

۳۴۔مسائل نماز: مولانا رفعت قاسمی: مکتبۃ العلم ۱۸۔اردو بازار لاہور اس کتاب میں حضرت مفتی صاحبؒ کا رسالہ "حکم الإقساط فی حیلۃ الإسقاط" (صفحہ ۳۴۷ تا ۳۵۶) شامل ہے۔

۳۵۔مشاہیر اسلام کی نصیحتیں: مکتبہ جمال، حسن مارکیٹ، اردو بازار لاہور: ۲۰۰۳ء اس کتاب میں حضرت مفتی صاحبؒ کا وصیت نامہ (صفحہ ۹۷ تا ۱۰۷) شامل ہے۔

۳۶۔معارف مفتی اعظمؒ: سید محمد اکبر شاہ بخاری: زمزم پبلشرز کراچی فروری ۲۰۰۹ء اس کتاب میں حضرت مفتی صاحب کے درج ذیل مقالات ومضامین شامل ہیں۔

۱۔ایک زندۂ جاوید معجزہ

۲۔اسراء ومعراج

۳۔حضرت فضالہؓ کا اسلام اور آنحضرت ﷺ کا معجزہ

۴۔محمد رسول اللہ ﷺ کا ابدی وآفاقی اعلان رسالت

۵۔دعاوئ مرزا قادیانی

۶۔درس عبرت

۷۔مسجد کا پیغام

۸۔فضیلت علم اور اہل علم

۹۔عام مومنین کیلئے استغفار
۱۰۔صحابہ کرامؓ کی عدالت کا مفہوم
۱۱۔حضرت امام مالکؒ کے زریں ملفوظات
۱۲۔اسلام کا معاشی نظام
۱۳۔آداب السفر
۱۴۔احکام السفر
۱۵۔مواقیت احرام کا مسئلہ
۱۶۔دوسروں کیلئے حج
۱۷۔بدعت اور اسکی خرابیاں
۱۸۔بدعات ومحدثات
۱۹۔موت العالم موت العالم
۲۰۔کچھ تلافیٔ مافات
۲۱۔حضور ﷺ کی مکی زندگی
۲۲۔گانا بجانا۔اسلام کی نظر میں
۲۳۔مدینہ منورہ میں سب سے پہلا اسلامی مدرسہ
۲۴۔حضرتؒ کا سفرنامۂ شام۔مکاتیب کے آئینے میں
۲۵۔شمالی افریقہ میں نور نبوت کی پہلی کرن
۲۶۔اسلامی خلافت
۲۷۔اخلاق نبوی ﷺ کے چند نمونے

۲۸۔فضائل بیت اللہ مع تاریخ تعمیر

۳۷۔مقالات سیرت: سیرت کانفرنس کمیٹی ۹۸ ریلوے روڈ لاہور: ۱۹۶۳ء/ ۱۳۸۳ھ اس کتاب میں حضرت مفتی صاحب کا مقالہ بعنوان "رسول اکرم ﷺ۔ پیمبر امن و سلامت کی حیثیت سے": (صفحہ ۳۹ تا ۹۱) شامل ہے یہ مقالہ سہ روزہ سیرت کانفرنس منعقد ۹/۱۰/۱۱/ ربیع الاول ۱۳۸۲ھ/۱۱/۱۲/۱۳/اگست ۱۹۶۲ء بمقام پنجاب یونیورسٹی ہال لاہور میں پڑھا گیا۔

۳۸۔مقالاتِ مفتی اعظمؒ: حافظ محمد اکبر شاہ بخاری: دارالاشاعت کراچی: ۲۰۰۵ء اس کتاب میں حضرت مفتی صاحبؒ کے درجِ ذیل مقالات شامل ہیں:

(۱)خودنوشت حالات

(۲)دارالعلوم دیوبند اور اس کا مزاج ومذاق

(۳)اسلامی توحید

(۴)رجوع الی اللہ

(۵)رسول مقبول ﷺ کی حقانیت پر کائنات علم کی شہادتیں

(۶)آنحضرت ﷺ کی تادیب وتربیت کا قدرتی نظام

(۷) اتباع رسول ﷺ
(۸) ختم نبوت (حضرت مفتی صاحبؒ کی کتاب 'ختم نبوت' کے ایک حصہ کی تلخیص، جو سیارہ ڈائجسٹ [رسول نمبر] میں شائع ہوئی)
(۹) درود شریف کے مسائل وفضائل
(۱۰) اہل علم کیلئے دعوت فکر وعمل
(۱۱) شب برأت
(۱۲) فضائل واحکام رمضان المبارک ومسائل زکوٰۃ
(۱۳) زکوٰۃ کی فرضیت واہمیت
(۱۴) احکام عید الاضحیٰ
(۱۵) آذان' نماز' خطبۂ جمعہ عربی زبان میں کیوں ضروری ہیں؟ (جواہر الفقہ میں یہ مضمون اس عنوان سے ہے: الاعجوبہ فی عربیۃ خطبۃ العروبۃ یعنی خطبہ عربی زبان میں کیوں ضروری ہے؟)
(۱۶) رجم کی سزا۔قرآن وسنت کی روشنی میں
(۱۷) سود وربا کی اسلامی تعریف اور اسکے حرام ہونے کی حکمت
(۱۸) شراب کی حرمت اور شراب نوشی سے پیدا ہونیوالی خرابیاں

(۱۹)انتخاب میں ووٹ' ووٹر' اور امیدوار کی شرعی حیثیت

(۲۰)پاکستان کا حالیہ الیکشن ۱۹۷۰ء

(۲۱) اختلافاتِ امت اور ان کا حل

(۲۲)جہاد پاکستان۔فضائل ومسائل

(۲۳)جہاد کی فرضیت واہمیت

(۲۴)حب وطن اور اسلام

(۲۵)اسلام اور سوشلزم

(۲۶)میری علمی اور مطالعاتی زندگی

(۲۷)نابالغ لڑکی کا نکاح اور سوء اختیار کا مسئلہ

۳۹۔مناقب صحابہ کرام: حافظ محمد اقبال رنگونی :ادارہ الہلال مانچسٹر۔ اسلامک اکیڈمی آف مانچسٹر یو۔کے:بار اول ربیع الاول ۱۴۱۲ھ:صفحات ۲۲۴اس کتاب میں حضرت مفتی صاحبؒ کا مقالہ ''مشاجرات صحابہ میں مستشرقین کے اعتراضات کا جواب'(صفحہ ۴۹تا۵۳)شامل ہے۔

۴۰۔مودودی صاحب اور ان کی تحریرات کے متعلق چند اہم مضامین: ☆مرتبہ: محمد اقبال ہوشیار پوری: دارالاشاعت کراچی اس کتاب میں حضرت مفتی صاحبؒ کا مقالہ ''امت مسلمہ کیلئے صحابہ کرام کے بارے میں چند اہم ہدایات''(صفحہ ۱۶۳تا۱۷۴)شامل ہے۔

۴۱۔وصایا:افتخار آفریدی : ادارہ تالیفات اشرفیہ ملتان ۱۴۰۲ھ اس کتاب میں حضرت مفتی صاحبؒ کا وصیت نامہ(صفحہ۸۵تا۹۵)شامل ہے۔

42 - Encyclopaedia of Seerah:(8 vol): compiled by Afzalur-Rahman:Seerah Foundation London NS ILN UK. An Essay on"Finality of the Prophethood" translated from the book "KHATM-E-NUBOWAT" written by Mufti Muhammad Shafi (R.A) is included in this Encyclopaedia in vol:4 from page 47 to 49

☆☆☆

رسائل وجرائد میں مطبوعہ مقالات ومضامین

۱۔ماہنامہ ''احسان وسلوک'' کراچی :	(۱)حضور ﷺ کا منصب :رجب ۱۴۱۲ھ/فروری ۱۹۹۲ء :صفحہ ۲ تا ۱۰
	(۲)سیپارۂ دل ببیں کہ کتابے بہ ازیں نیست:رجب ۱۴۱۹ھ/ نومبر ۱۹۹۹ء:صفحہ ۳۲ تا ۳۵
۲۔ماہنامہ ''اسلام'' پشاور :	ووٹ کی شرعی حیثیت:۱۷رذی الحجہ ۱۴۲۸ھ/ ۲۸ ر دسمبر ۲۰۰۷ء:صفحہ ۴
۳۔ماہنامہ ''الاشرف'' کراچی :	۱)اسلامی خلافت ملوکیت ہے یا جمہوریت؟: محرم ۱۴۰۸ھ/ستمبر ۱۹۸۷ء:صفحہ ۲۱ تا ۲۶
	۲)شمالی افریقہ میں نورنبوت کی پہلی کرن: جون ۱۹۷۸ء
	۳) دوسروں کیلئے حج:اپریل ۱۹۹۶ء
۴۔ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی :	(۱) آہ !حضرت مولانا وصی اللہ صاحب : شوال ۱۳۸۷ھ/ جولائی ۱۹۶۷ء:صفحہ ۵۵
	(۲) اتباع سنت کا طریق کار:ربیع الاول ۱۳۹۶ھ
	(۳)احکامِ حج(جدہ پہنچنے سے پہلے): ذیقعدہ ۱۳۸۷ھ/فروری ۱۹۶۷ء:صفحہ ۲۳ تا ۲۹
	(۴)احکام رمضان:رمضان ۱۳۹۰ھ/ دسمبر ۱۹۷۰ء:صفحہ ۲۲ تا ۴۷

(۵) احکام رمضان المبارک:
(i) شعبان ۱۴۲۳ھ/ اکتوبر ۲۰۰۲ء: صفحہ ۴۱ تا ۴۷
(ii) رمضان ۱۳۸۹ھ/ دسمبر ۱۹۶۹ء: صفحہ ۵۳ تا ۵۵
(۶) احکام عیدالاضحیٰ:
(i) ذوالحجہ ۱۴۰۰ھ: صفحہ ۳۱ تا ۳۶
(ii) اپریل ۱۹۹۶ء
(iii) ذیقعدہ/ ذوالحجہ ۱۳۹۶ھ: صفحہ ۲۵ تا ۳۰
(۷) احکام عیدالاضحیٰ وقربانی:
(i) ذیقعدہ ۱۴۲۳ھ/ جنوری ۲۰۰۳ء: صفحہ ۳۱ تا ۳۶
(ii) ذیقعدہ ۱۴۲۰ھ/ فروری ۲۰۰۰ء: صفحہ ۵ تا ۳۰
(۸) ادارہ تحقیقات اسلامی: رجب ۱۳۸۸ھ/ اکتوبر ۱۹۶۸ء: صفحہ ۲ تا ۷
(۹) حضرت علامہ مولانا ابراہیم صاحبؒ ذیقعدہ ۱۳۸۷ھ/ فروری ۱۹۶۸ء: صفحہ ۳ تا ۲۹
(۱۰) اسلام اور سوشلزم: شعبان ۱۳۸۹ھ/ نومبر ۱۹۶۹ء: صفحہ ۲۶ تا ۳۲
(۱۱) اسلام کا نظام تقسیم دولت: (یہ مقالہ آپ نے راولپنڈی میں منعقد ہونیوالی مجلس مذاکرہ کیلئے تحریرفرمایا تھا جو ۱۲/ ذیقعدہ ۱۳۸۷ھ کی صبح کو کانفرنس میں پڑھا گیا): محرم ۱۳۸۸ھ/ اپریل ۱۹۶۸ء: صفحہ ۱۱ تا ۳۰

(۱۲)اسلام کے قرن اول میں تعلیم کا نصاب ونظام: ربیع الاول ۱۳۸۹ھ: صفحہ ۲۲ تا ۳۰

(۱۳)اسلامی ذبیحہ قسط ا: شعبان ۱۳۸۷ھ/نومبر ۱۹۶۷ء: صفحہ ۱۹ تا ۲۶ قسط ۲ : رمضان ۱۳۸۷ھ/ دسمبر ۱۹۶۷ء : صفحہ ۱۷ تا ۲۵ قسط۳: شوال ۱۳۸۷ھ/ جنوری ۱۹۶۸ء : ۱۵ تا ۲۳ قسط ۴ : ربیع الثانی ۱۳۸۸ھ/ جولائی ۱۹۶۸ء: صفحہ ۱۸ تا ۲۳

(۱۴)اسلامی نظام کے تحت معاشی اصلاحات: رمضان ۱۳۸۹ھ/ دسمبر ۱۹۶۹ء: صفحہ ۳ تا ۱۶

(۱۵)اشتراکیت' قومیت اور سرمایہ داری: ذی الحجہ ۱۳۸۹ھ/ مارچ ۱۹۷۰ء: صفحہ ۱۵ تا ۲۱

(۱۶)اظہارِ تشکر: صفر ۱۳۹۵ھ/ مارچ ۱۹۷۵ء :صفحہ ۳۷

(۱۷)افتتاحیہ: البلاغ محرم ۱۳۸۷ھ

(۱۸)اقامت کے وقت مقتدی کب کھڑے ہوں؟: صفر ۱۳۹۳ھ/ مارچ ۱۹۷۳ء :صفحہ ۲۶ تا ۳۷

(۱۹)انتخاب رسالہ ''فضائل جہاد'' :محمد اقبال قریشی: ذیقعدہ ۱۳۹۳ھ/جنوری ۱۹۷۴ء :صفحہ ۳۷ تا ۴۵'۴۹

(۲۰) انتخاب میں ووٹ، ووٹر اور امیدوار کی شرعی حیثیت:
(i) رمضان ۱۴۱۷ھ/ جنوری ۱۹۹۷ء: صفحہ ۱۹ تا ۲۳
(ii) شعبان ۱۴۲۳ھ/ اکتوبر ۲۰۰۲ء: صفحہ ۱۳ تا ۱۷

(۲۱) پاکستان کا حالیہ الیکشن ۱۹۷۰ء: شوال ۱۳۹۰ھ/ جنوری ۱۹۷۱ء: صفحہ ۲۱ تا ۲۴

(۲۲) پاکستان میں دینی اصلاحات (وزارت قانون کی طرف سے بھیجے گئے ایک سوال کا تفصیلی جواب): جمادی الاول ۱۳۹۴ھ/ جولائی ۱۹۷۴ء: صفحہ ۳ تا ۱۴

(۲۳) تصوف کی حقیقت اور اسکے معاملے میں افراط و تفریط: ربیع الاول ۱۳۸۷ھ: صفحہ ۴۷ تا ۵۰

(۲۴) جہاد ستمبر: جمادی الثانی ۱۳۸۸ھ: صفحہ ۵۴ تا ۵۶

(۲۵) جہاد کیا؟ کیوں؟ کیسے؟: ذیقعدہ ۱۳۹۱ھ/ جنوری ۱۹۷۲ء: صفحہ ۳۳ تا ۴۳

(۲۶)حج بدل اور اس کے احکام:
(i) قسط ۱: شعبان ۱۳۹۲ھ/ اکتوبر ۱۹۷۲ء:
ص ۲۹ تا ۳۶ قسط ۲: رمضان ۱۳۹۲ھ/ نومبر ۱۹۷۲ء: ص ۶۰ تا ۶۷
(ii) قسط ۱: جمادی الثانی ۱۴۲۵ھ/ اگست ۲۰۰۴ء: صفحہ ۱۷ تا ۲۵ قسط ۲: رجب ۱۴۲۵ھ/ ستمبر ۲۰۰۴ء: صفحہ ۱۳ تا ۲۰
(iii) قسط ۱: شوال ۱۴۲۸ھ/ نومبر ۲۰۰۷ء: صفحہ ۹ تا ۱۸ قسط ۲: ذیقعدہ ۱۴۲۸ھ/ دسمبر ۲۰۰۷ء: صفحہ ۱۳ تا ۳۱
(۲۷)حضرت مولانا محمد نبیہ: جمادی الاول ۱۳۹۴ھ/ جولائی ۱۹۷۴ء: صفحہ ۵۶
(۲۸)دارالعلوم دیوبند اور اس کا مزاج ومذاق: جمادی الثانی ۱۳۹۱ھ: صفحہ ۳۶ تا ۴۱
(۲۹)درود شریف کے احکام (عربی سے اردو ترجمہ: مولانا راحت علی ہاشمی): قسط ۱: صفر ۱۴۲۳ھ/ مئی ۲۰۰۲ء: صفحہ ۱۹ تا ۲۵ قسط ۲: ربیع الاول ۱۴۲۳ھ/ جون ۲۰۰۲ء: ص ۲۷ تا ۳۱ قسط ۳: جمادی الاول ۱۴۲۳ھ/ اگست ۲۰۰۲ء: صفحہ ۱۷ تا ۲۲
(۳۰)درس عبرت (عربی سے اردو ترجمہ): ذی الحجہ ۱۴۰۹ھ/ اگست ۱۹۸۹ء: صفحہ ۱۳ تا ۲۰

(۳۱) دست بوسی اور قدم بوسی: ربیع الاول ۱۳۹۳ھ/ مئی ۱۹۷۳ء: صفحہ ۳۸ تا ۴۴

(۳۲) رؤیت ہلال کے شرعی احکام: ذیقعدہ ۱۳۹۳ھ/ جنوری ۱۹۷۴ء: صفحہ ۱۶ تا ۲۱

(۳۳) سانحۂ وفات مولانا شبیر علی تھانویؒ مولانا عبد الودودؒ: رمضان ۱۳۸۸ھ/ دسمبر ۱۹۷۴ء: صفحہ ۴۱ تا ۴۲

(۳۴) سانحۂ ارتحال مولانا خیر محمد صاحبؒ: رمضان ۱۳۹۰ھ/ دسمبر ۱۹۷۰ء: صفحہ ۵۹ تا ۶۰

(۳۵) سانحۂ وفات مولانا عبد الجلیل: رمضان ۱۳۹۰ھ/ دسمبر ۱۹۷۰ء: صفحہ ۶۱

(۳۶) سانحۂ وفات مولانا سید محمد طلحہؒ: رمضان ۱۳۹۰ھ/ دسمبر ۱۹۷۰ء: صفحہ ۶۱

(۳۷) ''سوالنامۂ ربا'' کا جواب: جمادی الاخریٰ ۱۳۹۶ھ/ جون ۱۹۷۶ء: صفحہ ۳ تا ۱۴

(۳۸) سیرتِ طیبہ پر فلم کی نمائش کو امت برداشت نہیں کرے گی: جمادی الاخریٰ ۱۳۹۵ھ/ جولائی ۱۹۷۵ء: صفحہ ۴۹ تا ۵۰

(۳۹) سیپارۂ دل ببیں کہ کتابے بہ ازیں نیست: رجب ۱۴۱۹ھ/ نومبر ۱۹۹۸ء: صفحہ ۳۲ تا ۳۵

(۴۰)شمالی افریقہ میں نور نبوت کی پہلی کرن: رمضان ۱۳۸۹ھ/ دسمبر ۱۹۶۹ء: صفحہ۴۹ تا ۵۲

(۴۱) عدل و انصاف کا قیام(افادات: حضرت مفتی صاحبؒ (تفسیر معارف القرآن سے ماخوذ): ترتیب: سیف الرحیم ریواروی حیدرآبادی جمادی الاولیٰ ۱۴۰۳ھ/ مارچ ۱۹۸۳ء: صفحہ ۳۳ تا ۳۸

(۴۲) علامہ شبیر احمد عثمانیؒ: صفر ۱۳۹۱ھ/مئی ۱۹۷۰ء: صفحہ ۵۳، ۵۸

(۴۳) عمر ضائع کر دی (مولانا انور شاہ کشمیریؒ کا ایک واقعہ): صفر ۱۴۱۶ھ/ جولائی ۱۹۹۵ء: صفحہ ۱۳ تا ۱۴

(۴۴) عمل جہاد (افادات حضرت مفتی صاحبؒ☆ ترتیب: محمد راشد صاحب)
قسط۱: رمضان ۱۴۲۱ھ/ دسمبر ۲۰۰۰ء: صفحہ ۳۹ تا ۴۳
قسط۲: شوال ۱۴۲۱ھ/ جنوری ۲۰۰۱ء: صفحہ ۴۳ تا ۴۷
قسط۳: ذیقعدہ ۱۴۲۱ھ/ فروری ۲۰۰۱ء: صفحہ ۴۱ تا ۴۵
قسط۴: ذوالحجہ ۱۴۲۱ھ/ اگست ۲۰۰۱ء: صفحہ ۴۱ تا ۴۶

(۴۵) غیر مسلموں کیساتھ معاملات میں نقطۂ اعتدال: شعبان ۱۳۹۰ھ/ نومبر ۱۹۷۰ء: صفحہ ۲ تا ۲۹

(۴۶)فتویٰ متعلقہ مصافحہ ومعانقہء عیدین: رمضان ۱۴۰۲ھ: صفحہ ۵۱

(۴۷)فضیلت علم و علماء(تفسیر معارف القرآن سے ماخوذ): مئی ۱۹۹۶ء

(۴۸)فقیہ ملت مفتی اعظم حضرت مولانا مفتی محمد شفیع صاحبؒ کی وصایا: ربیع الاول ۱۴۱۱ھ/ اکتوبر ۱۹۹۰ء: صفحہ ۲۱ تا ۲۷

(۴۹)قربانی اور اس کی حقیقت و اہمیت: ذی الحجہ ۱۳۸۷ھ/ مارچ ۱۹۶۸ء: صفحہ ۱۱ تا ۱۸

(۵۰) کچھ تلافیٔ ما فات (مضمون حضرت مفتی صاحبؒ کا' الفاظ مفتی محمد تقی عثمانی صاحب کے): جمادی الثانی ۱۳۹۲ھ/ اگست' ستمبر ۱۹۷۲ء: صفحہ ۱۸ تا ۱۹

(۵۱) گانا بجانا۔ اسلام کی نظر میں(حضرت مفتی صاحبؒ کے عربی مقالہ کا اردو ترجمہ از مولانا عبد المعز صاحب جو بعد میں ''اسلام اور موسیقی'' کے نام سے کتابی شکل میں طبع ہوا):

قسط نمبر ۱: ربیع الاول ۱۴۰۱ھ: صفحہ ۲۹ تا ۴۱

قسط نمبر ۲: جمادی الاول ۱۴۰۱ھ: صفحہ ۳۵ تا ۴۴

قسط نمبر۳: جمادی الثانی ۱۴۰۱ھ :صفحہ ۳۱ تا ۳۸
قسط نمبر۴: رجب ۱۴۰۱ھ :صفحہ ۲۳ تا ۲۷
قسط نمبر۵: شعبان ۱۴۰۱ھ :صفحہ ۲۵ تا ۲۹
قسط نمبر۶: رمضان ۱۴۰۱ھ :صفحہ ۳۱ تا ۳۷
قسط نمبر۷: شوال ۱۴۰۱ھ :صفحہ ۳۵ تا ۳۷
قسط نمبر۸: ذیقعدہ ۱۴۰۱ھ :صفحہ ۳۳ تا ۳۵
قسط نمبر۹: ذی الحجہ ۱۴۰۱ھ :صفحہ ۲۹ تا ۳۶
قسط نمبر۱۰: محرم ۱۴۰۲ھ :صفحہ ۱۹ تا ۲۲
قسط نمبر۱۱: صفر ۱۴۰۲ھ :صفحہ ۱۵ تا ۱۷
قسط نمبر۱۲: ربیع الاول ۱۴۰۲ھ :صفحہ ۲۱ تا ۲۹
قسط نمبر۱۳: ربیع الثانی ۱۴۰۲ھ :صفحہ ۱۳ تا ۲۰، ۴۸
قسط نمبر۱۴: جمادی الاولیٰ ۱۴۰۲ھ :صفحہ ۱۷ تا ۲۲
قسط نمبر۱۵: جمادی الاخریٰ ۱۴۰۲ھ :صفحہ ۱۵ تا ۲۷
قسط نمبر۱۶: رجب ۱۴۰۲ھ :صفحہ ۲۹ تا ۳۳

(۵۲) گلدستۂ سیرت (افادات حضرت مفتی صاحبؒ ☆ ترتیب: محمد راشد): ربیع الاول ۱۴۲۸ھ/اپریل ۲۰۰۷ء :صفحہ ۴۹ تا ۵۳

(۵۳) مجالس حکیم الامتؒ:

قسط نمبر۱: جمادی الاول ۱۳۸۹ھ: صفحہ ۳۶ تا ۴۳

قسط نمبر۲: جمادی الثانی ۱۳۸۹ھ: صفحہ ۳۲ تا ۳۶

قسط نمبر۳: رجب ۱۳۸۹ھ: صفحہ ۳۵ تا ۴۰

قسط نمبر۴: شعبان ۱۳۸۹ھ: صفحہ ۳۹ تا ۴۴

قسط نمبر۵: شوال ۱۳۸۹ھ: صفحہ تا

قسط نمبر۶: ذیقعدہ ۱۳۸۹ھ: صفحہ ۳۶ تا ۴۰

قسط نمبر۷: ذی الحجہ ۱۳۸۹ھ: صفحہ ۳۹ تا ۴۳

قسط نمبر۸: محرم ۱۳۹۰ھ: صفحہ ۳۷ تا ۴۱

قسط نمبر۹: صفر ۱۳۹۰ھ: صفحہ ۵۳ تا ۵۸

قسط نمبر۱۰: ربیع الاول ۱۳۹۰ھ: صفحہ ۶۰ تا ۶۵

قسط نمبر۱۱: جمادی الاول ۱۳۹۰ھ: صفحہ ۴۶ تا ۴۹

قسط نمبر۱۲: جمادی الثانی ۱۳۹۰ھ: صفحہ ۳۲ تا ۳۷

قسط نمبر۱۳: رجب ۱۳۹۰ھ: صفحہ ۳۶ تا ۴۱

قسط نمبر۱۴: شعبان ۱۳۹۰ھ: صفحہ ۳۵ تا ۴۱

قسط نمبر۱۵: رمضان ۱۳۹۰ھ: صفحہ ۳۷ تا ۴۱

قسط نمبر۱۶: شوال ۱۳۹۰ھ: صفحہ ۲۱ تا ۲۴

قسط نمبر۱۷: ذیقعدہ ۱۳۹۰ھ: صفحہ ۵۱ تا ۵۴

قسط نمبر۱۸: صفر ۱۳۹۱ھ: صفحہ ۵۳ تا ۵۸

قسط نمبر۱۹: ربیع الاول ۱۳۹۱ھ: صفحہ ۴۳ تا ۴۷

قسط نمبر۲۰: جمادی الاول ۱۳۹۱ھ: صفحہ ۵۰ تا ۵۵

قسط نمبر۲۱: جمادی الثانی ۱۳۹۱ھ: صفحہ ۴۸ تا ۵۴

قسط نمبر۲۲: رجب ۱۳۹۱ھ: صفحہ ۴۶ تا ۵۱

قسط نمبر۲۳: شوال ۱۳۹۱ھ: صفحہ ۴۴ تا ۴۹

قسط نمبر۲۴: محرم ۱۳۹۲ھ: صفحہ ۳۴ تا ۴۲

قسط نمبر۲۵: صفر ۱۳۹۲ھ: صفحہ ۴۴ تا ۴۹

قسط نمبر۲۶: ربیع الاول ۱۴۰۰ھ: صفحہ ۲۹ تا ۳۵

قسط نمبر۲۷: ربیع الثانی ۱۳۹۲ھ: صفحہ ۳۵ تا ۴۱

قسط نمبر۲۸: صفر ۱۳۹۳ھ: صفحہ ۳۶ تا ۴۷

قسط نمبر۲۹: ربیع الاول ۱۳۹۳ھ: صفحہ ۴۵ تا ۵۰

قسط نمبر۳۰: ربیع الثانی ۱۳۹۳ھ: صفحہ ۴۸ تا ۵۶

قسط نمبر۳۱: جمادی الاول ۱۳۹۳ھ: صفحہ ۴۳ تا ۴۶

قسط نمبر۳۲: جمادی الثانی ۱۳۹۳ھ: صفحہ ۴۰ تا ۴۴

قسط نمبر۳۳: رجب ۱۳۹۳ھ: صفحہ ۳۶ تا ۴۰

قسط نمبر۳۴: رمضان ۱۳۹۳ھ: صفحہ ۴۴ تا ۵۴

(۵۴) مسجد کا پیغام: جمادی الاولیٰ ۱۴۲۶ھ

(۵۵) معارف مفتی اعظمؒ: (افادات حضرت مفتی صاحبؒ ☆ ترتیب: محمد راشد):

قسط ۱: شوال ۱۴۲۲ھ/ جنوری ۲۰۰۲ء: صفحہ ۴۵ تا ۴۸

قسط ۲: ذیقعدہ ۱۴۲۲ھ/ فروری ۲۰۰۲ء: صفحہ ۲۵ تا ۲۸

(۵٦)مکاتیب حکیم الامتؒ

قسط نمبر۱: ربیع الاول ۱۳۹۵ھ: صفحہ ۳۱ تا ۳۹

قسط نمبر۲: جمادی الاول ۱۳۹۵ھ: صفحہ ۴۱ تا ۴۸

قسط نمبر۳: شوال ۱۳۹۵ھ: صفحہ ۲۵ تا ۳۰

قسط نمبر۴: صفر ۱۳۹٦ھ: صفحہ ۳۵ تا ۴۰

قسط نمبر۵: ربیع الاول ۱۳۹٦ھ: صفحہ ۴۱ تا ۴٦

قسط نمبر٦: ربیع الثانی ۱۳۹٦ھ: صفحہ ۴۵ تا ۴۷

قسط نمبر۷: رجب ۱۳۹٦ھ: صفحہ ۵۳ تا ۵٦

قسط نمبر۸: شعبان ۱۳۹٦ھ: صفحہ ۵۰ تا ۵۳

قسط نمبر۹: صفر ۱۳۹۷ھ: صفحہ ۴۵ تا ۴۸

قسط نمبر۱۰: محرم ۱۳۹۹ھ: صفحہ تا

قسط نمبر۱۱: صفر ۱۳۹۹ھ: صفحہ ۷ تا ۱۱، ۵۰

قسط نمبر۱۲: ربیع الاول ۱۳۹۹ھ: صفحہ ۳۵ تا ۳۸

قسط نمبر۱۳: جمادی الاول ۱۳۹۹ھ: صفحہ ۳۴ تا ۳۵

قسط نمبر۱۴: رمضان ۱۳۹۹ھ: صفحہ ۲۳ تا ۴۰

قسط نمبر۱۵: شوال ۱۳۹۹ھ: صفحہ ۵۷ تا ٦۱

قسط نمبر۱٦: ذیقعدہ ۱۳۹۹ھ: صفحہ ۵۱ تا ۵۲

قسط نمبر۱۷: ذی الحجہ ۱۳۹۹ھ: صفحہ ۲۱ تا ۲۵

قسط نمبر۱۸: محرم ۱۴۰۰ھ: صفحہ ۲۳ تا ۲۸

قسط نمبر۱۹: صفر ۱۴۰۰ھ: صفحہ ۴۳ تا ۴٦

قسط نمبر۲۰: ربیع الاول ۱۴۰۰ھ: صفحہ ۲۹ تا ۳۳

قسط نمبر ۲۱ : ربیع الثانی/جمادی الاول ۱۴۰۰ھ :
صفحہ ۵۱ تا ۵۴

قسط نمبر۲۲: ذیقعدہ ۱۴۰۰ھ: صفحہ ۳۹ تا ۴۲

(۵۷) مکتوبات مولانا سید اصغر حسین دیوبندیؒ
(i) شوال ۱۳۹۵ھ: صفحہ ۵۳ تا ۶۰
(ii) ذیقعدہ ۱۳۹۵ھ: صفحہ ۱۰۵ تا ۱۰۹
(۵۸) موت العالِم موت العالَم (مولانا محمد ادریس کاندھلویؒ کے انتقال پر): شعبان ۱۳۹۴ھ/ اکتوبر ۱۹۷۴ء: صفحہ ۱۹ تا ۲۴
(۵۹) مواقیتِ احرام کا مسئلہ:
قسط ۱: شوال ۱۳۸۸ھ/ جنوری ۱۹۶۹ء: صفحہ ۱۹ تا ۲۶
قسط ۲: ذیقعدہ ۱۳۸۸ھ/ فروری ۱۹۶۹ء: صفحہ ۱۲ تا ۱۹
(۶۰) مولانا رحمت اللہ کیرانویؒ اور حاجی امداد اللہ مہاجر مکیؒ: رجب ۱۳۹۵ھ: صفحہ نمبر ۴۵، ۴۶
(۶۱) مولانا سید اصغر حسین دیوبندیؒ: شوال ۱۳۹۵ھ/ نومبر ۱۹۷۵ء: صفحہ ۵۲ تا ۶۰
(۶۲) مولانا محمد سلیمان اسمٰعیل صاحبؒ: شعبان ۱۳۸۹ھ/ نومبر ۱۹۶۹ء: صفحہ ۲۵
(۶۳) نابالغ لڑکی کا نکاح اور سوء اختیار کا مسئلہ: ربیع الاول ۱۳۹۱ھ/ مئی ۱۹۷۱ء: صفحہ ۲۵ تا ۲۹

(۶۴)نظام مساجد اور دعوت اسلامی (عربی مقالہ کا ترجمہ وتلخیص، جو آپ نے رابطہ عالم اسلامی کی کانفرنس ''رسالۃ المسجد'' میں پیش کیا تھا) : ذیقعدہ/ذی الحجہ ۱۳۹۵ھ/ستمبر ۱۹۷۵ء: صفحہ ۶۲ تا ۶۸

(۶۵)وصیت نامہ:

(i)ذیقعدہ/ذی الحجہ ۱۳۹۶ھ: صفحہ ۴۹ تا ۵۸

(ii)شعبان ۱۳۹۵ھ/ستمبر ۱۹۷۵ء: صفحہ ۴۷ تا ۵۳

(۶۶)وفات حسرت آیات مولانا حکیم عبد المجید: محرم ۱۳۹۲ھ/ مارچ ۱۹۷۲ء: صفحہ ۶۱

۵۔ماہنامہ ''الحسن'' لاہور:

کتب قدیمہ 'تورات و انجیل' میں خاتم الانبیاء ﷺ کا ذکر اور مسئلہ ختم نبوت پر انبیاء سابقین اور انکی امتوں کی شہادت :ستمبر ۲۰۱۰ء: صفحہ ۵۱ تا ۵۸ (یہ مضمون آپ کی کتاب 'ختم نبوت' کا ایک حصہ ہے)

٦۔ماہنامہ ''الحق'' اکوڑہ خٹک:

(١) اسلام کا نظام تقسیم دولت

قسط نمبر١: مارچ ١٩٦٨ء: صفحہ ١٨ تا ٢٩

قسط نمبر٢: اپریل ١٩٦٨ء: صفحہ ١٩ تا ٣٦

(٢) دارالعلوم دیوبند اور اس کا مزاج ومذاق: جمادی الاولیٰ ١٤١٩ھ/ستمبر ١٩٩٨ھ: صفحہ ١٤ تا ١٨

(٣) کچھ تلافیٔ مافات (سفر آخرت کی تیاری): اگست ١٩٧٢ء: صفحہ ٤٧ تا ٧٦

(٤) موجودہ جہاد میں ہمارے فرائض: اکتوبر ١٩٦٥ء: صفحہ ٢٠ تا ٢٢

(٥) میری علمی اور مطالعاتی زندگی (جواب سوالنامۂ مولانا سمیع الحق صاحب): اپریل ١٩٧٢ء: صفحہ ٣١ تا ٣٥

(٦) قادیانیت (اقلیتی فیصلہ۔سوالنامہ کا جواب): اکتوبر ١٩٧٤ء: صفحہ ١٨ تا ٢٠

٧۔ماہنامہ ''الحماد'' کراچی:

مقام توحید: ذی الحجہ ١٤١٩ھ: صفحہ ٢٥ تا ٣٠

٨۔ماہنامہ ''الخیر'' ملتان:

(١) دارالعلوم دیوبند اور اس کا مزاج ومذاق جمادی الاولیٰ ١٤١٩ھ/ستمبر ١٩٩٨ھ: صفحہ ٢٢ تا ٢٥، ٢٨

(٢) انتخاب میں ووٹ، ووٹر اور امیدوار کی شرعی حیثیت:

(i) ربیع الاول ١٤١٤ھ/ستمبر ١٩٩٣ء: صفحہ ٣٥ تا ٣٩

(ii) ربیع الاول / ربیع الثانی ۱۴۰۶ھ / نومبر ۱۹۸۸ء: صفحہ ۴۹ تا ۵۳
(۳) تاثرات بر وفات مولانا خیر محمد جالندھریؒ: مئی ۱۹۸۷ء: صفحہ ۱۰۵ تا ۱۰۶

۹۔ ماہنامہ ''الرشید'' لاہور:
(۱) اتباع رسول: مارچ / اپریل ۱۹۷۷ء
(۲) اختلاف امت اور اس کا حل: ذیقعدہ ۱۳۹۹ھ
(۳) زکوٰۃ کی فرضیت واہمیت: رجب ۱۳۶۹ھ
(۴) اسلامی توحید: مارچ ۱۳۹۲ھ
(۵) سود / ربا کی اسلامی تعریف اور اس کے حرام ہونے کی حکمتیں: جمادی الثانی ۱۳۹۸ھ
(۶) دارالعلوم دیوبند کا مزاج ومذاق (دارالعلوم دیوبند نمبر): فروری / مارچ ۱۹۷۶ء: صفحہ ۱۴۲ تا ۱۴۸
(۷) اسراء ومعراج: مئی ۱۹۸۱ء
(۸) افادات میاں اصغر حسینؒ: ترتیب حضرت مفتی صاحبؒ: مئی ۱۹۸۱ء
(۹) موت العالم موت العالم (مولانا ادریس کاندھلویؒ کی وفات پر): ستمبر ۱۹۷۴ء

۱۰۔ ماہنامہ ''الصیانہ'' لاہور:
(۱) انتخاب میں ووٹ، ووٹر اور امیدوار کی شرعی حیثیت: ذی الحجہ ۱۴۲۸ھ / دسمبر ۲۰۰۷ء: صفحہ ۵ تا ۱۰
(۲) دربار نبوت کی حاضری کا ایک عجیب واقعہ: اکتوبر ۲۰۰۴ء

۱۱۔ ماہنامہ ''الفاروق'' کراچی:	(۱) تقویٰ کی حقیقت اور روزے کی غایت: رمضان ۱۴۲۶ھ: صفحہ ۲۷ تا ۳۱ (۲) خدا کے قہر و عذاب کا علاج: شعبان ۱۴۲۶ھ: صفحہ ۱۱ تا ۱۲ (۳) رسول اللہ ﷺ۔ پیغمبرِ امن وسلامتی: قسط نمبر ۱: ربیع الاول ۱۴۱۹ھ: صفحہ ۱۴ تا ۱۹ قسط نمبر ۲: ربیع الثانی ۱۴۱۹ھ: صفحہ (۴) معاشرے کیلئے دینی اصلاحات: شوال ۱۴۰۶ھ صفحہ ۶ تا ۱۴
۱۲۔ ماہنامہ ''الفرقان'' لکھنؤ (انڈیا):	سود کی حقیقت اور اسکے حرام ہونے کی حکمت: نومبر ۱۹۷۷ء/ ذیقعدہ ۱۳۹۷ھ: صفحہ ۴۱ تا ۵۱
۱۳۔ ماہنامہ ''النصیحہ'' چارسدہ :	(۱) احکام عید الاضحیٰ و قربانی : ذیقعدہ ۱۴۱۸ھ/ مارچ ۱۹۹۸ء: صفحہ ۵ تا ۱۰ (۲) اختلافاتِ امت اور ان کا حل: ربیع الاول ۱۴۱۴ھ/ اگست ۱۹۹۳ء: صفحہ ۱۱ تا ۲
۱۴۔ ماہنامہ ''النعمان'' اتمان زئی (چارسدہ):	(۱) الاستفتاء (حیلۂ اسقاط): محرم ۱۴۲۲ھ/ اپریل ۲۰۰۱ء: صفحہ ۲۹ تا ۳۰ (۲) صغیرہ اور کبیرہ گناہ قسط نمبر ۱: اگست ۱۹۹۷ء: صفحہ ۲۲ تا ۲۶ قسط نمبر ۲: ستمبر ۱۹۹۷ھ: صفحہ ۱۸ تا ۲۶ (۳) قنوت نازلہ: ستمبر ۱۹۹۹ھ: صفحہ ۶ تا ۸، ۱۴

۱۵۔ماہنامہ ''النور'' بانڈی پور کشمیر:	خرچ کرنے میں کمال: نومبر ۲۰۰۳ء: صفحہ ۹ تا ۱۴
۱۶۔ماہنامہ ''انوار العلوم'' لاہور :	دعاویٔ مرزا: جون ۱۹۵۲ء: صفحہ ۲۷ تا ۴۶
۱۷۔ماہنامہ ''انوار مدینہ'' لاہور :	احکام عید الاضحیٰ و قربانی: جنوری ۲۰۰۵ء: صفحہ ۱۳ تا ۱۸
۱۸۔ماہنامہ ''بیداری'' حیدر آباد :	تقسیم دولت کا اسلامی نظام: قسط نمبر ۱: مارچ ۲۰۰۸ء: صفحہ ۳۴ تا ۴۵ قسط نمبر ۲: اپریل ۲۰۰۸ء: صفحہ ۶۶ تا ۵۶ قسط نمبر ۳: مئی ۲۰۰۸ء: صفحہ ۵۹ تا ۶۸
۱۹۔ماہنامہ ''بینات'' کراچی :	(۱) جہاد پاکستان: رجب ۱۳۸۵ھ (۲) جہاد کی فرضیت وفضیلت: رمضان ۱۳۸۵ھ (۳) حضرت شیخ الہندؒ کا ایک سبق آموز واقعہ: جمادی الاول ۱۴۱۸ھ/ اکتوبر ۱۹۹۷ھ: صفحہ ۴۵ تا ۴۷ (۴) دارالعلوم دیوبند اور اس کا مزاج جمادی الثانی ۱۴۱۹ھ/ اکتوبر ۱۹۹۹ھ: صفحہ ۲۴ تا ۲۹
۲۰۔ماہنامہ ''پیغام حق'' :	کراچی رؤیتِ ہلال ۔شرعی نقطۂ نظر سے (بتعاون: مولانا محمد یوسف بنوریؒ): شوال ۱۳۸۵ھ/ مارچ ۱۹۶۶ء: صفحہ ۱۰ تا ۱۲
۲۱۔ماہنامہ ''تذکرہ'' دیوبند (انڈیا) :	مودودی صاحب کے بارے میں ایک استفسار: اکتوبر ۱۹۶۰ء: صفحہ ۳۵ تا ۳۸

۲۲۔ ماہنامہ ''تعلیم القرآن'' راولپنڈی :	(۱) الانتساب الی غیرالانساب: ربیع الاول ۱۴۰۱ھ/ جنوری ۱۹۸۱ء: ۲۱ تا ۳۰ (۲) دارالعلوم دیوبند اور مفتی محمد شفیع صاحبؒ کا فتویٰ اکتوبر/ نومبر ۱۹۸۲ء: صفحہ ۴۵ تا ۴۶ (۳) قادیانیت اور ضروریاتِ دین (بیان مقدمہ بہاولپور): رمضان/ شوال ۱۴۰۲ھ ☆ جولائی/ اگست ۱۹۸۲ء: صفحہ ۲۳ تا ۳۸
۲۳۔ ماہنامہ ''جامعہ اسلامیہ'' اکوڑہ خٹک :	(۱) تاریخ قربانی اور اس کے مسائل: مئی ۱۹۶۲ء: صفحہ ۱۷ تا ۲۹ (۲) رؤیتِ ہلال کا مسئلہ: فروری ۱۹۶۲ء: صفحہ ۱۳ تا ۳۲
۲۴۔ ماہنامہ ''حق چار یارؓ'' لاہور :	(۱) حضرت فضالہؓ کا اسلام: ذیقعدہ ۱۴۱۲ھ/ مئی ۱۹۹۲ء: صفحہ ۱۹، ۴۵ (۲) رسول مقبول ﷺ کی مقبولیت پر کائناتِ عالم کی شہادت: اکتوبر ۱۹۸۹ء: صفحہ ۵۱ تا ۵۹ (۳) مقام صحابہؓ۔ قرآن و حدیث سے: جمادی الاول ۱۴۰۲ھ/ ستمبر ۲۰۰۰ء: صفحہ ۱۹ تا ۲۲

۲۵۔ ہفت روزہ ''ختم نبوت'' کراچی:	(۱) ارتداد کی شرعی سزا۔ سزائے موت: ۲۱/ذی الحجہ ۱۴۰۸ھ/۵/اگست ۱۹۸۸ء: صفحہ ۱۳ تا ۱۶، ۳۰ (۲) دارالعلوم دیوبند اور اس کا مزاج ومذاق: ۱۶/ذیقعدہ ۱۴۱۶ھ/۱۵/اپریل ۱۹۹۶ھ: صفحہ ۶ تا ۹ (۳) اصلاح و محاسبۂ نفس: یکم تا ۷ مئی ۲۰۰۷ء: صفحہ ۱۵ تا ۱۷
۲۶۔ ہفت روزہ ''خدام الدین'' لاہور :	(۱) آداب سفر: ۵/جنوری ۱۹۶۲ء: صفحہ ۱۲ تا ۱۶ (۲) اتباع رسول ﷺ : ۴/مارچ ۱۹۶۶ء: صفحہ ۱۰، ۱۵ (۳) احکام السفر : ۱۲/جنوری ۱۹۶۲ء: صفحہ ۱۰ تا ۱۴ (۴) احکام القمار: ۱۷/نومبر ۱۹۶۱ء: صفحہ ۹ تا ۱۲ (۵) بسم اللہ کے فضائل و احکام: ۱۸/اگست ۱۹۶۱ء: صفحہ ۱۴، ۱۵ (۶) حضرت حسینؓ کے فضائل : ۱۵/جون ۱۹۶۲ء: صفحہ ۶ (۷) حضرت مولانا محمد نعیم دیوبندی: ۱۴/ستمبر ۱۹۶۲ء: صفحہ ۱۵

(۸)دارالعلوم اور اس کا مزاج : ۲۸ / اپریل ۲۰۰۰ء: صفحہ ۹ تا ۱۰

(۹)درس عبرت (اندلس کے مشہور عالم اور بزرگ کا عبرت انگیز واقعہ): عربی سے اردو ترجمہ: ۲۲/مارچ ۱۹۶۳ء: ص۷، ۹

(۱۰)شہادت کائنات: ۱۵/دسمبر ۱۹۶۱ء: صفحہ ۷ تا ۱۱

(۱۱)شب برائت: ۱۹/جنوری ۱۹۶۲ء: صفحہ ۱۱ تا ۱۴

(۱۲)صلوٰۃ التسبیح: ۲/مارچ ۱۹۶۶ء: صفحہ ۱۰، ۱۵

(۱۳)عجائباتِ شبِ معراج:
قسط نمبر۱: ۱۸/اکتوبر ۱۹۶۸ء: صفحہ ۱۷
قسط نمبر۲۔ ۲۵/اکتوبر ۱۹۶۸ء: صفحہ

(۱۴)غزوۂ بدر کا محاذ جنگ: ۷/مئی ۱۹۶۵ء: صفحہ ۹

(۱۵)قاتلانِ حسینؓ کا عبرتناک انجام: ۱۵/جون ۱۹۶۲ء صفحہ ۴، ۶

(۱۶)کائناتِ عالم کی شہادتیں: ۲۱/ستمبر ۱۹۶۲ء: صفحہ ۱۵ تا ۱۸

(۱۷) کید الشیطان عند موت الانسان:
قسط نمبرا: ۲۱ ستمبر ۱۹۶۲ء: صفحہ ۱۲ تا ۱۳
قسط نمبرا: ۲۸ ستمبر ۱۹۶۲ء: صفحہ ۱۰، ۱۳
(۱۸) گناہِ بے لذت: ۲۶ / جنوری ۱۹۶۲ء: صفحہ ۹ تا ۱۳
(۱۹) معراج کی رات: ۵/جنوری ۱۹۶۲ء: صفحہ ۷ تا ۱۲
(۲۰) وہ گناہ جن کو لوگ گناہ نہیں سمجھتے:
قسط نمبرا؛ ۲/فروری ۱۹۶۲ء: صفحہ ۹ تا ۱۳
قسط نمبر۲؛ ۹/فروری ۱۹۶۲ء: صفحہ ۱۴ تا ۱۵

۲۷۔ ماہنامہ ''دار العلوم'' دیوبند (انڈیا):

(۱) رؤیتِ ہلال: اکتوبر ۱۹۶۱ء: صفحہ ۱۳ تا ۱۵
(۲) قرآنِ مجید میں نسخ آیات کا مسئلہ: مئی ۱۹۶۸ء:
(۳) مشاجرات صحابہؓ کے معاملہ میں امت کا عقیدہ وعمل:
قسط ۱: اگست ۱۹۸۴ء: صفحہ ۳۲ تا ۳۹
قسط ۲: ستمبر ۱۹۸۴ء: صفحہ ۶ تا ۲۴
(۴) سماع۔ صوفیاء کرام کی نظر میں: اپریل، مئی، جون ۱۹۹۳ء: صفحہ ۱۶۹ تا ۱۷۶

۲۸۔ماہنامہ ''سیارہ ڈائجسٹ'' لاہور (رسول نمبر) :	(۱) ختمِ نبوت (تلخیص: عرفان غازی): صفحہ ۶۹ تا ۷۸
	(۲) حضور علیہ السلام کی مکی زندگی: صفحہ ۳۱۹ تا ۳۳۰
۲۹۔ماہنامہ ''سیارہ ڈائجسٹ'' لاہور (قرآن نمبر):	جلد ۱: قرآن سے میرا تعلق: ص ۸۲
	جلد دوم: قرآن کا پیغام: صفحہ ۸۰۸ تا ۸۰۹
۳۰۔ماہنامہ ''صدائے اسلام'' پشاور :	احکام سفر: جون ۱۹۷۰ء: صفحہ ۱۷ تا ۲۱
	صحابہ کرامؓ کی عدالت کا مفہوم: اکتوبر ۱۹۸۵ء
۳۱۔ماہنامہ ''طیب'' دیوبند (انڈیا) :	قادیانی فتنہ اور حضرت مولانا سید انور شاہ کشمیریؒ
	قسط نمبر ۱: جون ۱۹۸۴ء: صفحہ ۲۶ تا ۳۱
	قسط نمبر ۲: جولائی ۱۹۸۴ء: صفحہ ۳۴ تا ۳۶
	قسط نمبر ۳: ستمبر ۱۹۸۴ء: صفحہ ۲۵ تا ۲۹
۳۲۔ماہنامہ ''فاران'' کراچی (توحید نمبر) :	(۱) بدعات ومحدثات: جون ۱۹۵۷ء: صفحہ ۱۴۷ تا ۱۵۵
	(۲) بدعت اور اس کی خرابیاں: جون ۱۹۵۷ء: صفحہ ۳۶۲ تا ۳۶۹
۳۳۔ماہنامہ ''لولاک'' ملتان :	(۱) بسم اللہ کے احکام وفضائل: محرم ۱۴۲۲ھ/ اپریل ۲۰۰۲ء: صفحہ ۱۳ تا ۱۷
	(۲) خلفاء راشدین اور قتلِ مرتد: ربیع الثانی ۱۴۲۵ھ/ جون ۲۰۰۴ء: صفحہ ۲۰ تا ۲۸، ۵۶
	(۳) شب برائت کے فضائل: شعبان ۱۴۲۰ھ/ دسمبر ۱۹۹۹ء: صفحہ ۳۷ تا ۴۱

(۴) دعاویٔ مرزا غلام احمد قادیانی:
قسط ۱: صفر ۱۴۲۵ھ / اپریل ۲۰۰۴ء: صفحہ ۲۹ تا ۳۲
قسط ۲ : ربیع الاول ۱۴۲۵ھ / مئی ۲۰۰۴ء: صفحہ ۳۶ تا ۳۶
(۵) عام مومنین کیلئے استغفار: مئی ۲۰۰۶ء: صفحہ ۹ تا ۱۴

۳۴۔ ماہنامہ ''محاسن اسلام'' ملتان:
(۱) اتباع سنت : ربیع الاول ۱۴۲۱ھ / جون ۲۰۰۱ء : صفحہ ۱۶، ۱۷
(۲) عاشورۂ محرم اور رسومات (افادات: حضرت مفتی صاحبؒ) ☆ ترتیب مفتی عبدالرؤف سکھروی: محرم ۱۴۲۲ھ / اپریل ۲۰۰۲ء: صفحہ ۲۷ تا ۲۸

۳۵۔ ماہنامہ ''مومن'' لاہور:
دورِ نبوی کا نظام تعلیم و تربیت: ربیع الاول ۱۴۲۹ھ: صفحہ نمبر ۳۴ تا ۳۵

۳۶۔ ماہنامہ ''نور علیٰ نور'' فیصل آباد:
احکام رمضان المبارک: ستمبر ۲۰۰۹ء / رمضان ۱۴۳۰ھ: صفحہ ۱۳ تا ۱۶

۳۷۔ ماہنامہ ''وفاق المدارس'' ملتان:
۱) طالب علم کا نصاب زندگی: دسمبر ۲۰۰۵ء / ذوالقعدہ ۱۴۲۸ھ: صفحہ ۲۸ تا ۳۶
۲) ووٹ کی شرعی حیثیت: فروری ۲۰۰۸ء / محرم ۱۴۲۹ھ : صفحہ ۷ تا ۱۰
۳) احکام عید الاضحیٰ: نومبر ۲۰۰۹ء / ۱۴۳۰ھ: صفحہ ۱۳ تا ۲۶
۴) ذکر اللہ کے آداب و فضائل: فروری ۲۰۱۱ء: صفحہ ۱۷ تا ۲۲

☆☆☆

کتابوں میں مطبوعہ خطبات ومجالس

ا۔اختلافات امت اوران کا حل : (یہ تقریر شام ہمدرد میں اکتوبر ۱۹۶۲ء بمقام لاہور کی گئی جو بعد میں ''وحدت امت'' کے تتمہ کے طور پر اسکے ساتھ شامل کر کے طبع کروائی گئی) : حکیم محمد سعید کراچی : ۱۹۶۳ء: صفحات ۸

۲۔ارشادات اکابر : مولانا مفتی محمد تقی عثمانی: ادارہ تالیفات اشرفیہ ملتان: طبع اول ۱۹۹۸ء (اس کتاب میں مولانا مفتی محمد تقی عثمانی دامت برکاتہم کے ضبط کردہ حضرت مفتی صاحبؒ کے ارشادات و ملفوظات شامل ہیں): صفحہ ۸۵تا۱۴۱

۳۔خطبات اکابر (۵جلد) : حافظ محمد اکبر شاہ بخاری: ادارہ تالیفات اشرفیہ ملتان اس میں حضرت مفتی صاحبؒ کے درج. ذیل خطبات شامل ہیں:

جلد اول: سیرت طیبہ: صفحہ ۴۷تا۵۰

جلد۱: طالبعلم کا نصاب زندگی: صفحہ ۳۵۴ تا ۳۷۲

جلد۳: اخلاص اور اسکے ثمرات: صفحہ ۱۹۵ تا ۲۰۳

جلد۴: (i) بدعات ومحدثات: صفحہ ۶۹ تا ۸۵

(ii) بدعت اور اسکی خرابیاں: صفحہ ۱۵۶ تا ۱۷۵

(iii) مکی زندگی: صفحہ ۲۳۷ تا ۲۶۰

جلد۵: (i) اختلافاتِ امت اور ان کا حل: صفحہ ۲۲۸ تا ۲۴۸

(ii) دارالعلوم دیوبند اور اس کا مزاج ومذاق: صفحہ ۲۴۷ تا ۲۵۴

۴۔خطباتِ ختم نبوت (۳ جلد): مولانا محمد اسمٰعیل شجاع آبادی: عالمی مجلس تحفظ ختم نبوت ملتان: اس کتاب میں حضرت مفتی صاحبؒ کے دو خطبات شامل ہیں:

جلد اول: خطبۃ النبی ﷺ: صفحہ ۱۲ تا ۱۴

جلد سوم: تقریر حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۱۳۵ تا ۱۴۶

۵۔خطبات سیرت النبی: محمد اسحٰق ملتانی: ادارہ تالیفات اشرفیہ: صفر ۱۴۲۷ھ اس کتاب میں حضرت مفتی صاحبؒ دو خطبات شامل ہیں۔:

۱۔خطبۂ سیرت النبی ﷺ: صفحہ ۷۷ تا ۷۹

۲۔اتباع سنت کا طریق کار: صفحہ ۲۷۹ تا ۲۸۶

٦۔خطبات مفتیٔ اعظمؒ :	حافظ محمد اکبر شاہ بخاری: ادارہ اسلامیات لاہور: ستمبر ۱۹۹۹ء: صفحہ ۵۰۱ اس کتاب میں حضرت مفتی صاحبؒ کے درج ذیل خطبات شامل ہیں: (۱) مقام توحید (۲) آنحضرت ﷺ پیغمبر امن وسلامتی کی حیثیت سے (۳) اتباع سنت (۴) اتباع سنت کا صحیح طریق کار (۵) فتنۂ مرزائیت کی تردید میں (تاریخی بیان) (٦) خطبۃ النبی ﷺ (۷) نفی خواہشات اوران کی قسمیں (۸) تصوف کی حقیقت (۹) اخلاص اوراس کے ثمرات (۱۰) تقویٰ کی حقیقت (۱۱) صبر ایمان کا سر ہے (۱۲) شکر کی حقیقت (۱۳) اصلاح نفس اور محاسبۂ نفس (۱۴) روح اوراس کی غذا (۱۵) آبرسانی کا قدرتی نظام اوراسباب رزق کی حدود

(۱۶)جہاد میں اخلاص کی ضرورت
(۱۷) شہادت حسینؓ
(۱۸)مفتی اعظم پاکستانؒ کی ایک اہم تقریر کے اقتباسات (جو پاکستان سے دیوبند پہنچ کر عظیم اجتماع میں فرمائی)
(۱۹)علماء کرام سے خصوصی خطاب
(۲۰)طالب علم کا نصاب زندگی
(۲۱)مصیبت کے بعد راحت
(۲۲)نظام مساجد اور دعوت اسلامی
(۲۳)دعوت اصلاح وتربیت
(۲۴)روزہ میں عبادت کا مقام
(۲۵)شب قدر
(۲۶)اسلام کے معاشی اصول
(۲۷) درس قرآن متعلقہ دستور مملکت
(۲۸)کل پاکستان جمیۃ علماء اسلام کی مجلس شوریٰ میں حضرت مفتی صاحبؒ کا بیان
(۲۹)رؤیت ہلال اور شرعی نقطۂ نگاہ
(۳۰) وحدت امت
(۳۱)اختلافات امت اور ان کا حل
(۳۲)مشرقی پاکستان میں حضرت مفتی صاحبؒ کے خطابات

(۳۳) مفتی اعظمؒ پاکستان کا حضرت شیخ الہندؒ کے بارے میں ایک غیر مطبوعہ انٹرویو
(۳۴) حضرت حکیم الامتؒ سے تعلق کی کہانی حضرت مفتی اعظمؒ کی زبانی
(۳۵) شیخ الاسلام حضرت علامہ شبیر احمد عثمانیؒ
(۳۶) حضرت مفتی اعظمؒ کی آخری مجلس عام

۷۔تحریک پاکستان کے عظیم مجاہدین:	حافظ محمد اکبر شاہ بخاری: ادارہ اسلامیات لاہور: اس کتاب میں حضرت مفتی صاحبؒ کا درج ذیل خطبہ شامل ہے: خطبۂ صدارت جمیعۃ علماء اسلام حیدر آباد کانفرنس (جو ۲۴ جنوری ۱۹۴۷ء کو منعقد ہوئی) صفحہ ۶۷۷ تا ۶۷۹
۸۔دل کی دنیا:	(تصوف کے موضوع پر مختلف مجالس میں حضرت مفتی صاحب کے ان بیانات کا مجموعہ جنہیں مولانا مفتی محمد تقی عثمانی صاحب دامت برکاتہم ضبط فرما کر ''دل کی دنیا'' کے عنوان سے ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی میں قسط وار شائع فرماتے رہے): ادارۃ القرآن والعلوم الاسلامیہ کراچی : صفحات ۹۶ (ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی کے شمارہ ذیقعدہ ۱۴۱۸ھ کے صفحہ ۶۰، ۶۱ پر اس کتاب پر تبصرہ موجود ہے)

۹۔رسول اکرم ﷺ :	(حضرت مفتی صاحبؒ کا وہ خطاب جو آپ نے نومبر ۱۹۶۲ء میں لاہور میں منعقد ہونے والی ''سیرت کانفرنس'' کیلئے تحریر فرمایا تھا) (i) مکتبہ خلیل گلستان سٹریٹ اسلام گنج ابراہیم روڈ لاہور : بار اول ۱۹۸۵ء: ص ۴۹ (ii) ماہنامہ ''الفاروق'' کراچی: قسط۱: ربیع الاول ۱۴۱۹ھ قسط۲: ربیع الثانی ۱۴۱۹ھ
۱۰۔طلباء کیلئے مثالی تحفہ :	مولانا محمد اصغر کرنالوی: زمزم پبلشرز کراچی: مارچ ۲۰۱۰ء (اس کتاب میں حضرت مفتی صاحبؒ کا طلباء علم دین سے خصوصی خطاب شامل ہے، صفحہ ۳۹۶ تا ۴۰۰)
۱۱۔طلبائے علم دین سے خطاب :	(اس کتابچہ میں حضرت مفتی صاحبؒ کی ۳ تقاریر شامل ہے): ادارہ اسلامیات لاہور: صفحات ۳۲ (۱) دارالعلوم دیوبند اور اس کا مزاج ومذاق (۲) ۳۰رنومبر ۱۹۶۰ء کو دارالعلوم دیوبند میں کی گئی تقریر کا خلاصہ (۳) اخلاص اوراس کے ثمرات (یہ تقریر حضرت مفتی صاحبؒ نے جامعہ اسلامیہ فیصل آباد کے اجتماع میں فرمائی)

۱۲۔ طلباء اور اہل ایمان سے خطاب: اداره سیرت النبی ﷺ دیوبند (انڈیا): صفحات ۸۰

۱۳۔ دینی مدارس کی ضرورت اور جدید تقاضوں کیمطابق نصاب ونظام تعلیم: انتخاب از مقالات مولانا محمد یوسف بنوریؒ: محمد انور بدخشانی: بیت العلم جہانگیر روڈ کراچی: نومبر ۲۰۰۰ء: اس کتاب میں حضرت مفتی صاحبؒ کی ایک تقریر (جو آپ نے علماء کے اجتماع میں فرمائی تھی) شامل ہے۔ صفحہ نمبر ۵۵

۱۴۔ علماء وطلباء کے نام دو اہم پیغام: جامعہ امدادیہ کشور گنج مشرقی پاکستان ۱۳۸۶ھ: صفحات ۲۹

۱۵۔ مآثر مفتی اعظمؒ: مرتبہ: جناب محمد راشد صاحب: اداره اسلامیات لاہور اشاعت اول ۱۴۲۳ھ: صفحات ۱۰۰ اس کتاب میں حضرت مفتی صاحبؒ کے ارشادات کا انتخاب شامل ہے۔

۱۶۔ مجالس مفتی اعظمؒ: مفتی عبدالرؤف سکھروی: صدیقی ٹرسٹ کراچی: صفحات ۲۰

۱۷۔مجالس مفتی اعظمؒ:

مفتی عبد الرؤف سکھروی:ادارۃ المعارف کراچی:طبع جدید محرم ۱۴۰۸ھ : صفحات ۶۳۳ اس کتاب میں حضرت مفتی صاحبؒ کی ۶۷ مجالس کے فرمودات اور کچھ متفرق ارشادات شامل ہیں۔مجالس کی تفصیل حسب ذیل ہے:

(۱)عید میلاد النبی ﷺ

(۲)اتباع سنت

(۳)اتباع سنت کا صحیح طریق کار

(۴) اکابر کے پرحکمت جوابات اورآداب تبلیغ

(۵)قرآن کریم کے حفظ کرنے کی اہمیت

(۶)صبح تلاوت قرآن کریم کا معمول بنائیے

(۷)نفلی صدقہ اوراس کا مفہوم عام

(۸)ہدیہ کے آداب

(۹) تین آدمیوں کا دوگنا ثواب

(۱۰) سورہ یوسف کی آیت اذ قالوا لیوسف الخ کی عجیب تشریح

(۱۱) شہادت حسین

(۱۲) اسلام کے معاشی اصول

(۱۳) اصل تقویٰ یہ ہے

(۱۴) مشورے کی اہمیت

(۱۵) معاشرے کی اصلاح

(۱۶) حسن انتظام کے فوائد

(۱۷) عوام پر علماء کی ہیبت نہ ہونیکی وجہ

(۱۸) شرعی سزائیں

(۱۹) تصوف کی حقیقت اور اسکی اہمیت

(۲۰) طریقت۔ شریعت کا ایک حصہ

(۲۱) روح کی بیماری اور اس کا علاج

(۲۲) طریقت اور مرشد

(۲۳) اعمالِ باطنہ

(۲۴) اصلاحِ نفس کیلئے مجاہدات

(۲۵) مہلکات اور رزائل

(۲۶) اصلاح قلب کا طریقہ

(۲۷) اللہ والوں کی محبت کا صلہ

(۲۸) فلاح کی حقیقت

(۲۹) اصلاح وتربیت کی باتیں

(۳۰) تربیت میں اعتدال

(۳۱) اصلاح کیلئے مجاہدہ

(۳۲) مراقبات واشغال کا درجہ اور ہدیہ کے آداب

(۳۳) ہمت اور حسرت

(۳۴) محاسبۂ نفس

(۳۵) دل میں گناہوں کا خیال لانا

(۳۶) زبان کی آفتیں

(۳۷) متقی بنانے والی کتاب

(۳۸) اعمال صالحہ

(۳۹) اعتقادِ عوام کی حقیقت

(۴۰) اخلاق حمیدہ

(۴۱) صبر

(۴۲) صبر۔ایمان کا سر ہے

(۴۳) باقی اور فانی

(۴۴) شکر کی حقیقت

(۴۵) مقام زہد

(۴۶) مقام توحید

(۴۷) مقام توکل

(۴۸) ترکِ اسباب کا نام توکل نہیں

(۴۹) رزق رسانی قدرتی نظام

(۵۰) مقام محبت

(۵۱) مقام شوق انس و محبت اور رضا بالقضاء
(۵۲)اصل چیز۔تعلق مع اللہ
(۵۳)اخلاص کے ثمرات
(۵۴)اخلاص عمل
(۵۵)ادب اوراس کی تفصیلات
(۵۶)رجوع الی اللہ
(۵۷)اصلاح نفس کیلئے دوکام کی باتیں
(۵۸)علمائے دیوبند کی فنائیت اوردنیاسے بے رغبتی
(۵۹)حضرت تھانویؒ کا مزاج و مذاق
(۶۰)امن وسکون کا راستہ
(۶۱)متفرقات
(۶۲)دارالعلوم دیوبند اوراس کا مزاج ومذاق
(۶۳)قرنِ اول میں تعلیم کا نصاب اورنظام
(۶۴)طلباء کونصیحتیں
(۶۵)متفرق ارشادات
(۶۶)تفکر اہم عبادت ہے
(۶۷)حضرت مفتئ اعظمؒ کی آخری مجلس عام

۱۸۔معارفِ مفتئ اعظمؒ: پروفیسر قاری بشیر حسین حامد: دار الکتاب اردو بازارلاہور: جون ۲۰۰۸ء: صفحات ۱۳۰ اس کتاب میں حضرت مفتی صاحبؒ کے ان ملفوظات کو اکٹھا کیا گیا ہے جن کو آپ کے تلامذہ اوردیگر متعلقین نے آپ سے براہِ راست سُن کرنقل کیا ہے۔

۱۹۔معارف مفتی اعظمؒ :

سید محمد اکبر شاہ بخاری:زمزم پبلشرز کراچی:فروری ۲۰۰۹ء اس کتاب میں حضرت مفتی صاحبؒ کے درج ذیل خطبات وملفوظات شامل ہیں۔

۱۔باتیں ان کی یادرہیں گی
۲۔علمائے کرام سے خصوصی خطاب
۳۔اخلاص اوراس کے ثمرات
۴۔جہاد میں اخلاص کی ضرورت
۵۔اقتباس از خطاب ''افتتاح بخاری شریف''
۶۔اعمال باطنہ
۷۔مجالس مفتی اعظمؒ
۸۔نظام مساجد اور دعوت اسلامی
۹۔طالب علم کا نصاب زندگی
۱۰۔ارشادات مفتی اعظمؒ۔علم اوراہل علم
۱۱۔مفتی اعظمؒ کے بعض ملفوظات
۱۲۔ارشادات وملفوظات
۱۳۔اصلاح نفس کیلئے دو کام کی باتیں
۱۴۔مجموعۃ الجواہر
۱۵۔روزہ میں عبادت کا مقام
۱۶۔مقام زہد
۱۷۔مقام توکل

	۱۸۔مفتی اعظمؒ کی ایک اہم تقریر کے اقتباسات
	۱۹۔شب قدر
۲۰۔ملفوظات مفتی اعظمؒ :	مفتی عبدالرؤف سکھروی: صدیقی ٹرسٹ کراچی: ص ۱۲
۲۱۔ملفوظات وواقعات حضرت مولانا مفتی محمد شفیعؒ:	بروایت مولانا مفتی محمد رفیع عثمانی: مرتبہ: مولانا محمد عارف رنگونی: ادارۃ المعارف کراچی: طبع جدید ربیع الاول ۱۴۳۲ھ /فروری ۲۰۱۱ء: صفحات ۵۶
۲۲۔وحدتِ امت :	(یہ خطاب حضرت مفتی صاحبؒ نے جامعہ تعلیمات اسلامیہ لائلپور (فیصل آباد) میں ذی قعدہ ۱۳۸۴ھ کے ایک اجلاس میں فرمایا جس کو بعد میں ترمیم واضافہ کے ساتھ کتابی شکل میں شائع کیا گیا): (i) مرکزی انجمن خدام القرآن لاہور: باراول فروری ۱۹۸۵ء صفحات ۵۱ (ii) مکتبہ المنبر لائلپور (فیصل آباد): صفحات ۶۴
۲۳۔یادگار باتیں:	مولانا محمد اسحٰق ملتانی: ادارہ تالیفات اشرفیہ ملتان: شوال ۱۴۲۹ھ افادات: حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۱۸۵ تا ۲۱۴

☆ا نکے علاوہ حضرت مفتی صاحبؒ کے بیسیوں علمی اور اصلاحی ارشادات ''اصلاحی خطبات'' اور ''اصلاحی مجالس'' میں جا بجا بکھرے پڑے ہیں۔

☆☆☆

رسائل وجرائد میں مطبوعہ خطبات ومجالس

۱۔اخلاص اوراس کے ثمرات:	(یہ تقریر آپ نے جامعہ اسلامیہ لائلپور (فیصل آباد) کے ایک اجتماع میں فرمائی جسکو مولانا زکی کیفی مرحوم نے ضبط فرمایا) (i) ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی: محرم ۱۴۲۱ھ: صفحہ ۲۹ تا ۳۴ (ii) ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی: جمادی الاخریٰ/رجب ۱۴۱۷ھ: صفحہ ۱۷ تا ۲۰ (iii) ماہنامہ ''سلوک واحسان'' کراچی: صفر ۱۴۲۲ھ: صفحہ ۱۲ تا ۱۷ (iv) ماہنامہ ''الصیانۃ'' لاہور: جنوری ۲۰۰۰ء
۲۔اخلاصِ عمل:	(یہ بیان حضرت مفتی صاحب ؒ نے دارالعلوم نانک واڑہ کراچی میں ۱۴رفروری ۱۹۶۵ء کو فرمایا جس کو ریاض الدین شمسی صاحب نے ضبط فرمایا): ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی: ذی قعدہ ۱۳۹۳ھ: صفحہ ۴۶ تا ۴۹

۳۔ ارشاداتِ مفتیِ اعظم مفتی محمد شفیع صاحبؒ:	مرتبہ جناب محمد راشد صاحب: قسط ۱ : ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی : محرم ۱۴۲۱ھ: صفحہ ۲۹ تا ۳۴ قسط ۲ : ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی : صفر ۱۴۲۱ھ: صفحہ ۳۳ تا ۳۹ قسط ۳ : ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی : ربیع الاول ۱۴۲۱ھ: صفحہ ۳۹ تا ۴۱ قسط ۴: ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی: ربیع الثانی ۱۴۲۱ھ: صفحہ ۳۹ تا ۴۱
۴۔ ارشادات وملفوظات حضرت مولانا مفتی محمد شفیع صاحبؒ:	مرتبہ مولانا مشتاق احمد : ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی : ذی الحجہ ۱۴۲۳ھ /فروری ۲۰۰۳ء: صفحہ ۳۱ تا ۳۳
۵۔ اصلاح کی طرف پہلا قدم۔توبہ :	(i) ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی : جمادی الثانی ۱۳۸۸ھ: صفحہ ۷۰ تا ۷۲ (ii) ماہنامہ ''صدائے اسلام'' پشاور: فروری/ مارچ ۱۹۷۱ء: صفحہ ۲۵ تا ۳۲
۶۔ اصلاح نفس کیلئے دو کام کی باتیں:	(یہ بیان حضرت مفتی صاحبؒ نے دارالعلوم نانک واڑہ کراچی میں ۲۶/دسمبر ۱۹۶۴ء کو فرمایا جس کو جناب ریاض الدین شمسی صاحب نے ضبط فرمایا): ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی: محرم ۱۳۹۴ھ: صفحہ ۳۶ تا ۳۸، ۵۱

۷۔اعمالِ باطنہ : ۱)ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی: جمادی الاول ۱۳۸۷ھ: صفحہ ۲۳ تا ۲۸
۲)ماہنامہ ''الصیانۃ'' لاہور: قسط نمبرا: اگست ۲۰۰۰ء قسط نمبر۲: جون ۲۰۰۲ء

۸۔اقتباس از خطاب حضرت مفتی صاحبؒ بموقع افتتاح بخاری شریف (شوال ۱۳۹۵ھ) : ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی: ذی قعدہ ۱۴۱۸ھ/ مارچ ۱۹۹۸ء: صفحہ ۱۳

۹۔امن وسکون کا راستہ : (یہ بیان حضرت مفتی صاحبؒ نے دارالعلوم نانک واڑہ کراچی میں ۲۹/نومبر ۱۹۶۴ء کو فرمایا جس کو ریاض الدین شمسی صاحب نے ضبط فرمایا): ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی: صفر ۱۴۲۱ھ: صفحہ ۳۵ تا ۳۷

۱۰۔انٹرویو حضرت مفتی صاحبؒ : ہفت روزہ ''چٹان'' لاہور: ۲۲/ستمبر ۱۹۶۹ء

۱۱۔اولاد کے حقوق : (یہ بیان حضرت مفتی صاحبؒ نے دارالعلوم نانک واڑہ کراچی میں ۲۵/شعبان ۱۳۸۱ء کو بچوں کے ختم قرآن کی تقریب میں فرمایا جس کو مولانا عبد الحکیم صاحب نے ضبط فرمایا): ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی: ربیع الثانی ۱۳۹۴ھ : صفحہ ۴۸ تا ۵۰، ۲۳

۱۲۔اہل علم کیلئے دعوت فکر وعمل : ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی : ذو الحجہ ۱۴۱۷ھ صفحہ ۲۷ تا ۴۰

۱۲۔ باتیں ان کی یادرہیں گی:	مولانا عبد القادر کبیر والا: ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی (مفتی اعظمؒ نمبر): صفحہ ۱۱۶۷ تا ۱۱۸۵، ۱۱۹۱
۱۳۔ پاکستان۔ ماضی اور حال:	(یہ تقریر حضرت مفتی صاحبؒ نے ۱۷/ جنوری ۱۹۷۰ء کو تنگال (مشرقی پاکستان) میں کی تھی جس کو مولانا زکی کیفی مرحوم نے ضبط کیا تھا): ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی: ۱۳۹۰ھ: صفحہ ۵۳ تا ۵۸
۱۴۔ تصوف کی حقیقت اوراسکے معاملے میں افراط و تفریط:	ماہنامہ 'البلاغ' کراچی: ربیع الاول ۱۳۸۷ھ: صفحہ ۴۷ تا ۵۰
۱۵۔ تقریر حضرت مولانا مفتی محمد شفیع صاحبؒ:	(یہ تقریر حضرت مفتی صاحب نے جامع مسجد سکھر میں ۴/ رمضان المبارک ۱۳۸۵ء کو نمازِ جمعہ سے قبل فرمائی تھی جس کو مولانا مفتی عبد الحکیم صاحبؒ نے ضبط فرمایا): ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی: ربیع الثانی ۱۴۱۰ھ: صفحہ ۲۲ تا ۲۹
۱۶۔ جامعہ عربیہ ''تعلیم الابرار'' ملتان میں آپ کا خطاب:	ہفت روزہ ''خدام الدین'' لاہور: ۲/ جون ۱۹۶۷ء: ص ۱۷
۱۷۔ جواہر فقہیہ:	ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی: قسط نمبر ۱: صفر ۱۴۱۷ھ قسط نمبر ۲: جمادی الاخریٰ/ رجب ۱۴۱۷ھ: صفحہ ۹۱ تا ۹۵

۱۸۔ جو چیزیں دل کو تباہ کر ڈالتی ہیں :	ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی: ربیع الثانی ۱۳۸۹ھ: صفحہ ۵۵ تا ۵۷
۱۹۔ جہاد میں اخلاص کی ضرورت :	(تقریر: بمقام سکھر جامع مسجد بروز جمعۃ المبارک) ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی دسمبر ۱۹۸۹ء
۲۰۔ حضرت شیخ الہندؒ سے متعلق ایک انٹرویو:	ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی (مفتی اعظم نمبر): صفحہ ۱۳۰۵ تا ۱۳۲۴، ۱۳۲۹
۲۱۔ حضرت مفتی صاحبؒ کا علماء کرام سے خصوصی خطاب :	بمقام مدرسہ محمودیہ امانت گنج ضلع بریسال (مشرقی پاکستان) بتاریخ ۲۵/شوال ۱۳۸۴ھ بوقت ۱۱/بجے: ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی: جولائی ۱۹۸۴ء: صفحہ ۱۲۰ تا ۱۲۶
۲۲۔ حضرت مفتی صاحبؒ کے بعض ملفوظات:	مولانا عاشق الٰہی بلند شہریؒ : (i) ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی (مفتی اعظم نمبر): صفحہ ۹۹۲ تا ۱۰۰۲ (ii) قسط ۱: ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی: صفر ۱۴۲۶ قسط ۲ : ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی : ربیع الاول ۱۴۲۶ھ: صفحہ ۲۹ تا ۳۴
۲۳۔ خدا کے قہر و عذاب کا علاج، خدا ہی سے سنیئے :	(افادات حضرت مفتی صاحبؒ: ضبط و ترتیب: مولانا محمد اقبال قریشی: ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی: محرم ۱۳۹۷ھ: صفحہ ۵۱ تا ۵۳

۲۴۔ دارالعلوم دیوبند اور اسکا مزاج ومذاق :	(حضرت مفتی صاحبؒ کی یہ تقریر ریڈیو پاکستان سے نشر ہوئی) : ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی : جمادی الثانی ۱۳۹۱ھ : صفحہ ۲۶ تا ۴۱، ۱۴
۲۵۔ درس قرآن متعلقہ دستور مملکت :	(بتاریخ ۱۲ر جولائی ۱۹۵۳ء/ ۳۰ر شوال ۱۳۷۲ھ) : ماہنامہ ''بینات'' کراچی : شوال ۱۳۸۵ھ
۲۶۔ درس قرآن :	ماہنامہ ''جامعہ اسلامیہ'' اکوڑہ خٹک : فروری ۱۹۶۲ء : صفحہ ۵ تا ۷
۲۷۔ درس قرآن :	(یہ درس حضرت مفتی صاحبؒ نے مدرسہ احیاء العلوم عید گاہ مظفر گڑھ میں دیا جسکو حافظ نثار احمد لیکچرر گورنمنٹ کالج مظفر گڑھ نے ضبط فرمایا) ہفت روزہ ''خدام الدین'' لاہور : ۲۹ر اپریل ۱۹۶۶ء : صفحہ ۷، ۸، ۱۲
۲۸۔ رجوع الی اللہ :	(i) ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی : ربیع الاول ۱۳۸۷ھ : ص ۲۳ تا ۲۸ (ii) ماہنامہ ''الفاروق'' کراچی : شعبان ۱۴۱۹ھ : صفحہ ۳۵ تا ۳۷
۲۹۔ روزہ میں عبادت کا مقام :	(ایک نشری تقریر) : ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی : رمضان ۱۳۸۸ھ : صفحہ ۱۸ تا ۲۰
۳۰۔ زبان کی آفتیں :	ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی : جمادی الاول ۱۳۸۹ھ : صفحہ ۶۲، ۶۳

۳۱۔زمانہ طالبعلمی کی اہمیت:	ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی : محرم ۱۴۱۰ھ : صفحہ ۲۹ تا ۴۴
۳۲۔سیرت طیبہ :	ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی : ربیع الاول ۱۴۰۶ھ: صفحہ ۲۷ تا ۲۹
۳۳۔شب قدر :	(حضرت مفتی صاحبؒ کی آخری نشری تقریر جسکو ۶/رمضان ۱۳۹۶ بوجہ علالت بستر علالت ہی پر تحریر فرمایا اور بستر ہی سے ریکارڈ کروایا): ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی (مفتی اعظمؒ نمبر): صفحہ ۱۳۲۵ تا ۱۳۲۹
۳۴۔صبر اور اسکی قسمیں:	ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی: رجب ۱۳۸۸ھ: صفحہ ۴۸ تا ۵۱
۳۵۔طالب علم کا نصاب زندگی:	☆مرتبہ: مولانا صابر دانش: (i) ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی: رجب ۱۳۹۷ھ: صفحہ ۳۱ تا ۴۱ (ii) ماہنامہ ''الفاروق'' کراچی : ذیقعدہ ۱۴۲۶ھ: صفحہ ۱۴ تا ۲۰
۳۶۔علم اور اہل علم:	(ارشادات حضرت مفتی صاحبؒ ☆ترتیب: جناب محمد راشد صاحب): ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی: قسط ۱: شوال ۱۴۱۶ھ: صفحہ ۲۹ تا ۳۲ قسط ۲: ذی الحجہ ۱۴۱۶ھ: صفحہ ۳۳ تا ۴۴

۳۷۔فرمودات مفتی اعظمؒ:	☆ترتیب: مولانا محمد حنیف خالد: ماہنامہ "البلاغ" کراچی: محرم ۱۴۲۲ھ: صفحہ ۵۱ تا ۵۳
۳۸۔قادیانیت اور ضروریاتِ دین:	(حضرت مفتی صاحبؒ کا وہ تاریخی بیان جو آپ نے حضرت مولانا انور شاہ کشمیریؒ کے حکم سے ریاست بہاولپور کی عدالت میں پیش کرنے کیلئے تحریر فرمایا تھا اور ۲۱/اگست ۱۹۳۲ء کو عدالت میں پیش کیا گیا): ماہنامہ "تعلیم القرآن" راولپنڈی: رمضان/شوال ۱۴۰۲ھ☆جولائی/اگست ۱۹۸۲ء: صفحہ ۲۳ تا ۳۸
۳۹۔کلمۂ ترحیب لامام حرم نبوی:	ماہنامہ "البلاغ" کراچی: ربیع الثانی ۱۳۹۶ھ: صفحہ ۲۳ تا ۲۷
۴۰۔مجالس اور ملفوظات مفتی اعظم پاکستانؒ:	بروایت حضرت مولانا مفتی عبدالحکیم سکھروی صاحبؒ: ماہنامہ "البلاغ" کراچی قسط نمبر۱: جمادی الثانی، رجب ۱۴۳۴ھ/مئی ۲۰۱۳ء قسط نمبر۲: شعبان ۱۴۳۴ھ/جون ۲۰۱۳ء قسط نمبر۳: رمضان ۱۴۳۴ھ/جولائی ۲۰۱۳ء قسط نمبر۴: شوال ۱۴۳۴ھ/اگست ۲۰۱۳ء قسط نمبر۵: ذیقعدہ ۱۴۳۴ھ/ستمبر ۲۰۱۳ء قسط نمبر۶: ذی الحجہ ۱۴۳۴ھ/اکتوبر ۲۰۱۳ء قسط نمبر۷: محرم ۱۴۳۵ھ/نومبر ۲۰۱۳ء قسط نمبر۸: صفر ۱۴۳۵ھ/دسمبر ۲۰۱۳ء

۴۱۔مجالس مفتی اعظمؒ :	افادات:حضرت مفتی صاحبؒ ☆ترتیب:مولانا محمد جمیل احمد ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی : محرم ۱۴۱۵ھ : صفحہ ۳۵ تا ۴۴
۴۲۔مجالس مفتی اعظمؒ :	(افادات حضرت مفتی صاحبؒ: قاضی بشیراحمد،باغ) قسط۱:ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی:ربیع الثانی ۱۴۱۹ھ:صفحہ۲۷ تا ۲۸ قسط۲:ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی:جمادی الاخریٰ ۱۴۱۹ھ :صفحہ۱۵ تا ۱۹ قسط نمبر۳:ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی:رجب ۱۴۱۹ھ:صفحہ۴۱ تا ۴۹ قسط۴:ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی:شعبان ۱۴۱۹ھ:صفحہ۳۳ تا ۳۵ قسط ۵: ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی : شوال ۱۴۱۹ھ: صفحہ ۲۱ تا ۲۴
۴۳۔مجالس مفتی اعظمؒ :	(افادات حضرت مفتی صاحبؒ:مولانا صبار دانش)ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی: شعبان ۱۴۰۴ھ:صفحہ ۱۵ تا ۲۱

۴۴۔مجالس مفتی اعظمؒ :	(افادات حضرت مفتی صاحبؒ: مفتی عبدالرؤف سکھروی:(یہ سلسلہ ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی میں ۵۴ قسطوں میں چلتا رہا جس کو بعد میں کتابی شکل میں شائع کیا گیا۔جسکی تفصیل حسب ذیل ہے: قسط نمبر ا: ذیقعدہ ۱۴۰۴ھ قسط نمبر ۲ تا ۱۰:صفر' ربیع الاول' ربیع الثانی' جمادی الاول' رجب' شعبان' رمضان' شوال' ذی الحجہ ۱۴۰۵ھ قسط نمبر ۱۱ تا ۱۵:صفر' ربیع الاول' ربیع الثانی' جمادی الآخر رجب ۱۴۰۶ھ قسط نمبر ۱۶ تا ۱۹: جمادی الاول' رجب' شوال' ذیقعدہ ۱۴۰۷ھ قسط نمبر ۲۰ تا ۲۴ :ربیع الاول' ربیع الثانی' رجب' شعبان' شوال' ذی القعدہ ۱۴۰۸ھ قسط نمبر ۲۵ تا ۲۷:ربیع الثانی' رجب' ذی الحجہ ۱۴۰۹ھ قسط نمبر ۲۸ تا ۳۱ : محرم' صفر' جمادی الاول' جمادی الاخریٰ' ذی الحجہ ۱۴۱۰ھ قسط نمبر ۳۲ تا ۳۵:ربیع الثانی' جمادی الاخریٰ' شوال' ذی القعدہ ۱۴۱۱ھ قسط نمبر ۳۶ تا ۴۰ : صفر' ربیع الثانی' جمادی الاولیٰ' جمادی الاخریٰ' رجب ۱۴۱۲ھ

	قسط نمبر ۴۱ تا ۴۷: محرم' صفر' ربیع الثانی' رجب' شعبان' ذیقعدہ' ذی الحجہ ۱۴۱۳ھ
	قسط نمبر ۴۸ تا ۵۴: محرم' صفر' ربیع الثانی' جمادی الثانی' شعبان' شوال' ذی قعدہ ۱۴۱۴ھ
۴۵۔ مجالس حضرت مولانا مفتی محمد شفیع صاحبؒ :	(افادات حضرت مفتی صاحبؒ: مرتبہ: مولانا بشیر احمد باغ): ماہنامہ ''الصیانہ'' لاہور: اگست ۱۹۹۹ء: صفحہ ۱۴ تا ۱۷
۴۶۔ مجاہدہ کی حقیقت :	ماہنامہ 'البلاغ' کراچی : جمادی الاولیٰ ۱۳۸۸ھ: صفحہ ۴۸ تا ۵۰
۴۷۔ مرکزی جمیعۃ علماء اسلام کی مجلس شوریٰ میں حضرت مفتی صاحبؒ کا بیان :	ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی: رجب ۱۳۸۹ھ: صفحہ ۱۹ تا ۲۲
۴۸۔ مقام توکل :	قسط نمبر ۱: ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی: ذیقعدہ ۱۳۸۸ھ: صفحہ ۵۶' ۵۷
	قسط نمبر ۲: ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی : ذی الحجہ ۱۳۸۸ھ: صفحہ ۵۷ تا ۵۹
۴۹۔ مقام توحید :	(i) ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی : شوال ۱۳۸ھ: صفحہ ۵۳' ۵۵
	(ii) ماہنامہ ''الحماد'' کراچی : ذی الحجہ ۱۴۱۹ھ: صفحہ ۲۵ تا ۳۰
۵۰۔ مقام زہد:	ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی: رمضان ۱۳۸۸ھ/ دسمبر ۱۹۶۸ء: صفحہ ۴۲ تا ۴۵
۵۱۔ مقام شکر:	ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی: شعبان ۱۳۸۸ھ : صفحہ ۴۹ تا ۵۱

۵۲۔مقام محبت :	ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی:صفر ۱۳۸۹ھ: صفحہ ۵۹'۶۰'۴۸
۵۳۔مفتی اعظم پاکستانؒ کی ایک اہم تقریر کے اقتباسات :	مرتبہ مولانا مفتی محمد رفیع عثمانی:ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی:رمضان ۱۴۱۴ھ:صفحہ۱۳تا۱۷
۵۴۔مفتی اعظمؒ کا علماء سے خصوصی خطاب :	مرتبہ مولانا مفتی محمد رفیع عثمانی:ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی:شوال ۱۴۰۴ھ:صفحہ ۱۵ تا ۲۲
۵۵۔ملفوظات مفتی اعظم حضرت مولانا مفتی محمد شفیع صاحبؒ :	مرتبہ:مولانا محمد اقبال قریشی:ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی شوال ۱۴۲۴ھ/دسمبر ۲۰۰۳ء: صفحہ ۲۹ تا ۳۱
۵۶۔ملفو ظات حضرت مولانا مفتی محمد شفیع صاحبؒ :	مرتبہ:مولانا محمد ارشاد قاسمی ماہنامہ''ریاض الجنۃ'' جونپور (انڈیا) : جولائی/اگست ۱۹۹۱ء: صفحہ ۳۷
۵۷۔نصائح مفتی اعظمؒ :	(۱۳۹۵ھ کی آخری مجلس) مرتبہ:صبار دانش (حیدرآباد):ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی:شوال ۱۳۹۸ھ:صفحہ ۵۷ تا ۵۸

☆ان کے علاوہ حضرت مفتی صاحبؒ کے بے شمار علمی واصلاحی ارشادات کے مطالعہ کیلئے ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی (مفتی اعظم نمبر) کے درج ذیل مقالات اور ماہنامہ ''البلاغ'' کے پرانے شماروں کیطرف رجوع کیا جاسکتا ہے:

(۱) حضرت کے شیوخ واکابر.............مولانا محمد تقی عثمانی

(۲) میرے والد۔میرے شیخ.............مولانا محمد تقی عثمانی

(۳) بانی دارالعلوم کراچی.............مولانا سحبان محمودؒ

(۴) حضرت مفتی اعظمؒ کا اندازِ تربیت.....مولانا مفتی عبدالحکیمؒ

(۵) میرے حضرتؒ.......................مفتی عبدالرؤف سکھروی

(۶) آہ! فقیہ ملت.......................ڈاکٹر تنزیل الرحمٰن

(۷) کچھ شگفتہ تذکرے.......................مولانا لطافت الرحمٰن

(۸) یادگار صحبتیں.......................مولانا مفتی بشیر احمد کشمیری

☆☆☆

مقدمات وتقاریظ

۱۔آسان تفسیر (جلد اول): حضرت مولانا قاضی محمد زاہد الحسینیؒ: دارالارشاد اٹک رائے گرامی: حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ۲

۲۔آسان نماز (مع ۴۰ مسنون دعائیں): مولانا عاشق الٰہی بلندشہری: علمی کتاب گھر اردو بازار کراچی تقریظ: حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ۲ (تحریر کردہ ۲ / رجب ۱۳۹۲ھ)

۳۔آئین وراثت: حضرت مولانا قاضی محمد زاہد الحسینیؒ: دارالاشاعت والتبلیغ شمس آباد اٹک: بار سوم ۱۹۵۴ء تصدیق: حضرت مفتی صاحبؒ: (تحریر کردہ: ۱۶ / رجب ۱۳۷۱ھ)

۴۔آئینہ اسلام: مولانا سید محمود حسن: مکتبہ اشرفیہ وحید آباد گولی مار کراچی: تقریظ: حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ۳

۵۔احسن الکلام فی قراءۃِ خلف الامام: مولانا سرفراز خان صفدرؒ: مکتبہ صفدریہ گوجرانوالہ: طبع نہم ۲۰۰۴ء تقریظ: حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۲۳، ۲۴ (تحریر کردہ: ۲۵ / شوال ۱۳۷۴ھ)

۶۔احکام زکوٰۃ وعشر: حضرت مولانا مفتی محمد رفیع عثمانی: مکتبہ دار العلوم کراچی: تقریظ: حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۲۱ (تحریر کردہ ۲۱/شعبان ۱۳۸۲ھ)

۷۔اخبار الاخیار (اردو): شیخ عبد الحق محدث دہلوی: دارالاشاعت کراچی: طبع اول (کمپیوٹر): ۱۹۹۷ء مقدمہ: حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۱۰ تا ۱۱ (تحریر کردہ: ۲۹/محرم ۱۳۸۳ھ)

۸۔ارشادات حکیم الامتؒ: مرتبہ: پروفیسر مسعود احسن علوی: ادارہ اسلامیات لاہور طبع ثانی جنوری ۱۹۸۲ء تقریظ: حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۹ تا ۱۰ (تحریر کردہ: ۶/صفر ۱۳۹۱ھ)

۹۔اسلامی اخلاق وآداب: منشی عبد الرحمٰن: ادارہ اسلامیات لاہور: طبع جدید: بار اول جولائی ۱۹۸۸ء تقریظ: حضرت مفتی صاحبؒ بعنوان ''آداب الاسلام'' (تحریر کردہ: ۶/ذیقعدہ ۱۳۵۴ھ): صفحہ ۱۱ تا ۱۲

۱۰۔اسوۂ رسولِ اکرم ﷺ: ڈاکٹر عبد الحی عارفیؒ: دارالاشاعت اردو بازار کراچی مقدمہ: حضرت مفتی صاحبؒ: (تحریر کردہ: ۲۷/رجب ۱۳۹۳ھ): صفحہ ۱۷ تا ۱۸

۱۱۔اصلاح المسلمین: حضرت ڈاکٹر عبد الحی عارفیؒ: ادارہ اسلامیات لاہور: تقریظ: حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۹ تا ۱۰ (تحریر کردہ: ۶/صفر ۱۳۹۱ھ)

۱۲۔اصلاحی نصاب :	حکیم الامت حضرت مولانا اشرف علی تھانویؒ: کتب خانہ مجیدیہ بیرون بوہڑ گیٹ ملتان تسہیلِ مقدمہ: حضرت مفتی صاحبؒ :صفحہ۴تا۳۰
۱۳۔اعتکاف کے فضائل ومسائل :	حضرت سید محمود حسن: مکتبہ اشرفیہ وحید آبادگولی مار کراچی: تقریظ: حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ۷تا۸
۱۴۔اکابر علماء دیوبند:	حافظ محمد اکبر شاہ بخاری: ادارہ اسلامیات لاہور پیش لفظ: حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ۵ تا ۷
۱۵۔الادب المفرد :	امام بخاریؒ: اردو ترجمہ: مولانا خلیل الرحمٰن نعمانی: دارالاشاعت اردو بازار کراچی: طبع دوم مئی ۱۹۶۹ء پیش لفظ :حضرت مفتی صاحبؒ :صفحہ۲۶ تا۲۷
۱۶۔التحۃ المرضیہ شرح المقدمۃ الجزریہ (اردو) :	مولانا عاشق الٰہی بلند شہریؒ: کتب خانہ مظہری کراچی تقریظ: حضرت مفتی صاحبؒ: (تحریر کردہ: ۱۴/ جمادی الثانی ۱۳۹۲ھ)
۱۷۔ الحیلۃ الناجزہ:	حکیم الامت حضرت مولانا اشرف علی تھانویؒ :محمد سعید اینڈ سنز تاجران کتب قرآن محل کراچی تصدیق: حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۷تا۸ (تحریر کردہ: یکم رجب ۱۳۵۵ھ)
۱۸۔المعجم (اردو عربی لغت):	مولانا خلیل الرحمٰن نعمانی : دارالاشاعت کراچی مقدمہ: حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ۹

۱۹۔المنجد(عربی اردولغت):	دارالاشاعت کراچی:اشاعت دوم دسمبر ۱۹۶۰ء(نظر ثانی:حضرت مفتی صاحبؒ)مقدمہ حضرت مفتی صاحبؒ:صفحہ۷تا۳۱
۲۰۔امام اعظمؒ اورعلم حدیث:	مولانا محمد علی صدیقی: مکتبہ الحسن اردو بازار لاہور: اگست ۲۰۰۵ء رائے گرامی: حضرت مفتی صاحبؒ:صفحہ۵۰تا۵۹
۲۱۔امدادالفتاویٰ(جلداول):	حکیم الامت حضرت مولانا اشرف علی تھانویؒ(ترتیب جدید : حضرت مفتی صاحبؒ) : مکتبہ دارالعلوم کراچی مقدمہ: حضرت مفتی صاحب:صفحہ۱۳ تا ۱۸(تحریر کردہ : ۲۸/اکتوبر ۱۹۵۱ء)
۲۲۔امہات المومنین:	مولانا عاشق الٰہی بلندشہریؒ: عمر پبلی کیشنز اردو بازار لاہور جون ۲۰۰۳ء تقریظ : حضرت مفتی صاحبؒ:صفحہ۷(تحریر کردہ: ۴/ذی الحجہ۱۳۹۳ھ)
۲۳۔بائبل سے قرآن تک(جلداول):	مولانا رحمت اللہ کیرانویؒ(اردوترجمہ: مولانا اکبرعلی مرحوم☆شرح وتحقیق: مولانا محمد تقی عثمانی): مکتبہ دارالعلوم کراچی نمبر۱۴ پیش لفظ:حضرت مفتی صاحبؒ:صفحہ ۱۷تا۲۲(تحریر کردہ: ۸/محرم ۱۳۸۸ھ)

۲۴۔ بوادر النوادر: حکیم الامت حضرت مولانا اشرف علی تھانویؒ :ادارہ اسلامیات لاہور : اگست ۱۹۸۵ء عرض ناشر : حضرت مفتی صاحبؒ:صفحہ۲ (تحریر کردہ:محرم ۱۳۶۵ھ)

۲۵۔ پردۂ شرعی کی چہل حدیث: مولانا نور احمد صاحبؒ:ادارۃ القرآن والعلوم الاسلامیہ گارڈن ایسٹ کراچی: باردہم ۱۴۱۱ھ: صفحات ۶۴ مقدمہ:حضرت مفتی صاحبؒ:صفحہ۴تا۵ (تحریر کردہ:محرم ۱۳۸۰ھ)

۲۶۔ تسکین الصدور فی تحقیق الاحوال الموتیٰ فی البرزخ والقبور: مولانا سرفراز خان صاحب صفدر: مکتبہ صفدریہ نزد مدرسہ نصرت العلوم گوجرانوالہ تصدیق: حضرت مفتی صاحبؒ:صفحہ۳۲ تا ۳۳

۲۷۔ حضرت مولانا مفتی محمد حسن امرتسریؒ اور ان کے مشاہیر تلامذہ وخلفاء : حافظ محمد اکبر شاہ بخاری: ادارہ تالیفات اشرفیہ ملتان مقدمہ: حضرت مفتی صاحب:صفحہ۱۵ تا ۳۲

۲۸۔ حضورﷺ نے فرمایا: مولانا محمد تقی عثمانیؒ : دارالاشاعت اردو بازار کراچی پیش لفظ: حضرت مفتی صاحبؒ :صفحہ۳ تا ۴

۲۹۔ حکایات اولیاء: حکیم الامت حضرت مولانا اشرف علی تھانویؒ: دارالاشاعت کراچی: تقریظ: حضرت مفتی صاحب: صفحہ۹ تا ۱۰ (تحریر کردہ: ۲۴ رصفر ۱۳۹۵ھ)

۳۰۔حیات اشرف : حضرت مولانا ڈاکٹر غلام محمد صاحب : مکتبہ تھانویؒ کراچی تقریظ: حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۱۰ (تحریر کردہ: ۱۰/ رمضان ۱۳۶۹ھ)

۳۱۔حیٰوۃ المسلمین: حکیم الامت حضرت مولانا اشرف علی تھانویؒ: تاج کمپنی لاہور تسہیل مقدمہ: حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۳ تا ۴۲ (۲۶/ جمادی الاولیٰ ۱۳۶۶ھ)

۳۲۔خطباتِ ادریسؒ : حافظ محمد اکبر شاہ بخاری: مکتبہ رحمانیہ لاہور: ۲۰۰۰ء مقدمہ: حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۸ تا ۱۶ (حضرت مفتی صاحبؒ کا مضمون بعنوانُ حضرت مولانا ادریس کاندہلویؒ تبرک کیلئے بطور مقدمہ شامل کیا گیا)

۳۳۔خطباتِ موعظت: (مکمل) جلد اول: مولانا مفتی ابو الناصر الشہیر ذاکر حسن عبیدی: مسلم بک ڈپو نمبر ۳۱ سٹی نیو مارکیٹ بنگلور (انڈیا): جولائی ۱۹۷۲ء تقریظ: حضرت مفتی صاحبؒ: (تحریر کردہ ۱۱/ رجب ۱۳۶۵ھ بمقام دیوبند): صفحہ ۲

۳۴۔درس قرآن (جلد اول) : مولانا محمد احمد صاحب: ادارہ اشاعت القرآن شمالی ناظم آباد کراچی تقریظ: حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۲۵ (تحریر کردہ: ۴/ رمضان ۱۳۹۶ھ)

۳۵۔ دینی لغات : حضرت مولانا قاضی محمد زاہد الحسینی: دارالاشاعت شمس آباد اٹک تقریظ: حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ج (تحریر کردہ: ۱۱/ جمادی الثانی ۱۳۷۵ھ)

۳۶۔ راحتِ دارین: مولانا نذیر احمد: ادارہ تالیفات اشرفیہ ملتان تقریظ: حضرت مفتی صاحبؒ: (تحریر کردہ: ۱۲/۲/۱۳۷۱ھ) صفحہ ۷

۳۷۔ راہنمائے ترجمہ قرآن کریم: حضرت مولانا قاضی محمد زاہد الحسینی: تعلیم القرآن ٹرسٹ راہوالی (گوجرانوالہ): اگست ۱۹۶۹ء تقریظ: حضرت مفتی صاحبؒ: (تحریر کردہ: ۱۰/صفر ۱۳۸۸ھ)

۳۸۔ رحمت کائنات: حضرت مولانا قاضی محمد زاہد الحسینی: ادارہ تحفظ حقوقِ نبوت مدنی روڈ اٹک شہر تقریظ: حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۲۵ تا ۲۶ (تحریر کردہ: ۱۴/جمادی الثانی ۱۳۷۵ھ): صفحہ ۲۵ تا ۲۶

۳۹۔ رمضان میں نفل کی جماعت: حضرت مولانا مفتی محمد تقی عثمانی: میمن اسلامک پبلشرز کراچی: تقریظ: حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۴۰ (تحریر کردہ ۴/شوال ۱۳۷۸ھ)

۴۰۔ سحری کے سلسلہ میں صبح صادق وکاذب کی تحقیق: حضرت مولانا مفتی محمد رفیع عثمانی: مکتبہ دارالعلوم کراچی: صفحہ ۹۶، ۹۷

۴۱۔سوانح حیات حضرت تھانویؒ :	حضرت مولانا نور احمد صاحب: ادارۃ القرآن والعلوم الاسلامیہ کراچی: تقریظ: حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۹۱ تا ۹۲ (تحریر کردہ: ۱۰/ جمادی الاولیٰ ۱۳۷۰ھ)
۴۲۔شرح اربعینِ نوویؒ :	مولانا عاشق الٰہی بلند شہریؒ: دارالاشاعت کراچی تقریظ: حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۲
۴۳۔شریعت اور طریقت:	افادات: حکیم الامت حضرت مولانا اشرف علی تھانویؒ مرتبہ: مولانا محمد دین صاحبؒ: ایچ ایم سعید اینڈ کمپنی ادب منزل پاکستان چوک کراچی تاثرات: حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۶ (تحریر کردہ: ۱۸/ شوال ۱۳۷۵ھ)
۴۴۔ شریعت کے مطابق تقسیم وراثت کی اہمیت:	مفتی رشید احمد: صدیقی ٹرسٹ نسیم پلازا کراچی پیش لفظ: حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۲ تا ۴ (تحریر کردہ: ۲۰/ رمضان ۱۳۸۷ھ):
۴۵۔صہبائے سخن (مجموعۂ کلام):	ڈاکٹر عبد الحی عارفیؒ: ادارہ اسلامیات لاہور: مئی ۱۹۸۸ء تقریظ: حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۱۷
۴۶۔عزیز الفتاویٰ:	(فتاویٰ دارالعلوم دیوبند: جلد نمبر ۱): تقریظ: حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۷۱ تا ۷۹

۴۷۔عقائد اہل سنت دیوبند:	مولانا خلیل احمد سہارنپوریؒ (اضافہ: مولانا عبد الشکور ترمذیؒ) ادارہ اسلامیات لاہور: اپریل ۱۹۸۴ء تصدیق: حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۱۷۵ تا ۱۷۶ (تحریر کردہ: ۲۱ر شعبان ۱۳۸۸ھ)
۴۸۔علم الصیغہ :	مولانا مفتی محمد رفیع عثمانی: ادارۃ المعارف کراچی: طبع جدید فروری ۲۰۱۱ء/ ربیع الاول ۱۴۳۲ھ پیش لفظ حضرت مفتی صاحب: ۶ تا ۸ (تحریر کردہ: ۲ر رمضان ۱۳۸۷ھ)
۴۹۔علم الفقہ :	مولانا عبد الشکور لکھنویؒ: دارالاشاعت اردو بازار کراچی نمبر ا تاثرات: حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۳ (تحریر کردہ: جمادی الاول ۱۳۸۱ھ)
۵۰۔علوم القرآن :	مولانا محمد تقی عثمانی صاحب: مکتبہ دارالعلوم کراچی نمبر ۱۴ پیش لفظ: حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۱۳ تا ۱۵ (تحریر کردہ : یکم جمادی الثانی ۱۳۹۶ھ)
۵۱۔عیسائیت کیا ہے؟ :	مولانا محمد تقی عثمانی صاحب: مکتبہ دارالعلوم کراچی اشاعت اول جولائی ۱۹۷۲ء پیش لفظ: حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۵ تا ۶ (تحریر کردہ: ۲۴ر ربیع الاول ۱۳۹۲ھ)

۵۲۔فتاویٰ دارالعلوم دیوبند :	(مجموعہ فتاویٰ جات حضرت مفتی صاحبؒ المسمیٰ بہ "امداد المفتیین"): ادارالاشاعت اردو بازار کراچی نمبر ا مقدمہ: حضرت مفتی صاحبؒ (بعنوان "تاریخ فتاویٰ دارالعلوم دیوبند" مع "مختصر تاریخ دارالعلوم دیوبند": صفحہ ۸۰ تا ۱۰۹
۵۳۔فضائل درود وسلام :	مولانا سید محمود حسن: ادارہ اسلامیات لاہور: تقریظ: حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۷ (تحریر کردہ: ۱۴ر ربیع الاول ۱۳۶۵ھ)
۵۴۔فضائل صحابہ کرامؓ:	مہر محمد میانوالوی: مکتبہ عثمانیہ نورنارا نمبرا گوجرانوالہ تقریظ: حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۱۷
۵۵۔فضل الباری شرح صحیح بخاری :	علامہ شبیر احمد عثمانی: (ترتیب و مراجعت: مولانا قاضی عبد الرحمٰن صاحب: ادارہ علوم شرعیہ کراچی تقریظ: حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۳۳ تا ۳۴
۵۶۔فہارس البخاری:	تلمیذ علامہ کوثری تقریظ: حضرت مفتی صاحبؒ: (حوالہ: ماہنامہ "البلاغ" کراچی ☆مفتی اعظم نمبر: صفحہ ۴۱۵)
۵۷۔قاموس القرآن (قرآنی ڈکشنری):	قاضی زین العابدین میرٹھی: دارالاشاعت اردو بازار کراچی تقریظ: حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۴ تا ۵ (تحریر کردہ: ۱۹ر ربیع الثانی ۱۳۷۴ھ)

۵۸۔کرامات اولیاء :	امام عبداللہ یافعی یمنیؒ (اردو ترجمہ: حضرت مولانا جعفر علی نگینوی: انتخاب و تسہیل: مولانا امداد اللہ انور): دارالمعارف عنایت پور تحصیل جلالپور پیر والا ملتان: اکتوبر ۱۹۹۶ء/ جمادی الثانی ۱۴۱۷ء تقریظ: حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۱۷ تا ۱۹ (تحریر کردہ: ربیع الاول ۱۳۸۷ھ)
۵۹۔مآثر حکیم الامتؒ :	ڈاکٹر عبدالحی عارفیؒ: (مرتبہ: جناب مسعود احسن ندوی) ادارہ اسلامیات لاہور: جولائی ۱۹۸۶ء/ ذیقعدہ ۱۴۰۶ھ تقریظ: حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۱۳ (تحریر کردہ: ۲۷/صفر ۱۳۸۶ھ)
۶۰۔مجالس ابرار (جلد اول):	افادات مولانا ابرار الحقؒ: تالیف وترتیب: مولانا حکیم محمد اختر صاحب: کتب خانہ مظہری گلشن اقبال کراچی تقریظ: حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۲ تا ۳ (تحریر کردہ: ۱۱/ربیع الاول ۱۳۹۶ھ)
۶۱۔مجالس حسنہ عارف باللہ:	(موسوم بہ مجالس عارفیؒ): ڈاکٹر عبدالحی عارفی: (ترتیب: جناب مسعود احسن ندوی): ادارہ تالیفات اولیاء دیوبند (انڈیا) تقریظ: حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۶ تا ۷ (تحریر کردہ: ۲۷/صفر ۱۳۸۶ھ)

٦٢۔مجموعہ قوانین اسلام (جلد پنجم):	ڈاکٹر تنزیل الرحمٰن:ادارہ تحقیقات اسلامی (حکومت پاکستان) اسلام آباد پیش لفظ:حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۱۵۳۵ تا ۱۵۴۲ (تحریر کردہ: ۴/صفر ۱۳۹۳ھ)
٦٣۔مسائل محرم الحرام:	مولانا مفتی عبدالشکور ترمذی:ادارہ اسلامیات لاہور: تقریظ:حضرت مفتی صاحبؒ:صفحہ ۸۴ (تحریر کردہ: ۲۹/محرم ۱۳۸۹ھ)
٦٤۔مسائل وفضائل رمضان:	مفتی عبدالشکور ترمذی: ادارہ اسلامیات لاہور: تقریظ:حضرت مفتی صاحبؒ:صفحہ ۱۳۴ (تحریر کردہ: ۲۳/جمادی الثانی ۱۳۸۸ھ)
٦٥۔مستند خلاصہ مضامین قرآنی:	مولانا سلیم الدین شمسی:بیت العلم کراچی:۲۰۰۲ء تصدیق: حضرت مفتی صاحبؒ:صفحہ ۱۰ (تحریر کردہ: ۲/ربیع الاول ۱۳۸۲ھ)
٦٦۔مسئلہ تقدیر :	(مجموعۂ مقالات مولانا شبیر احمد عثمانیؒ، مولانا ادریس صاحب کاندھلویؒ، مولانا قاری محمد طیبؒ): ادارہ اسلامیات لاہور: باراول مارچ ۱۹۷۸ء مقدمہ: حضرت مفتی صاحبؒ :صفحہ ٦ تا ۸ (تحریر کردہ: ۲۹/محرم ۱۳۷۱ء)

٦٧۔مشعلِ راہ :	عبدالرزاق کوڈواوی: ادارہ مطبوعات طلبہ اچھرہ لاہور: بارہفتم جولائی ۱۹۸۰ء تقریظ: حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۱۹
٦٨۔معارف القرآن (جلد اول):	ادارۃ المعارف کراچی نمبر ۱۴: طبع جدید مارچ ۲۰۰۴ء تمہید: حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۵۹ تا ۷۱ (تحریر کردہ: ۲۵؍شعبان ۱۳۹۲ھ)
٦٩۔معارف گنگوہیؒ:	☆مرتبہ: محمد اقبال قریشی: ادارہ اسلامیات لاہور دعائیہ کلمات: حضرت مفتی صاحبؒ (۱۱؍ربیع الثانی ۱۳۹۶ھ)
۷۰۔معارف مثنوی مولانا رومؒ (اردو):	مولانا حکیم محمد اختر صاحب : کتب خانہ مظہری گلشن اقبال کراچی تقریظ: حضرت مفتی صاحبؒ صفحہ ۱۶ (تحریر کردہ: ۲۳؍رمضان ۱۳۹۲ھ)
۷۱۔مقامِ ابوحنیفہؒ :	مولانا سرفراز خان صفدر: مکتبہ صفدریہ نزد گھنٹہ گھر گوجرانوالہ: اپریل ۲۰۰۴ء تصدیق: حضرت مفتی صاحبؒ: (تحریر کردہ: ۱۸؍ربیع الثانی ۱۳۸۳ھ)
۷۲۔مکہ مدینہ :	مولانا مفتی عبدالحکیم سکھرویؒ: تقریظ: حضرت مفتی صاحبؒ: تحریر کردہ: ۱۱؍شعبان ۱۳۹۵ھ (حوالہ: ماہنامہ 'البلاغ' کراچی ☆مفتی اعظم نمبر: صفحہ نمبر ۹۴۱)

۷۳۔مودودی صاحب اور انکی تحریرات ☆مرتبہ:محمد اقبال ہوشیار پوری: دارالاشاعت اردو بازار کراچی
کے متعلق چند اہم مضامین:
رائے گرامی:حضرت مفتی صاحبؒ:صفحہ ۳۱ تا ۳۵

۷۴۔مولانا محمد احسن نانوتویؒ: محمد ایوب قادری: مکتبہ عثمانیہ پیرالٰہی بخش کالونی کراچی
تعارف: حضرت مفتی صاحبؒ:صفحہ ۱۰
(تحریر کردہ: ۱۷/شوال ۱۳۸۱ھ)

۷۵۔مومن کے ماہ وسال (اردو ترجمہ ’ماثبت بالسنۃ فی ایام السنۃ‘): مولانا شاہ عبدالحق محدث دہلویؒ
(ترجمہ:مولانا اقبال الدین): اعتقاد پبلشنگ ہاؤس نئی دہلی نمبر۲ (انڈیا): باراول اکتوبر ۱۹۸۸ء
مقدمہ: حضرت مفتی صاحبؒ :صفحہ۲ تا ۳
(تحریر کردہ:۲۶/ذی القعدہ ۱۳۸۵ء)

۷۶۔نزہۃ البساتین (اردو ترجمہ ’’روض الریاحین‘‘) : امام ابی محمد عبداللہ بن سعد یمنی یافعیؒ
(ترجمہ:مولانا جعفر علی نگینویؒ):ایچ ایم سعید اینڈ کمپنی ادب منزل پاکستان چوک کراچی
تقریظ: حضرت مفتی صاحبؒ :صفحہ۵ تا ٦
(تحریر کردہ:۱۷/ربیع الاول ۱۳۸۷ھ)

۷۷۔نصائح عزیزیہ: مولانا عزیز الرحمٰن صاحبؒ: مدرسہ امداد العلوم عزیزیہ ملکپورہ ایبٹ آباد: طبع اول ۱۹۷۲ء
تقریظ: حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۱
(تحریر کردہ: ۴ر ربیع الثانی ۱۳۹۲ھ)

۷۸۔ہمارے عائلی مسائل: مولانا محمد تقی عثمانی صاحب:
دارالاشاعت کراچی
تقریظ: حضرت مفتی صاحبؒ:
(تحریر کردہ: ۱۴ر شوال ۱۳۸۲ھ): صفحہ ۲ تا ۴

☆☆☆

مکتوباتِ گرامی

۱تا۷۔ بنام حکیم الامت حضرت مولانا اشرف علی تھانویؒ : تحریر کردہ:

(i)۱۶؍ جمادی الثانی ۱۳۵۹ھ

(ii)۲۱؍ جمادی الثانی ۱۳۶۰ھ

(iii)۱۱؍ رمضان ۱۳۶۰ھ

(iv)۱۷؍ جمادی الثانی ۱۳۶۱ھ

(مشمولہ: مکاتیب حکیم الامت ☆ مرتبہ: حضرت مولانا مفتی محمد شفیع صاحبؒ: ادارۃ المعارف کراچی: جنوری ۱۳۹۶ھ: صفحہ نمبر ۱۴۶، ۱۵۶، ۱۵۷، ۱۵۹)

(v) مشمولہ: مجالس حکیم الامت ☆ مرتبہ: حضرت مولانا مفتی محمد شفیع صاحبؒ: دار الاشاعت کراچی: صفحہ ۳۵۵

(vi) ۴؍ ذی الحجہ ۱۳۵۷ھ (ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی مفتی اعظمؒ نمبر: صفحہ: ۹۱۵، ۹۱۶)

(vii) مشمولہ: اشرف العملیات ☆ مرتبہ: محمد زید مظاہری ندوی: مکتبہ رحمانیہ اردو بازار لاہور: صفحہ ۹۶

۸،۹۔ بنام شیخ الحدیث حضرت مولانا محمد زکریا کاندھلویؒ :	تحریر کردہ: (i) ۱۹رمحرم ۱۳۹۴ھ (ii) ۱۴رذی الحجہ ۱۳۹۵ھ مشمولہ:ا۔آپ بیتی جلد ۷:معہد الخلیل الاسلامی' بہادرآباد کراچی: صفحہ ۱۴۸تا۱۵۱ ۲۔مکتوبات حضرت شیخ الحدیثؒ (جلد دوم) مرتبہ:ڈاکٹر محمد اسمٰعیل مدنی:دارالاشاعت اردو بازار کراچی ۳۔البلاغ (مفتی اعظم نمبر)صفحہ۲۳ تا ۲۴
۱۰،۱۱۔ بنام حضرت ڈاکٹر عبدالحی عارفی :	مشمولہ: اشرف المکتوبات ☆مرتبہ:جناب حسن عباس : ادارة القرآن والعلوم الاسلامیہ گارڈن ایسٹ کراچی: ۲۰۰۰ء مکتوب نمبر ا:صفحہ ۲۶۶ کتوب نمبر۲:صفحہ ۲۶۸
۱۲،۱۳۔ بنام مولانا سرفراز خان صفدر:	تحریر کردہ: (i)۱۸رربیع الثانی ۱۳۸۲ھ: مشمولہ:''مقام ابی حنیفہؒ'': مکتبہ صفدریہ گوجرانوالہ:اپریل ۲۰۰۴ء (ii)۷رجمادی الثانی ۱۳۸۸ھ مشمولہ:۱)ماہنامہ''البلاغ'' کراچی (مفتی اعظمؒ نمبر)صفحہ ۹۲۵ تا۹۲۶ ۲) مفتی اعظم پاکستان حضرت مولانا مفتی محمد شفیع صاحبؒ اور انکے مشہور خلفاء وتلامذہ حافظ محمد اکبر شاہ بخاری: مکتبہ دار العلوم کراچی:صفر ۱۴۳۱ھ:صفحہ۱۹۳تا ۱۹۴

۱۴ تا ۱۹۔ بنام مفتی عبدالشکور ترمذیؒ :	تحریر کردہ: (i) ۱۷ / رمضان ۱۳۹۳ھ مشمولہ : ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی : جمادی الاخریٰ / رجب ۱۴۲۳ھ (ii) ۱۱ / صفر ۱۳۹۴ھ: مشمولہ : ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی [مفتی اعظمؒ نمبر]: صفحہ ۱۰۴۵ (iii) ۷ / ربیع الاول ۱۳۹۴ھ: مشمولہ : ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی [مفتی اعظمؒ نمبر]: صفحہ ۱۰۴۴ (iv) ۲۷ / ربیع الثانی ۱۳۹۵ھ: مشمولہ ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی [مفتی اعظم نمبر]: صفحہ ۱۰۴۶ (v) بروفات مفتی عبد الکریم گمتھلویؒ: مشمولہ: ''حیات ترمذیؒ'': جامعہ حقانیہ ساہیوال (سرگودھا): ص ۸۹ تا ۹۰ (vi) بروفات علامہ شبیر احمد عثمانیؒ ☆ مشمولہ: ''تذکرۃ الظفر'': مرتبہ قمر احمد عثمانی: مطبوعات علمی کمالیہ: صفحہ ۵۰۹
۲۰۔ بنام مولانا عبدالباری فرنگی محلیؒ:	مشمولہ : ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی : جمادی الاول ۱۳۸۹ھ / اگست ۱۹۶۹ء: صفحہ ۳۶ تا ۴۳
۲۱۔ بنام مولانا مفتی محمد حسن صاحب	تحریر کردہ: ۱۵ / دسمبر ۱۹۵۵ء مشمولہ : ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی (مفتی اعظم نمبر): صفحہ ۱۲۸۶ تا ۱۲۸۷

۲۲، ۲۳۔ بنام مولانا احتشام الحق تھانویؒ :
تحریر کردہ:
(i) ۲۰/شعبان ۱۳۶۹ھ
(ii) ۲۱/شوال ۱۳۹۰ھ
مشمولہ: ماہنامہ ’’حق نوائے احتشام‘‘ کراچی (بیاد: مولانا احتشام الحق تھانویؒ: صفحہ ۶۷۴، ۶۶۰ تا ۶۶۱

۲۴۔ بنام مولانا غلام اللہ خان صاحبؒ :
تحریر کردہ: ۲۷/جمادی الثانی ۱۳۸۴ھ
مشمولہ: ماہنامہ ’’تعلیم القرآن‘‘ راولپنڈی: جولائی ۱۹۸۷ء: صفحہ ۴۲

۲۵۔ بنام مولانا فضلِ محمد صاحب (مہتمم مدرسہ قاسم العلوم فقیر والی ضلع بہاولپور) :
تحریر کردہ: جمادی الاولیٰ ۱۳۶۶ھ
مشمولہ : ماہنامہ ’’البلاغ‘‘ کراچی : محرم ۱۴۲۸ھ/فروری ۲۰۰۷ء: صفحہ ۲۷ تا ۲۹

۲۶، ۲۷۔ مولانا عزیز الرحمٰن صاحبؒ (ایبٹ آباد) :
تحریر کردہ:
(i) یکم شعبان ۱۳۹۱ھ
(ii) ۱۵/شوال ۱۳۹۲ھ
مشمولہ: افاداتِ عزیزیہ ملکپورہ ایبٹ آباد

۲۸ تا ۳۱۔ ماسٹر محمد شریف صاحب :
تحریر کردہ:
(i) ۵/ذیقعدہ ۱۳۵۳ھ
(ii) ۲/رمضان ۱۳۹۱ھ
(iii) ۲۶/صفر ۱۳۹۶ھ
(iv) ۲۳/ذیقعدہ ۱۳۹۲ھ
مشمولہ: مکتوبات اشرفیہ
☆ مرتبہ: حاجی محمد شریف صاحب: ادارہ تالیفات اشرفیہ ملتان: ۱۹۸۰ء: صفحہ ۱۷۶ تا ۱۷۷، ۱۸۰ تا ۱۸۱

۴۲۔بنام منشی عبدالرحمٰن صاحب :	مشمولہ:تعمیر پاکستان اور علماء ربانی: شیخ اکیڈمی بل روڈلاہور:جنوری ۱۹۷۵ء:صفحہ۲۴۴ تا ۲۴۵
۴۳،۴۴۔بنام مولانا سمیع الحق صاحب :	۱)مشمولہ:علمی اور مطالعاتی زندگی ☆مرتبہ:مولانا عبد القیوم حقانی:ادارۃ العلم والتحقیق جامعہ ابوہریرہ خالق آباد نوشہرہ:فروری ۱۹۹۹ء :صفحہ۷۸ تا ۸۴ ۲)بعنوان ''قادیانیت''(سوالنامہ کا جواب)ماہنامہ''الحق''اکوڑہ خٹک :اکتوبر ۱۹۷۴ء:صفحہ۱۸ تا ۲۰
۴۵۔مولانا شفیق الرحمٰن صاحب (نواسہ بر وفات مولانا رسول خانصاحبؒ: مولانا رسول خان صاحبؒ) :	تحریر کردہ ۱۷/ذیقعدہ ۱۳۹۱ھ مشمولہ:سوانح حضرت مولانا رسول خانصاحبؒ☆مرتبہ:قاری فیوض الرحمٰن صاحب:پاکستان بک سنٹر:اردو بازار لاہور:رمضان ۱۳۹۳ھ :صفحہ۱۴۰
۴۶،۴۷۔بنام مفتی عبدالرؤف سکھروی :	مشمولہ:ماہنامہ'البلاغ' کراچی مفتی اعظم نمبر (i)صفحہ۹۵۳ (ii)صفحہ۹۹۰ تا ۹۹۱
۴۸۔بنام مولانا عتیق الرحمٰن سنبھلی (انڈیا) :	مشمولہ:ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی (مفتی اعظمؒ نمبر):صفحہ۱۰۵۶

۳۹،۴۰۔ بنام مولانا احمد عبدالرحمٰن صدیقی :	تحریر کردہ : (i) ۹/ جمادی الاول ۱۳۹۶ھ (ii) ۲۷/ رجب ۱۳۹۶ھ مشمولہ : ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی: ذی الحجہ ۱۳۹۹ھ صفحہ ۵۹ تا ۶۰، ۶۰ تا ۶۱ (بالترتیب)
۴۱۔ بنام مولانا قاری سعید الرحمٰن صاحبؒ :	بروفات مولانا عبدالرحمٰن کاملپوری مشمولہ: تجلیات رحمانی: مرتبہ: قاری سعید الرحمٰن صاحبؒ (مہتمم جامعہ اسلامیہ کشمیر روڈ راولپنڈی) صفحہ ۶۰۹
۴۲۔ بنام ڈاکٹر محمد میاں صدیقی :	بروفات مولانا محمد ادریس کاندھلویؒ: تحریر کردہ ۱۳/ رجب ۱۳۹۴ھ: مشمولہ: خطباتِ ادریسؒ : حافظ محمد اکبر شاہ بخاری: صفحہ ۵۱ تا ۵۲
۴۳۔ بنام مولانا کوثر نیازی صاحب :	تحریر کردہ: ۲۱/ جمادی الاول ۱۳۹۵ھ/ یکم جون ۱۹۷۵ء: مشمولہ: بیس علمائے حق: حافظ اکبر شاہ بخاری: مکتبہ رحمانیہ اردو بازار لاہور: صفحہ ۲۹۴
۴۴۔ بنام...... (مکتوب الیہ نامعلوم) :	مشمولہ: عصر حاضر میں اسلام کیسے نافذ ہو؟ مرتبہ: مولانا محمد تقی عثمانی: مکتبہ دارالعلوم کراچی: طبع سوم: ۱۴۰۹ھ : صفحہ ۶۸ تا ۸۲

۴۵۔ بنام جناب ایوب آکوجی (رنگون) : تحریر کردہ: ۲۸ / جمادی الثانی ۱۳۷۱ھ
مشمولہ: ماہنامہ 'البلاغ' کراچی:
جولائی ۲۰۰۶ء: ص ۲۶ (عکسِ تحریر: صفحہ ۲۷)

۴۶۔ بنام غلام احمد پرویز (دوسرے خط کا آخری جواب) : ماہنامہ ''جامعہ اسلامیہ'' اکوڑہ خٹک: مئی ۱۹۶۲ء: صفحہ ۱۱ تا ۱۲

۴۷۔ بنام دختر مولانا عبدالحقؒ : تحریر کردہ: ۳ / شعبان ۱۳۹۲ھ:
مشمولہ: ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی: ذی الحجہ ۱۴۰۳ھ: صفحہ ۴۱

۴۸۔ بنام.... (مکتوب الیہ نامعلوم) : بعنوان ''دین اور سیاست''
مشمولہ: ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی: ذوالحجہ ۱۴۰۳ھ: صفحہ ۵۰ تا ۵۱

۴۹۔ بنام محمد رضی، محمد ولی، محمد رفیع، محمد تقی، مولوی نور احمد، شریف حسین و جملہ عزیزان: تحریر کردہ: ۳۰ / جون ۱۹۶۵ء

۵۰۔ بنام مولوی نور احمد، محمد رضی، محمد رفیع، محمد ولی، محمد تقی سلمہم : تحریر کردہ: ۶ / جولائی ۱۹۵۶ء

۵۱۔ بنام عزیزان محترمان سلمہم : تحریر کردہ: ۶ / جولائی ۱۹۵۶ء
(مکتوب ۲۶ تا ۲۹ مشمولہ: ماہنامہ ''البلاغ'' کر مفتی اعظم نمبر: صفحہ ۱۳۳۰ تا ۱۳۳۸)

۵۲۔ اپنے بچوں کے نام: مشمولہ: علاجِ غم ☆ مرتبہ : محمد اقبال قریشی: مکتبہ دینیات رائیونڈ: صفحہ ۲۷ تا ۲۹

۵۳تا۹۸۔بنام مولانا محمد زکی کیفی:

تحریر کردہ:

۱) ٦ جنوری ۱۹۴۹ء

۲) ۲۹ جنوری ۱۹۴۹ء

۳) ۲۹رجب ۱۳٦۸ھ

۴) اربیع الاول ۱۳٦۹

۵) ۱۳ربیع الاول ۱۳٦۹ھ

٦) ۲۹مارچ ۱۹۴۹ء

۷) ۱۲مارچ ۱۹۴۹ء

۸) ۲۰صفر ۱۳٦۹ھ

۹) ۲۷صفر ۱۳٦۹ھ

۱۰) ۴/ربیع الاول ۱۳٦۹ھ

۱۱) جنوری ۱۹۵۱ء

۱۲) ۴/ربیع الثانی ۱۳٦۹ھ

۱۳) ۸/اگست ۱۹۵۱ء

۱۴) ۳/ستمبر ۱۹۵۱ء

۱۵) ۱۲۴اکتوبر ۱۹۵۳ء

۱٦) ۱۹ذی الحجہ ۱۳۷۳ھ

۱۷) ۹جنوری ۱۹۵۴ء

۱۸) ۴فروری ۱۹۵۴ء

۱۹) ۲۳رمضان ۱۳۷۳ھ

۲۰) ۱۵جولائی ۱۹۵۵ء

۲۱) ۲۸ جنوری ۱۹۵٦ء

۲۲)۲ فروری ۱۹۵۶ء

۲۳)۸ر نومبر ۱۹۵۶ء

۲۴)۲۴ر جنوری ۱۹۵۷ء

۲۵) یکم مارچ ۱۹۵۷ء

۲۶)۲۰ صفر ۱۳۷۸ھ

۲۷)۳ دسمبر ۱۹۵۸ء

۲۸)۱۵ فروری ۱۹۶۰ء

۲۹)۲۳ فروری ۱۹۶۰ء

۳۰)۱۲ جولائی ۱۹۶۰ء

۳۱)۱۹ جولائی ۱۹۶۰ء

۳۲)۱۰ صفر ۱۳۸۰ھ

۳۳)۲۷ جنوری ۱۹۶۱ء

۳۴)۸ رمضان ۱۳۸۰ھ

۳۵)۶ر شوال ۱۳۸۰ھ

۳۶)۱۰ر شوال ۱۳۸۰ھ

۳۷) یکم ستمبر ۱۹۶۱ء

۳۸)۸ر جون ۱۹۶۲ء

۳۹)۱۶ر جون ۱۹۶۲ء

۴۰)۲۴ر نومبر ۱۹۶۲ء

۴۱)۵ر شوال ۱۳۸۲ھ

۴۲)۲ر شعبان ۱۳۸۳ھ

۴۳)۳ ذوالحجہ ۱۳۸۳ھ

۴۴)۸ربیع الاول ۱۳۸۷ھ

۴۵)۲۹/جون ۱۹۵۶ء

مشمولہ : ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی (مفتی اعظمؒ نمبر):صفحہ ۱۲۶۶تا ۱۳۰۱

۹۹،۱۰۰۔ بنام مولانا صوفی عبدالحمید سواتیؒ : ۱)تحریر کردہ ۲۶/محرم ۱۳۹۳ھ:

مشمولہ:ماہنامہ نصرۃ العلوم گوجرانوالہ (مفسرِ قرآن نمبر):صفحہ ۸۴۷تا ۸۵۰

۲)تحریر کردہ ۲۴/ربیع الاول ۱۳۹۳ھ

مشمولہ : ماہنامہ 'نصرۃ العلوم گوجرانوالہ اپریل ۲۰۰۹ء:صفحہ ۵۷

۱۰۱۔ بنام سابق صدر پاکستان فیلڈ مارشل محمد ایوب خان صاحب : تحریر کردہ یکم اپریل ۱۹۶۱ء:مشمولہ ''عائلی قوانین پر مختصر تبصرہ'' منشورہ ادارۃ المعارف کراچی:صفحہ ۱۳تا ۱۹

۱۰۲۔بنام....(مکتوب الیہ نا معلوم) : تحریر کردہ:۱۴/ربیع الثانی ۱۳۸۷ھ:

مشمولہ(۱)''سیرت رسول اکرم ﷺ'' ص ۶۳۰تا ۶۳۲

(۲)ماہنامہ ''الصدیق'' ملتان: جمادیالاولیٰ ۱۳۸۷ھ

۱۰۳،۱۰۴۔بنام صوفی محمد اقبال صاحب: تحریر کردہ

(۱)۲۴/جمادی الثانی ۱۳۹۱ھ

(۲)۱۱/جمادی الثانی ۱۳۹۶ھ

مشمولہ:معارف امدادیہ: مکتبہ رشیدیہ لمیٹڈ لاہور: باراول فروری ۱۹۷۷ء:صفحہ ۱۵

۱۰۵۔ بنام.... (مکتوب الیہ نامعلوم):	مشمولہ'' تذکرہ مجاہدِ ملت حضرت مولانا محمد ذاکرؒ '' مرتبہ: حافظ محمد سعد اللہ: مولانا محمد ذاکر اکیڈمی محمدی شریف ضلع چنیوٹ: باراول مئی ۲۰۱۰ء: صفحہ ۲۲۶ تا ۲۲۷
۱۰۶۔ بنام مولانا وکیل احمد شیروانی :	مشمولہ 'اصلاحی نصاب کا تعارف' مجلس صیانۃ المسلمین پاکستان، جامعہ اشرفیہ لاہور: صفحہ ۱۸
۱۰۷ تا ۱۱۴۔ بنام حضرت مولانا عبدالحق صاحبؒ :	مشمولہ ''مشاہیر'' (جلداول): مرتبہ حضرت مولانا سمیع الحق صاحب مدفیوضھم مؤتمر المصنفین دارالعلوم اکوڑہ خٹک: باراول مئی ۲۰۱۱ء: صفحہ ۲۸۲ تا ۲۸۳ تحریر کردہ: ۲۵ ر فروری ۱۹۵۳ء، ۱۳ ر نومبر ۱۹۵۶ء الثانی ۱۳۷۶ھ، ۷ ر شعبان ۱۳۷۶ھ، ۲۱ ر ربیع الثانی ۱۳۸۵ھ، ۱۶ ر ربیع الثانی ۱۳۸۵ھ، ☆ مشمولہ : ماہنامہ ''الحق'' اکوڑہ خٹک: اکتوبر ۱۹۶۵: صفحہ ۵

☆☆☆

کتابوں میں ذکر

۱۔احتساب قادیانیت (جلد نمبر۱۳) :	مرتبہ و منشورہ: عالمی مجلس تحفظ ختم نبوت ملتان: طبع اول اپریل ۲۰۰۴ء تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ بقلم مولانا اللہ وسایا صاحب: صفحہ۳ تا۴
۲۔احسن السوانح :	(سوانح حضرت مولانا مفتی محمد حسن صاحبؒ): مرتبہ: غلام محمد صاحب: جامعہ اشرفیہ لاہور: ۱۳۹۴ھ تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۱۰۱، ۱۰۵، ۴۷۸، ۴۷۹، ۴۹۸
۳۔اردو جامع انسائیکلو پیڈیا (جلد دوم):	مدیر اعلی : مولانا حامد علی خان : شیخ غلام علی اینڈ سنز چوک انارکلی لاہور: بار اول ۱۹۸۸ء تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ : صفحہ ۱۴۸۵ تا ۱۴۸۶
۴۔اساتذہ کرام کے آداب وحقوق :	مولانا محمد صادق آبادی: ادارہ اسلامیات لاہور: باراول شوال ۱۴۲۶ھ تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ۱۱۴ تا۱۱۶

۵۔اساتذہ کیلئے تربیتی واقعات :	مولانا محمد روح اللہ نقشبندی غفوری: دارالاشاعت کراچی:اکتوبر ۲۰۰۷ء: تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ:صفحہ۱۲۳تا۱۲۶
۶۔اسلاف امت کا بچپن :	مولانا محمد اویس سرور: بیت العلوم ۲۰۔ نابھ روڈ پرانی انارکلی لاہور:بار اول فروری ۲۰۰۹ء: تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ::صفحہ۲۴۰ تا۲۵۳
۷۔اشرف المکتوبات :	مرتبہ جناب حسن عباس صاحب:ادارۃ القرآن کراچی:۲۰۰۰ء تذکرہ حضرت مفتی صاحب:صفحہ۲۵۹ تا۲۶۵
۸۔اصلاحی خطبات (جلداول):	مولانا محمد تقی عثمانی مرتبہ:عبداللہ میمن: میمن اسلامک پبلشرز کراچی تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ صفحہ۸۳، ۸۴
۹۔اصلاحی خطبات (جلددوم):	مولانا محمد تقی عثمانی مرتبہ:عبداللہ میمن :میمن اسلامک پبلشرز کراچی:اکتوبر ۱۹۹۳ء تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ:صفحہ۲۵۹، ۲۶۰
۱۰۔اصلاحی خطبات (جلدسوم):	مولانا محمد تقی عثمانی مرتبہ:عبداللہ میمن میمن اسلامک پبلشرز کراچی:دسمبر ۱۹۹۳ء تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ:صفحہ۱۰۹، ۱۱۰

۱۱۔اصلاحی خطبات (جلد چہارم): مولانا محمد تقی عثمانی
مرتبہ: عبداللہ میمن :
میمن اسلامک پبلشرز کراچی : نومبر ۱۹۹۹ء تذکرہ حضرت مفتی صاحب
(۱) صفحہ نمبر ۱۶۸
(۲) صفحہ نمبر ۲۰۰، ۲۰۱
(۳) صفحہ نمبر ۲۱۵، ۲۱۶

۱۲۔اصلاحی خطبات (جلد پنجم): مولانا محمد تقی عثمانی
مرتبہ: عبداللہ میمن :
میمن اسلامک پبلشرز کراچی: مئی ۱۹۹۵ء
تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ:
(۱) صفحہ نمبر ۳۷
(۲) صفحہ نمبر ۹۲، ۹۳

۱۳۔اصلاحی خطبات (جلد ششم): مولانا محمد تقی عثمانی
مرتبہ: عبداللہ میمن :
میمن اسلامک پبلشرز کراچی: فروری ۱۹۹۶ء تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ:
(۱) صفحہ نمبر ۶۰، ۶۱
(۲) صفحہ نمبر ۱۰۵، ۱۰۶
(۳) صفحہ نمبر ۱۵۳ تا ۱۵۵

۱۴۔اصلاحی خطبات (جلد ہفتم) : مولانا محمد تقی عثمانی
مرتبہ: عبداللہ میمن :
میمن اسلامک پبلشرز کراچی : مئی ۱۹۹۷ء
تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ نمبر ۱۰۲، ۱۰۳

۱۵۔اصلاحی خطبات (جلد ہشتم) : مولانا محمد تقی عثمانی
مرتبہ: عبداللہ میمن:
میمن اسلامک پبلشرز کراچی: جنوری ۱۹۹۸ء
تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ:
(۱) صفحہ نمبر ۴۱، ۴۲
(۲) صفحہ نمبر ۹۲، ۹۳
(۳) صفحہ نمبر ۱۳۹، ۱۴۰ (۴) صفحہ نمبر ۱۲۷

۱۶۔اصلاحی خطبات (جلد نہم) : مولانا محمد تقی عثمانی
مرتبہ: عبداللہ میمن:
میمن اسلامک پبلشرز کراچی: نومبر ۱۹۹۸ء تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ:
(۱) صفحہ نمبر ۸۵
(۲) صفحہ نمبر ۳۰۴، ۳۰۵

۱۷۔اصلاحی خطبات (جلد دہم) : مولانا محمد تقی عثمانی
مرتبہ: عبداللہ میمن:
میمن اسلامک پبلشرز کراچی: نومبر ۱۹۹۹ء
تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ:
(۱) صفحہ نمبر ۱۴۹
(۲) صفحہ نمبر ۱۶۷

۱۸۔اصلاحی خطبات (جلد یازدہم) :	مولانا محمد تقی عثمانی مرتبہ: عبداللہ میمن : میمن اسلامک پبلشرز کراچی: جولائی ۲۰۰۱ء تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: (۱) صفحہ نمبر ۱۶۱، ۱۶۲ (۲) صفحہ نمبر ۲۷۳ تا ۲۷۵ (۳) ۳۱۵ تا ۳۱۶
۱۹۔اصلاحی خطبات (جلد دوازدہم) :	مولانا محمد تقی عثمانی مرتبہ: عبداللہ میمن: میمن اسلامک پبلشرز کراچی: جولائی ۲۰۰۲ء تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ (۱) صفحہ ۱۱۲ (۲) صفحہ ۱۳۶ (۳) صفحہ ۲۶۲
۲۰۔اصلاحی خطبات (جلد چہاردہم) :	مولانا محمد تقی عثمانی مرتبہ: عبداللہ میمن: میمن اسلامک پبلشرز کراچی: مئی ۲۰۰۴ء تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۱۹۸
۲۱۔اصلاحی خطبات و مقالات :	مفتی عبدالقادر (کبیر والا) مرتبہ: حافظ محمد اکبر شاہ بخاری: ادارہ تالیفات اشرفیہ ملتان تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: بعنوان ''باتیں انکی یاد رہیں گی''

۲۲۔اصلاحی مجالس (جلداول) :	مولانا مفتی محمد تقی عثمانی: میمن اسلامک پبلشرز کراچی تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۱۴۹، ۱۸۱، ۳۰۱ تا ۳۰۲
۲۳۔اصلاحی مجلسیں (جلد دوم) :	مفتی محمد رفیع عثمانی: ضبط وترتیب: عدنان ضمیر مرزا: مکتبہ الایمان کراچی اشاعت اول: ربیع الاول ۱۴۲۹ھ / مارچ ۲۰۰۸ء : تذکرہ حضرت مفتی صاحب: صفحہ ۵۴
۲۴۔اقبال اور علمائے پاک و ہند :	اعجاز الحق قدوسی: اقبال اکادمی پاکستان لاہور: طبع اول ۱۹۷۷ء تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۶۳
۲۵۔اکابر دیوبند کے ایمان افروز واقعات :	محمد انور بن اختر: ادارہ اشاعت اسلام کراچی: ۱۴۲۶ھ/۲۰۰۵ء تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ صفحہ ۱۳۵، ۳۸۳، ۳۸۴، ۵۰۰
۲۶۔اکابر دیوبند کے مثالی اخلاق :	ابو ہشام عبدالباری: دارالعلوم رحمانیہ مینی صوابی تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۱۴۴ تا ۱۴۷
۲۷۔اکابر علمائے دیوبند:	حافظ محمد اکبر شاہ بخاری: ادارہ اسلامیات لاہور : رمضان ۱۴۱۹ھ / جنوری ۱۹۹۹ء تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۲۰۸ تا ۲۱۴
۲۸۔اکابر علمائے دیوبند کی تواضع :	مفتی فدا محمد صاحبؒ (دارالعلوم رحمانیہ مینی صوابی) مکتبہ سید احمد شہید اکوڑہ خٹک تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ صفحہ ۱۹۸ تا ۲۰۹

۲۹۔اکابر کا زہد وشان استغناء :	مولانا وسیم محمود: القاسم اکیڈمی، جامعہ ابوہریرہ خالق آباد نوشہرہ : مئی ۲۰۰۷ء: تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ صفحہ ۱۳۷
۳۰۔اکابرین تحریک پاکستان:	محمد علی چراغ : سنگ میل پبلیکیشنز لاہور: ۱۹۹۰ء تذکرہ حضرت مفتی صاحب: صفحہ ۴۱۷تا۴۲۳
۳۱۔اکابرین مجلس صیانۃ المسلمین:	(تعارف و تذکرہ): حافظ محمد اکبر شاہ بخاری مجلس صیانۃ المسلمین جامعہ اشرفیہ لاہور تذکرہ حضرت مفتی صاحب: صفحہ ۶۳تا۶۶
۳۲۔اکابرین وفاق المدارس پاکستان:	حافظ قاری محمد اکبر شاہ بخاری: مکتبہ رحمانیہ اردو بازار لاہور: تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۱۲۴تا۱۳۳
۳۳۔الازدیاد السنی علی الیانع الجنی :	☆ تالیف: حضرت مفتی صاحبؒ : ادارۃ المعارف کراچی: محرم ۱۴۲۳ھ/ مارچ ۲۰۰۲ء تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ بقلم مفتی محمد تقی عثمانی صاحب (بزبان عربی): صفحہ ۵۱ تا ۸۷
۳۴۔اللہ والوں کی مقبولیت کا راز:	مولانا مفتی محمد سلیمان منصور پوری: (۱) مکتبہ اسعدیہ کراچی: ۲۰۰۵ء: تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۴۴، ۸۷ (۲) بیت العلم پرانی انارکلی لاہور ۱۴۱۷ھ تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۴۲، ۸۷تا۸۸

(۶)نظم:مولانا مفتی جمیل احمد تھانویؒ:
بعنوان''تاریخ انتقال(اردو)بیاد مفتی
اعظمؒ''صفحہ ۳۰۱'۳۰۲
(۷)نظم:مسلم غازی:بعنوان''مفتی اعظم
پاکستان مولانا مفتی محمد شفیع صاحبؒ''صفحہ
۲۸ تا ۲۹۵
(۸)نظم: مولانا مشرف علی تھانوی:
بعنوان''آہ!مفتی اعظمؒ'':صفحہ ۳۰۴
(۹)نظم:حکیم امداد اللہ احمد ذکی:
بعنوان''مولانا مفتی محمد شفیع صاحبؒ''
صفحہ ۳۵ تا ۳۰۶
(۱۰)بقلم مولانا محمود اشرف عثمانی
زیرعنوان''مولانا مفتی جمیل احمد تھانویؒ'':
صفحہ ۵۳۲ تا ۵۳۳

۴۴۔بیس مردان حق (جلد دوم) : عبدالرشید ارشد:
مکتبہ رشیدیہ ۲۵۔لوئر مال لاہور بار اول
جمادی الثانی ۱۴۱۷ھ/اکتوبر ۱۹۹۶ء:
تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ (بقلم
مولانا عبداللہ میمن):صفحہ ۲۰۹ تا ۲۸۸

۴۵۔پاکستان (تصور،تحریک،تکمیل) : ستار طاہر:صادق پبلیکیشنز لاہور :۲۰۰۳ء
تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ:صفحہ ۲۰۸ تا ۲۰۹

۴۶۔پاک وہند کے نامور علماء ومشائخ: ☆رشحات قلم:حضرت مولانا مفتی عبد
الشکور ترمذیؒ:مرتبہ حافظ قاری محمد اکبر شاہ
بخاری ادارہ اسلامیات لاہور :اشاعت
اول ۲۰۰۶ء تذکرہ حضرت مفتی
صاحبؒ:صفحہ ۱۶۴ تا ۱۶۶

۴۷۔پچاس جلیل القدر علماء :	حافظ محمد اکبر شاہ بخاری:المیزان ناشران وتاجران کتب اردو بازار لاہور :جنوری ۲۰۰۶ء تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ:صفحہ۱۱۸تا۱۲۶
۴۸۔پچاس مثالی شخصیات :	حکیم الاسلام مولانا قاری محمد طیب صاحبؒ:مرتبہ حافظ محمد اکبر شاہ بخاری: ادارہ تالیفات اشرفیہ ملتان:محرم ۱۴۱۸ھ تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ:صفحہ۱۷۴تا ۱۷۹
۴۹۔تاریخ جامعہ اسلامیہ ڈابھیل :	مولانا فضل الرحمٰن اعظمی: ادارہ تالیفات اشرفیہ ملتان: ۱۴۲۰ھ تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ:صفحہ۱۴۲
۵۰۔تاریخ دارالعلوم دیوبند:	مولانا قاری محمد طیب صاحبؒ: دارالاشاعت اردو بازار کراچی:اشاعت اول ستمبر ۱۹۷۲ء تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ:صفحہ۴۳تا۴۷
۵۱۔تاریخ دارالعلوم دیوبند:	سید محبوب احمد رضوی:ادارہ اہتمام دارالعلوم دیوبند:طبع اول ۱۳۹۸ھ/۱۹۷۸ء تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: (۱)صفحہ۱۳۰تا۱۳۱ (۲)۲۵۵تا۲۵۶

۵۲۔تحریک پاکستان اور علماء دیوبند :

حافظ محمد اکبر شاہ بخاری :ایچ ایم سعید اینڈ کمپنی ادب منزل پاکستان چوک کراچی:ذکر حضرت مفتی صاحب :

صفحہ۵، ۱۱،۱۲، ۲۰، ۲۱، ۲۷، ۲۹، ۳۰، ۳۲،
۳۳، ۳۶، ۳۷، ۴۲، ۵۲، ۵۳، ۵۴، ۵۵،
۵۶، ۷۶، ۸۳، ۸۴، ۸۶، ۱۱۹، ۱۳۴،
۱۳۹، ۱۴۵، ۱۵۰، ۱۵۱، ۱۵۲، ۱۶۷۷،
۱۷۹، ۱۸۰، ۱۸۱، ۱۸۶، ۲۰۲، ۲۲۰، ۲۲۷،
۲۲۹۲۸، ۲۳۹، ۲۴۰، ۲۵۳، ۲۶۱، ۲۶۳،
۲۶۵، ۲۶۹، ۲۷۴، ۲۸۹، ۲۹۴، ۲۹۷،
۳۰۲، ۳۰۴ تا ۳۳۵، ۳۴۳، ۳۴۴،
۳۵۱، ۳۵۳، ۳۵۷، ۳۶۱، ۳۷۳، ۳۷۴،
۳۷۸، ۳۸۰، ۳۸۳، ۳۸۶، ۳۸۷، ۳۹۰،
۴۰۵، ۴۰۸، ۴۰۹، ۴۱۲، ۴۱۳، ۴۲۰، ۴۲۴،
۴۲۶، ۴۲۷، ۴۲۸، ۴۲۹، ۴۳۰، ۴۳۱،
۴۳۲، ۴۴۲، ۴۴۳، ۴۴۵، ۴۴۸،
۴۵۰، ۴۵۲، ۴۵۳، ۴۵۵، ۴۵۶، ۴۶۸،
۴۷۱، ۴۸۹، ۴۹۰، ۴۹۲، ۴۹۴، ۵۰۰،
۵۰۶، ۵۱۱، ۵۱۲، ۵۱۳، ۵۱۵، ۵۱۶ ۵۱۷،
۵۱۹، ۵۲۳، ۵۲۶، ۵۲۷، ۵۲۸،
۵۳۱، ۵۳۹، ۵۴۰، ۵۴۱، ۵۴۲، ۵۵۵،
۵۵۷، ۵۶۰، ۵۶۲، ۵۶۷، ۵۷۰، ۵۸۱،
۵۸۵، ۵۸۹، ۵۹۰، ۵۹۳،
۵۹۵، ۵۹۶، ۵۹۷، ۵۹۸، ۵۹۹، ۶۰۰،
۶۰۱، ۶۰۲، ۶۰۳، ۶۰۵، ۶۰۶، ۶۰۷،
۶۱۰، ۶۱۵

۵۳۔تحریک پاکستان کے عظیم مجاہدین:	حافظ محمد اکبر شاہ بخاری: طیب اکیڈمی بیرون بوہڑ گیٹ ملتان ۲۰۰۰ء تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۶۶۶ تا ۶۹۵
۵۴۔تحریک ختم نبوت ۱۹۵۳ء :	مولانا اللہ وسایا: عالمی مجلس تحفظ ختم نبوت ملتان: اشاعت اول اکتوبر ۱۹۹۱ء ذکر حضرت مفتی صاحب: صفحہ ۱۰، ۱۰۴، ۱۱۴، ۱۹۹، ۲۰۰، ۲۳۲، ۲۳۸، ۴۹۷، ۶۳۵
۵۵۔تحریک ختم نبوت ۱۹۷۴ء (جلد اول):	مولانا اللہ وسایا: عالمی مجلس تحفظ ختم نبوت ملتان: جولائی ۱۹۹۳ء ذکر حضرت مفتی صاحب: صفحہ ۵۱۲
۵۶۔تحفۃ الطلباء والعلماء :	مولانا محمد عرفان پالنپوری: دارالاشاعت کراچی ۲۰۰۴ء تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۱۷۰، ۱۷۱، ۱۹۴، ۳۷۸، ۴۲۹، ۴۳۰
۵۷۔تحفۂ طالبعلم وتذکرۂ اہل علم:	مولانا محمد حبیب بلگرامی: اسلامی کتب خانہ علامہ بنوری ٹاؤن کراچی: جولائی ۲۰۰۳ء تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۳۲۶ تا ۳۳۰
۵۸۔تذکرۃ المفسرین :	مولانا قاضی محمد زاہد الحسینیؒ: دارالارشاد اٹک شہر: بار دوم شعبان ۱۴۰۱ھ تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۲۰۹
۵۹۔تذکرہ اولیائے دیوبند:	حافظ محمد اکبر شاہ بخاری: مکتبہ رحمانیہ اردو بازار لاہور تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۵۱۱ تا ۵۳۹

۶۰۔تذکرہ خطیب الامت :	حافظ محمد اکبر شاہ بخاری: مکتبہ عبیدیہ ڈیرہ غازیخان: ۱۹۸۲ء تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۱۰۴ تا ۱۰۶
۶۱۔تذکرہ مشاہیر علماء کراچی :	مولانا محمد حسین صدیقی: مکتبہ حسان کراچی : تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۴۹ تا ۵۴
۶۲۔تذکرہ مولانا محمد ادریس کاندہلویؒ :	ڈاکٹر محمد میاں صدیقی کاندہلوی: مکتبہ عثمانیہ جامعہ اشرفیہ لاہور: جولائی ۱۹۷۷ء تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ بعنوان مفتی اعظمؒ اور مولانا محمد ادریس کاندہلوی: صفحہ ۲۷۵ تا ۲۷۸
۶۳۔تراشے :	مفتی محمد تقی عثمانی: مکتبہ معارف القرآن کراچی : فروری ۲۰۰۲ء تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۹۴ تا ۹۶
۶۴۔تعارف قرآن:	ڈاکٹر حافظ قاری فیوض الرحمٰن: مکتبہ مدنیہ اردو بازار لاہور: تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۳۱۵ تا ۳۱۸
۶۵۔تعمیر پاکستان اور علماء ربانی:	منشی عبدالرحمٰن خان: شیخ اکیڈمی ۶۔بل روڈ لاہور: بار اول جنوری ۱۹۷۵ء ذکر حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۱۱۶، ۱۲۷، ۱۴۳، ۱۴۶، ۱۴۹، ۱۷۶، ۱۷۷، ۲۰۸، ۲۱۴، ۲۳۰، ۲۴۳، ۲۴۴، ۲۵۱، ۲۷۹

۴۲۔بیس بڑے مسلمان:
عبدالرشید ارشد
مکتبہ رشیدیہ ۲۵۔لوئر مال لاہور: گیارھواں ایڈیشن جولائی ۲۰۰۶ء تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: بقلم حضرت مولانا قاری محمد طیب صاحبؒ: صفحہ ۵۲، ۵۳

۴۳۔بیس علمائے حق:
حافظ محمد اکبر شاہ بخاری:
مکتبہ رحمانیہ اردو بازار لاہور تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ:

(۱) بقلم: مولانا محمد اقبال قریشی:
بعنوان "مختصر احوال وسوانح۔مفتی اعظمؒ پاکستان" صفحہ ۲۶۴ تا ۲۷۴

(۲) بقلم مولانا محمد محترم فہیم عثمانی صاحب: بعنوان "انکی یادوں میں گلوں کی خوشبو" صفحہ ۲۷۵ تا ۲۸۸

(۳) بقلم مولانا کوثر نیازی صاحب بعنوان "مفتی اعظم پاکستان مولانا مفتی محمد شفیع صاحبؒ": صفحہ ۲۸۹ تا ۲۹۵

(۴) بقلم مولانا سمیع الحق صاحب: بعنوان "فقیہ العصر مفسر قرآن مفتی اعظم مولانا مفتی محمد شفیع صاحبؒ": صفحہ ۲۹۶ تا ۲۹۸

(۵) بقلم مولانا قاری محمد طیب قاسمیؒ: بعنوان "دارالعلوم دیوبند میں مفتی اعظم مولانا محمد شفیعؒ کا سوگ": صفحہ ۲۹۹ تا ۳۰۰

۳۵۔انار کے درخت کے نیچے :	مولانا منصور احمد: مکتبہ الشہداء کراچی: اشاعت دوم اپریل ۲۰۰۶ء تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۱۴۴، ۱۴۵
۳۶۔انسائیکلوپیڈیا تحریک پاکستان:	محمد اسد سلیم شیخ: سنگ میل پبلیکیشنز لاہور: ۱۹۹۱ء تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۱۰۰۳ تا ۱۰۰۵
۳۷۔انسائیکلوپیڈیا پاکستانیکا:	سید قاسم محمود: الفیصل تاجران اردو بازار لاہور: اشاعت پنجم، جولائی ۲۰۰۴ء: تذکرہ حضرت مفتی صاحب: صفحہ ۸۴
۳۸۔ برصغیر پاک وہند کی سیاست میں علماء کا کردار:	ایچ بی (حافظ بابر) خان: قومی ادارہ برائے تحقیق تاریخ و ثقافت اسلام آباد: ۱۹۸۵ء تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۶۳ تا ۶۶
۳۹۔بزم احناف (حصہ سوم):	مولوی فضل الرحمٰن بہاولپور: عتیق اکیڈمی بیرون بوہڑ گیٹ ملتان طبع اول فروری ۲۰۰۵ء تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۶۳ تا ۶۴
۴۰۔بزم اشرف کے چراغ :	پروفیسر احمد سعید: مصباح اکیڈمی جامعہ اشرفیہ فیروز پور روڈ لاہور: طبع دوم اگست ۱۹۹۲ء تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۱۵ تا ۲۲
۴۱۔بصائر وعبر (جلد دوم) :	علامہ محمد یوسف بنوریؒ☆ مرتبہ: ڈاکٹر حبیب اللہ مختار مکتبہ بینات علامہ بنوری ٹاؤن کراچی: ۱۹۸۸ء تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۱۲۷ تا ۱۶۷

۷۲۔چالیس بڑے مسلمان (جلداول):	حافظ محمد اکبر شاہ بخاری: ادارۃ القرآن گارڈن ایسٹ کراچی: نومبر ۲۰۰۱ء تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: (۱) بقلم مولانا تاج الدین کوہاٹی زیر عنوان 'مولانا انور شاہ صاحبؒ اور انکی علمی خدمات' صفحہ ۳۰۷ (۲) بقلم حافظ محمد اکبر شاہ بخاری: زیر عنوان ''شیخ الاسلام پاکستان کے اوصاف وکمالات'': صفحہ ۳۷۸ تا ۳۷۹
۷۳۔چالیس بڑے مسلمان (جلد دوم):	حافظ محمد اکبر شاہ بخاری: ادارۃ القرآن گارڈن ایسٹ کراچی: نومبر ۲۰۰۱ء تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: (۱) بقلم حافظ محمد اکبر شاہ بخاری: تلخیص: حیاتِ مفتی اعظمؒ: مفتی محمد رفیع عثمانی (۲) مولانا قاری محمد طیب صاحبؒ: بعنوان ''صدیق حمیم ورفیق قدیم مولانا مفتی محمد شفیع صاحبؒ: صفحہ ۳۵ تا ۳۸ (۳) بقلم مولانا سید محمد یوسف بنوریؒ بعنوان ''حضرت مولانا مفتی محمد شفیع صاحبؒ'' (۴) بقلم: منشی عبدالرحمٰن خان: بعنوان ''تحریک پاکستان اور مفتی اعظمؒ پاکستان'': صفحہ ۴۴ تا ۵۴ (۵) بقلم جناب حسن عباس صاحب: زیر عنوان ''حالات زندگی حضرت ڈاکٹر عبد الحی عارفی صاحبؒ: صفحہ ۳۲۳

۶۶۔تفسیری رجحانات کا ارتقاء :	محمد طاہر مصطفیٰ :شکیل سنز اردو بازار راولپنڈی: بار اول ۱۹۹۳ء تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۲۴۸ تا ۲۵۰
۶۷۔جامعہ اشرفیہ کے روشن ستارے :	مولانا مفتی محمد ریاض جمیل : مکتبہ الحسن اردو بازار لاہور تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۱۳۱، ۱۳۵، ۱۹۷
۶۸۔جنہیں میں نے دیکھا:	مولانا کوثر نیازی: جنگ پبلشرز کراچی: تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۱۹۹ تا ۲۰۶
۶۹۔جواہرات :	محمد اسحٰق مدنی: ادارہ تالیفات اشرفیہ ملتان: تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۷ تا ۸
۷۰۔جواہرات دیپوریؒ (جلداول) :	محمد ندیم قاسمی: عتیق اکیڈمی بیرون بوہڑ گیٹ ملتان جنوری ۲۰۰۴ء تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۲۱
۷۱۔جہانِ دگر: (جہانِ دانش کا حصہ دوم) :	احسان دانش: خزینۂ علم وادب، الکریم مارکیٹ اردو بازار لاہور تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۲۹۰، ۲۹۱، ۸۱۳

۷۴۔چندنا قابل فراموش شخصیات :	منشی عبد الرحمٰن خان:ادارہ علوم اسلامیہ چھلیک ملتان تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ بعنوان ''تحریک پاکستان اور مفتی اعظمؒ پاکستان'': صفحہ۴۴تا۵۴
۷۵۔چہل حدیث :	مولانا مفتی محمد شفیع صاحبؒ: تشریحی فوائد: مولانا راحت علی ہاشمی ادارۃ المعارف کراچی: محرم ۱۴۲۳ھ/ مارچ ۲۰۰۲ء تذکرہ حضرت مفتی صاحب: صفحہ ۷تا۹
۷۶۔حصولِ پاکستان :	پروفیسر احمد سعید: ایجوکیشنل ایمپوریم لاہور تذکرہ حضرت مفتی صاحب: صفحہ ۲۵۷تا۲۷۱
۷۷۔حضرت حکیم الامتؒ اور ان کے خلفاء کی سیاسی خدمات کا تفصیلی جائزہ :	رانا محمد اشرف: ادارہ تالیفات اشرفیہ ہارون آباد تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۲۱۶تا۲۴۱
۷۸۔حکایات الاسلاف عن روایات الاخلاف :	اعجاز احمد سنگھانوی: کتب خانہ انورشاہ ، حضرت عثمان غنی روڈ کورنگی ٹاؤن شپ کراچی حکایات منقولہ از حضرت مفتی صاحبؒ صفحہ (۱)۴۷تا۴۹ (۲)۲۱۵،۲۱۸ (۳)۲۲۴تا۲۲۷
۷۹۔حکیم الامت مولانا اشرف علی تھانویؒ اور ان کے خلفاء کرام :	ڈاکٹر قاری فیوض الرحمٰن: مجلس نشریات اسلام کراچی ۱۹۹۷ء تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۱۶۲تا۱۷۰

۸۰۔حیات احتشامؒ (سوانح مولانا احتشام الحق تھانویؒ):	حافظ محمد اکبر شاہ بخاری: گوشۂ ادب اردو بازار لاہور: ۱۹۹۸ء تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۲۱۷ تا ۲۱۸
۸۱۔حیات ترمذیؒ (سوانح مفتی عبدالشکور ترمذیؒ):	مفتی عبد القدوس ترمذی: جامعہ حقانیہ ساہیوال (ضلع سرگودھا): تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: (۱) صفحہ ۴۶، ۴۷، ۴۸، ۴۹، ۵۰، ۵۱، ۵۲،۵۳ (۲) بعنوان ''مفتی عبدالشکور ترمذیؒ کا مفتی اعظمؒ سے اصلاحی تعلق'': صفحہ ۱۶۲ تا ۱۶۳
۸۲۔حیات مفتی اعظمؒ:	مفتی محمد رفیع عثمانی: ادارۃ المعارف کراچی: محرم ۱۴۱۵ھ/ جولائی ۱۹۹۴ء صفحات ۱۷۵
۸۳۔خطبات احتشامؒ (جلد سوم):	حافظ محمد اکبر شاہ بخاری: ادارہ تالیفات اشرفیہ ملتان تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ (تعزیتی تقریر از مولانا احتشام الحق تھانویؒ): صفحہ ۲۱۷ تا ۲۱۸
۸۴۔خطبات حکیم الاسلامؒ (جلد ۱۱):	افادات: حکیم الاسلام حضرت مولانا قاری محمد طیبؒ ☆مرتبہ: قاری محمد ادریس ہوشیار پوری مکتبہ عمر فاروق شاہ فیصل کالونی کراچی: تذکرہ حضرت مفتی صاحب (بقلم مولانا قاری محمد طیب صاحبؒ) بعنوان: ''صدیق حمیم و رفیق قدیم'': صفحہ ۲۱۶ تا ۲۱۷

۸۵۔خطبات مالک کاندھلویؒ:	حافظ محمد اکبر شاہ بخاری: مکتبہ رحمانیہ اردو بازار لاہور تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ:(بقلم: مولانا محمد مالک کاندھلویؒ) صفحہ ۲۶۵ تا ۲۶۶
۸۶۔خطبات مفتی اعظمؒ:	حافظ محمد اکبر شاہ بخاری: ادارہ اسلامیات لاہور: ستمبر ۱۹۹۹ء تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۲۵ تا ۳۹
۸۷۔دارالعلوم دیوبند ۔ احیاء اسلام کی عظیم تحریک:	مولانا اسرادروی: مکتبہ خلیل اردو بازار لاہور: طبع اول ۱۴۲۴ھ تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: (۱) صفحہ ۲۳۸ تا ۲۳۹ (حاشیہ میں) (۲) ۲۵۸ تا ۲۵۹
۸۸۔دبستان آگہی کی حسین یادیں:	مرتبین: شرکاء دورۂ حدیث ۱۴۲۸ھ: جامعہ دارالعلوم کراچی: رجب ۱۴۲۸ھ/ اگست ۲۰۰۷ء تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: (۱) بقلم پیر محمد وزیرستانی: صفحہ ۴۳ تا ۴۸ (۲) بقلم افتخار الدین مانسہروی: زیر عنوان..... ''مشاہیر دارالعلوم کراچی کی خدمات'': صفحہ ۵۱ تا ۵۳

۸۹۔ دوشیخ:	حضرت مولانا مفتی عبد الرؤوف سکھروی صاحب دامت برکاتہم: مکتبۃ الاسلام کراچی: ۱۴۳۲ھ تذکرہ حضرت مفتی صاحب ص ۹ تا ۷۰
۹۰۔ ۲۰۰ مردانِ حق:	پروفیسر عشرت حسین جاوید: ادارہ تالیفات اشرفیہ ملتان ۱۴۲۸ تذکرہ حضرت مفتی صاحب: صفحہ ۳۳۵ تا ۳۳۶
۹۱۔ ذکر خیرؒ ویادِ شریف :	حافظ محمد اکبر شاہ بخاری: مکتبہ جامعہ خیر المدارس ملتان ۱۹۸۲ء تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ (بقلم مولانا محمد شریف جالندھریؒ: صفحہ ۱۵۲ تا ۱۵۳
۹۲۔ ذکر متینؒ معہ تذکرہ مبین:	حافظ محمد اکبر شاہ بخاری: ادارہ اسلامیات لاہور دسمبر ۱۹۸۵ تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ (بقلم: حضرت مولانا عبد المتین الخطیب): صفحہ ۳۷ تا ۴۰
۹۳۔ سلسلہ اشرفیہ/امدادیہ کے سو بڑے علماء:	حافظ محمد اکبر شاہ بخاری: نیشنل بک سروس اردو بازار لاہور تذکرہ حضرت مفتی صاحب: صفحہ ۸۴ تا ۸۷
۹۴۔ سوانح علامہ شبیر احمد عثمانیؒ:	مولانا عبد القیوم حقانی: جامعہ ابوہریرہ خالق آباد نوشہرہ دسمبر ۱۹۹۵ء تذکرہ حضرت مفتی صاحب: صفحہ ۲۲۸ تا ۲۳۰

۹۵۔سوانح وتعلیمات حضرت عارفیؒ:	سید ریاض الدین صاحب: ادارۃ المعارف کراچی: طبع جدید فروری ۲۰۰۱ء تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۲۰۳تا۲۰۸
۹۶۔سومشہور علماء کرام:	محمد ظفر اقبال: شاہین پبلی کیشنز فیڈرل بی ایریا کراچی تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۱۰۲تا۱۰۳
۹۷۔سیدی ومرشدی(ملفوظات مفتی رشید احمد لدھیانویؒ):	مفتی محمد ابراہیم صادق آبادی: کتاب گھر السادات سنٹر کراچی تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۵۵،۵۶،۱۱۳
۹۸۔سیرت اشرفؒ (جلد دوم) :	منشی عبد الرحمٰن خان: شیخ اکیڈمی ۶۔ بل روڈ لاہور بار اول ۱۹۷۹ء تذکرہ حضرت مفتی صاحب: صفحہ ۳۳۵ تا ۳۳۶
۹۹۔شمع ختم نبوت کے پروانوں کی باتیں:	محمد طاہر رزاق: عالمی مجلس تحفظ ختم نبوت ملتان: جون ۱۹۹۹ء تذکرہ حضرت مفتی صاحب: صفحہ: ۳۶ تا ۳۷
۱۰۰۔شیخ الاسلامؒ پاکستان (تذکرہ حضرت مولانا شبیر احمد عثمانیؒ):	حافظ محمد اکبر شاہ بخاری: قادر سنز اردو بازار لاہور ۱۹۹۲ء تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ بعنوان ''علامہ عثمانیؒ اور مفتی محمد شفیعؒ'': صفحہ ۱۰۹ تا ۱۱۲
۱۰۱۔عاشقان رسول کو خواب میں زیارت نبی ﷺ :	محمد روح اللہ نقشبندی: مکتبہ عمر فاروق شاہ فیصل کالونی کراچی: تذکرہ حضرت مفتی صاحب: صفحہ ۳۹۴ تا ۳۹۵

۱۰۲۔عشق رسول اور علمائے حق:	مولانا مفتی محمد حبیب نقشبندی: بیت السلام پبلشرز کراچی: اکتوبر ۲۰۱۱ء تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۱۶۲ تا ۳۱۹
۱۰۳۔عشق رسول اور علماء دیوبند:	ابو طلحہ محمد اظہار الحسن محمود: مکتبہ الحسن اردو بازار لاہور: اشاعت اول ۱۴۲۴ھ/۲۰۰۳ء تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۲۳۵ تا ۲۳۸
۱۰۴۔عظمتوں کے چراغ (جلد ششم):	ولی مظہر: مجلس کارکنان تحریک پاکستان ملتان، ۲۳۔۷ حسین آگاہی روڈ ملتان تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۱۳۹ تا ۱۴۳
	.105. Ulama in Politics:Ishtiaq Hussain Qureshi:Ma'arif Limited Karachi:2nd Edition 1974 حضرت مفتی صاحب: صفحہ ۳۶۲ تذکرہ
۱۰۶۔عظیم اسلامی شخصیات۔جنہوں نے دنیا بدل ڈالی:	حضرت مولانا اختر حسین بہاولپوری: مکتبہ الاحسان بالمقابل جامعہ دارالعلوم کراچی تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۴۷۹ تا ۵۳۵
۱۰۷۔علماء حق کے آخری کلمات:	مولانا حبیب اللہ کابل گرامی: اسلامی کتب خانہ علامہ بنوری ٹاؤن کراچی تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۲۰۰ تا ۲۰۳

۱۰۸۔علماء حق کے آخری لمحات :	مولانا محمد اسلم شیخوپوری :مارچ ۲۰۰۵ء تذکرہ حضرت مفتی صاحب:صفحہ ۲۰۰ تا ۲۰۲
۱۰۹۔علماء حق کے ۳۱۳ واقعات وکرامات :	محمد اسحٰق ملتانی:ادارہ اشرفیہ ملتان: رمضان ۱۴۳۳ھ تذکرہ حضرت مفتی صاحب:صفحہ ۱۷۶ تا ۱۹۹
۱۱۰۔علماء دیوبند۔عہد ساز شخصیات :	مولانا مجاہد الحسینی صاحب:سیرت مرکز ۶۵۔بی پیپلز کالونی فیصل آباد : اشاعت اول ۲۰۰۴ء تذکرہ حضرت مفتی صاحب:بعنوان ''ابوحنیفہ پاکستان۔ مفتی محمد شفیع صاحبؒ:صفحہ ۹۳ تا ۱۹۶
۱۱۱۔علماء دیوبند کے آخری لمحات :	مولانا ثناء اللہ سعد شجاع آبادی: عمر پبلیکیشنز اردو بازار لاہور :نومبر ۲۰۰۴ء تذکرہ حضرت مفتی صاحب :صفحہ ۱۷۶ تا ۱۷۸
۱۱۲۔علمائے دیوبند کے واقعات وکرامات :	حافظ مومن خان عثمانی:المیزان پبلشرز اردو بازار لاہور: ۲۰۱۰ء تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ:صفحہ ۵۷۵ تا ۵۸۷
۱۱۳۔فتاویٰ دارالعلوم دیوبند (جلد دوم):	موسوم بہ ''امداد المفتیین'' دارالاشاعت اردو بازار کراچی:تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ بقلم مفتی محمد رفیع عثمانی صاحب:صفحہ ۳۸ تا ۷۹

۱۱۴۔فتنۂ جمہوریت:	حکیم محمود احمد ظفر: الکتاب اردو بازار لاہور: جنوری ۲۰۰۸ء تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ بعنوان "مولانا مفتی محمد شفیعؒ اور جمہوریت" صفحہ ۲۵۷ تا ۲۶۳
۱۱۵۔قادیانیت۔ہماری نظر میں:	محمد متین خالد: عالمی مجلس تحفظ ختم نبوت ملتان: اپریل ۱۹۹۳ء ذکر حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۹۶، ۱۸۹، ۲۹۴، ۷۰۱، ۷۰۲
۱۱۶۔قرارِ دل: (مجموعۂ کلام):	(مولانا مفتی رضاء الحق) زمزم پبلشرز اردو بازار کراچی تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ (بصورت نظم) (۱) بعنوان "رثـاء الشيـخين: مفتی محمد شفیع صاحبؒ و علامہ یوسف بنوریؒ" بزبان فارسی: صفحہ ۱۴۴، ۱۴۵ (۲) بعنوان "رثـاء المفتی الاعظم ببلاد باكستان المفتی محمد شفيع صاحبؒ" (بزبان عربی): صفحہ ۱۸۵، ۱۸۶ (۳) صفحہ ۱۴۶
۱۱۷۔قلمی چہرے:	شورش کاشمیری: جمع وتدوین ڈاکٹر ابو سلمان شاہجہانپوری: مجلس یادگار شورش پاکستان کراچی: تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۲۶۰

۱۱۸۔کاروانِ آخرت :	مولانا سمیع الحق: مرتبہ مولانا محمد ابراہیم فانی: مؤتمر المصنفین دارالعلوم حقانیہ اکوڑہ خٹک تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۱۳۹ تا ۱۴۳
۱۱۹۔کاروان تھانویؒ:	حافظ محمد اکبر شاہ بخاری: ادارۃ المعارف کراچی: دسمبر ۱۹۹۴ء تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۱۱۳ تا ۱۱۶
۱۲۰۔کاروان علم وعزیمت :	مولانا محمد عرفان اللہ اختر: مکتبہ خلیل اردو بازار لاہور: تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۱۶۵ تا ۱۶۶، ۱۷۱ تا ۱۷۲
۱۲۱۔کتابوں کی درس گاہ میں :	ابن الحسن عباسی : مکتبہ عمر فاروق، شاہ فیصل کالونی کراچی: رمضان ۱۴۲۴ھ تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۹۶
۱۲۲۔کرنیں :	ابن الحسن عباسی: مکتبہ عمر فاروق، شاہ فیصل کالونی کراچی: ربیع الثانی ۱۴۲۵ھ تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۸۵، ۱۷۶، ۱۹۱، ۲۱۰، ۲۳۲
۱۲۳۔گلہائے رنگ رنگ :	مولانا ثناء اللہ سعد شجاع آبادی: مکتبہ عمر فاروق، شاہ فیصل کالونی کراچی: طبع دوم ۱۴۲۵ھ تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۲۵۶
۱۲۴۔مآثر مفتی اعظمؒ پاکستان :	جناب محمد راشد صاحب: ادارہ اسلامیات لاہور: اپریل ۲۰۰۲ء تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ:

(۱) بقلم حافظ بشیر حسین بعنوان ''حیات مفتی اعظمؒ'': صفحہ ۹ تا ۱۲

(۲) بقلم: محمد راشد صاحب بعنوان ''مفتی اعظمؒ کے عادات و مزاج'' صفحہ ۴۷ تا ۵۶

(۳) بقلم: محمد راشد صاحب بعنوان ''مفتی اعظمؒ کے سبق آموز واقعات'' صفحہ ۵۷ تا ۸۰

(۴) بقلم: مولانا مفتی محمد تقی عثمانی بعنوان ''قلبی تاثرات بر وفات مفتی اعظمؒ'': صفحہ ۸۶ تا ۹۵

۱۲۵۔ متاع نور: مولانا رشید اشرف سیفی ادارۃ القرآن والعلوم الاسلامیہ گارڈن ایسٹ کراچی: ۱۹۹۷ء تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۴۱ تا ۷۰

۱۲۶۔ متاع وقت اور کاروانِ علم: ابن الحسن عباسی: مکتبہ عمر فاروق، شاہ فیصل کالونی کراچی: اشاعت ہفتم ۱۴۲۲ھ تذکرہ حضرت مفتی صاحب: صفحہ ۹۶

۱۲۷۔مثالی استاد :	مولانا حنیف عبد المجید: بیت العلم ٹرسٹ کراچی: نومبر ۲۰۰۰ء تذکرہ حضرت مفتی صاحب بقلم مولانا محمد تقی عثمانی بعنوان (۱) مطالعہ کا ذوق: صفحہ ۷۸ تا ۸۴ (۲) غلطی پرٹوکنے کا انداز: صفحہ ۱۷۸ تا ۱۸۴ (۳) صبر وشکر: صفحہ ۴۳۰ تا ۴۳۵
۱۲۸۔مثالی شخصیات کی مثالی زندگی :	مولانا اختر حسین بہاولپوری: مکتبہ عمرفاروق شاہ فیصل کالونی نمبر ۴ کراچی: اپریل ۲۰۱۰ء تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۷۵۱ تا ۷۵۲
۱۲۹۔محبت رسول ﷺ :	محمد اقبال قریشی: ادارہ تالیفات اشرفیہ ہارون آباد بہاولنگر تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: زیر عنوان ''حضرات اکابر دیوبند کی سرور عالم سے محبت'' صفحہ ۵۵ تا ۵۶
۱۳۰۔مسلمانوں کی جدوجہد آزادی:	ڈاکٹر معین الدین عقیل: مکتبہ تعمیر انسانیت: اردو بازار لاہور: ایڈیشن سوم: تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۲۰۱ تا ۲۰۲
۱۳۱۔مشاہیر علماء (جلد دوم):	ڈاکٹر حافظ قاری فیوض الرحمٰن: طیب اکیڈمی ملتان تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۶۰ تا ۸۸

۱۳۲۔مشاہیر علماء دارالعلوم دیوبند:	مولانا مفتی محمد ظفیر الدین صاحب:اسلامی کتب خانہ علامہ بنوری ٹاؤن کراچی: رجب ۱۴۲۱ھ تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ:صفحہ ۸۶ تا ۸۷
۱۳۳۔مشاہیر علماء دیوبند (جلد اول):	حافظ قاری فیوض الرحمٰن: المکتبۃ العزیزیہ:۱۲۔اردو بازار لاہور تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ:صفحہ ۵۱۶
۱۳۴۔معارف شیخ الحدیثؒ:	حافظ محمد اکبر شاہ بخاری: زمزم پبلشرز کراچی: جون ۲۰۰۷ء تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ بصورت مکتوب بنام مولانا محمد تقی عثمانی :صفحہ ۳۰۲ تا ۳۱۶
۱۳۵۔معارف مفتیٔ اعظمؒ :	پروفیسر قاری بشیر حسین حامد: دارالکتاب اردو بازار لاہور : جون ۲۰۰۸ء تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ:صفحہ ۱۳ تا ۲۱
۱۳۶۔معارف مفتیٔ اعظمؒ:	سید محمد اکبر شاہ بخاری: زمزم پبلشرز نزد مقدس مسجد اردو بازار کراچی : فروری ۲۰۰۹ء تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: (۱) بقلم سید محمد اکبر شاہ بخاری:صفحہ ۱۱ تا ۴۱ (۲) بقلم مولانا مفتی عبد القادر صاحب: صفحہ ۴۲ تا ۶۲
۱۳۷۔مفتیٔ اعظم پاکستانؒ۔اکابر و معاصرین کی نظر میں:	حافظ محمد اکبر شاہ بخاری: ادارہ اسلامیات لاہور:صفحات ۲۰۷

۱۳۸۔مفتیِ اعظم پاکستانؒ اورانکے ممتاز اساتذہ و خلفاء : حافظ محمد اکبر شاہ بخاری مکتبہ دارالعلوم کراچی:صفر۱۴۳۱ھ تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ:

۱۔بقلم مولانا قاری محمد طیب صاحبؒ:صفحہ ۱تا۱۷

۲۔بقلم:مفتی جمیل احمد تھانویؒ:صفحہ۲۲تا۲۸

۳۔بقلم:مرتب:صفحہ۲۹تا۱۱۹

۴۔بقلم حافظ محمد اسلام:صفحہ۱۲۰تا۱۴۰

۱۳۹۔مفتی محمد حسن اورانکے مشاہیر تلامذہ وخلفاء: حافظ محمد اکبر شاہ بخاری:ادارہ تالیفات اشرفیہ ملتان:تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ :صفحہ۱۵تا۲۲

۱۴۰۔مقالات ترمذیؒ: حافظ محمد اکبر شاہ بخاری:دارالاشاعت کراچی:اکتوبر۲۰۰۵ء تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ زیرعنوان ''دستو سازی میں علماء کا شاندار کردار'':صفحہ۱۵تا۲۲

۱۴۱۔مقالات جمیلؒ: حافظ محمد اکبر شاہ بخاری:المیزان اردو بازار لاہور تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ بعنوان ''مفتی اعظمؒ کا فقہی مقام'': صفحہ۴۶۰تا۴۶۵

۱۴۲۔مقالات حکیم الاسلامؒ:	حافظ محمد اکبر شاہ بخاری ادارۃ المعارف کراچی: جون ۲۰۰۶ء تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ بقلم حکیم الاسلام مولانا قاری محمد طیب صاحبؒ صفحہ ۲۶۵ تا ۲۶۹
۱۴۳۔مقالات مفتی اعظمؒ:	حافظ محمد اکبر شاہ بخاری: دارالاشاعت کراچی: ۲۰۰۵ء تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۱۷ تا ۲۷
۱۴۴۔مقالات و مضامین مفتی عبدالحکیم سکھرویؒ:	حافظ محمد اکبر شاہ بخاری: ادارۃ المعارف کراچی: جون ۲۰۰۶ء تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ بعنوان ''مفتی اعظمؒ کا انداز تربیت'': صفحہ ۱۲۵ تا ۱۴۲
۱۴۵۔مکتوبات اشرفیہ:	حاجی محمد شریف صاحب: ادارہ تالیفات اشرفیہ ملتان: ۱۴۰۰ھ تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ صفحہ ۱۷۵، ۱۷۷، ۱۷۸، ۱۷۹، ۱۸۱
۱۴۶۔ملت اسلام کی محسن شخصیات:	مولانا حکیم محمد اسلام انصاری: دارالاشاعت اردو بازار کراچی: ۲۰۰۱ء تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۲۰۹ تا ۲۱۰
۱۴۷۔میرے والد، میرے شیخ اور ان کا مزاج و مذاق:	مولانا محمد تقی عثمانی: ادارۃ المعارف کراچی: محرم ۱۴۱۵ھ/ جولائی ۱۹۹۴ء: صفحات ۱۷۴
۱۴۸۔نقوش رفتگاں:	مفتی محمد تقی عثمانی: ادارۃ المعارف کراچی: جنوری ۱۹۹۴ء: تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۶۵ تا ۷۵

۱۴۹۔ وفیات مشاہیر پاکستان :	پروفیسر محمد اسلم: مقتدرہ قومی زبان اسلام آباد: ۱۹۹۰ تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۲۴۶
۱۵۰۔ وقت۔ایک عظیم نعمت :	مولانا روح اللہ نقشبندی: دارالاشاعت کراچی : ستمبر ۲۰۰۸ء تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۲۵۲ تا ۲۵۳
۱۵۱۔ وقت کی قدر اور علم سے پیار:	مولانا محمد روح اللہ نقشبندی : مکتبہ الشیخ بہادر آباد کراچی : اشاعت اول ۲۰۰۸ء/۱۴۲۹ھ تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۶۹، ۱۲۱ تا ۱۲۲
۱۵۲۔ وہ کوہ کن کی بات: (سوانح مولانا رحمت اللہ کیرانویؒ):	مولانا نور عالم خلیل امینی: بیت العلم ٹرسٹ کراچی: جون ۲۰۰۹ء تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۲۸۲
۱۵۳۔ یادرفتگان (جلد دوم):	ماہر القادری: (مرتبہ: طالب ہاشمی): البدر پبلی کیشنز راحت مارکیٹ اردو بازار لاہور: بار اول فروری ۱۹۸۶ء تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۲۵۹ تا ۲۷۰
۱۵۴۔ یادگار باتیں :	مولانا محمد اسحٰق ملتانی: ادارہ اشرفیہ ملتان : شوال ۱۴۲۹ھ تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: بقلم مفتی محمد تقی عثمانی دامت برکاتہم

☆☆☆

رسائل میں ذکر

۱۔روزنامہ ''آفتاب'' ملتان:۲۰/اکتوبر۱۹۷۶ء: تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ بقلم حافظ محمد اکبر شاہ بخاری

۲۔روزنامہ ''آفتاب'' ملتان:۹/اکتوبر۱۹۷۸ء: تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ بقلم حافظ محمد اکبر شاہ بخاری

۳۔ماہنامہ ''الاشرف'' کراچی نومبر۱۹۸۹ء/ربیع الثانی۱۴۱۰ھ: تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ بقلم حافظ محمد اکبر شاہ بخاری: صفحہ۴۵ تا ۴۸

۴۔ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی: ذی الحجہ ۱۳۹۶ھ/نومبر، دسمبر۱۹۷۶ء: تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: بقلم

(۱)مولانا محمد تقی عثمانی صاحب بعنوان'' اللھم لا ملجأ و لامنجأ منك لاالیك'' صفحہ۳ تا ۱۲

(۲)صبا متھراوی بعنوان ''مفتی اعظم قبلہ کی آرامگاہ: صفحہ۳۱ تا ۳۲

(۳)فضل کریم افضل لغاری بعنوان ''گلہائے عقیدت'' ۳۳ تا ۳۴

(۴)مولاناولی رازی بعنوان ''حضرت والد ماجدؒ کے آخری شب و روز'': صفحہ ۵۹تا۸۴

(۵)محمد عبد اللہ صدیقی بعنوان ''حضرت مفتی صاحبؒ کی آخری مجلس عام'':صفحہ ۸۵تا۹۰

(۶)ڈاکٹرسیداسلم ''حضرت مفتی صاحبؒ کا آخری سفر:صفحہ۹۱ تا۹۴

(۷)حافظ محمد اسلام بعنوان''حضرت مولانا مفتی محمد شفیعؒ کی حیات طیبہ پر ایک نظر:صفحہ۹۷ تا۱۰۳

(۸)از ادارہ: بعنوان ''حضرت مفتی اعظمؒ کی وفات پر تعزیتی پیغامات'':صفحہ۱۰۴ تا ۱۱۲

(۹)از ادارہ: بعنوان مفتی اعظم پاکستان قومی صحافت کی نظر میں :صفحہ۱۱۳تا۱۱۹

(۱۰)فرید اشرف غازی:بعنوان'میرے دادا' صفحہ۱۲۳تا ۱۲۵

(۱۱)مولانا مفتی جمیل احمد تھانویؒ بعنوان''تاریخ انتقال۔اردو'':صفحہ۱۲۶

(۱۲)مولانا مفتی جمیل احمد تھانویؒ بعنوان رثاء الشیخ الاجلؒ مولانا مفتی محمد شفیع:صفحہ۱۲۷

(۱۳)محمداحمد تھانوی:بعنوان تاریخہائے وصال مفتی صاحبؒ:صفحہ۹۶

۵۔ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی:محرم ۱۳۹۷ھ/جنوری ۱۹۷۷ء:	تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ:بقلم محمد اقبال قریشی صاحب بعنوان''میرے شیخ کامل'':صفحہ۴۳ تا ۴۹
۶۔ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی:ربیع الاول ۱۳۹۷ھ/مارچ ۱۹۷۷ء :	تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: (۱)بقلم مولانا عاشق الٰہی صاحبؒ بلند شہری:(بصورت مکتوب بنام مولانا محمد رفیع عثمانی و مولانا محمد تقی عثمانی) بعنوان''وفات مفتی اعظمؒ''صفحہ۴۹ تا۵۴ (۲)بقلم:محترم جناب مشرف علی تھانوی (بصورت نظم)بعنوان'آہ مفتی اعظم!': صفحہ ۵۹ (۳)بقلم مسلم غازی(بصورت نظم): بعنوان مفتی اعظم مولانا مفتی محمد شفیع صاحبؒ:صفحہ۶۰
۷۔ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی:شعبان ۱۳۹۷ھ/اگست ۱۹۷۷ء :	تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ:بقلم محمد اقبال قریشی بعنوان''احوال وسوانح مفتی اعظم پاکستان'':صفحہ۴۳ تا۵۱
۸۔ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی:ذی الحجہ ۱۳۹۷ھ/دسمبر ۱۹۷۷ء :	تذکرہ حضرت مفتی صاحب بقلم حکیم امداد اللہ احمد ذکی(بصورت نظم) بعنوان''حضرت مفتی اعظمؒ!'':صفحہ۵۷

۹۔ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی: محرم ۱۳۹۹ھ / جنوری ۱۹۷۹ء :	تذکرہ حضرت مفتیؒ صاحب بزبان مولانا سید ابو الحسن علی ندویؒ (بصورت تعزیتی خطاب جو ۵ر شعبان ۱۳۹۸ھ دارالعلوم کراچی میں علماء وطلباء کے سامنے فرمایا): صفحہ ۴۱ تا ۵۶

۱۰۔ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی (مفتی اعظمؒ نمبر) مکتبہ دارالعلوم کراچی:

بیاد پاکستان حضرت مولانا مفتی محمد شفیع صاحب قدس سرہ):	اشاعت اول: (۱جلد) جمادی الثانی تا شعبان ۱۳۹۹ھ: صفحات ۱۳۲۸ اشاعت دوم (۲جلد): مکتبہ دارالعلوم کراچی جمادی الاول ۱۴۲۶ھ/ جولائی ۲۰۰۵ء: صفحات ۷۲۲+۶۰۶=۱۳۲۸ جلد اول: درج ذیل مقالات و مضامین پر مشتمل ہے۔ ۱۔پیش لفظ ......حضرت مولانا مفتی محمد تقی عثمانی ۲۔ذکروفکر......حضرت مولانا مفتی محمد تقی عثمانی ۳۔ حضرت والد صاحبؒ کی وفات پر نظم..........حضرت مولانا مفتی محمد تقی عثمانی ۴۔حضرت مفتی صاحبؒ کی کچھ باتیں............شیخ الحدیث مولانا محمد زکریا صاحبؒ

۵۔دارالعلوم دیوبند کے ترجمان......
حکیم الاسلام مولانا قاری محمد طیب صاحبؒ
۶۔دارالعلوم دیوبند کی آخری
یادگار...حضرت علامہ سید محمد یوسف بنوریؒ
۷۔حضرت مفتی صاحبؒ کے ساتھ میرا
تعلق..........حضرت ڈاکٹر عبدالحی عارفی
۸۔چند یادیں.......مولانا محمد منظور نعمانیؒ
۹۔پاکستان کے مفتی اعظمؒ...مولانا شمس
الحق افغانیؒ

سیرت وسوانح

۱۔سوانح ۔۔ تاریخی جملوں میں.....مولانا محمد
ہارون صاحب چاٹگام
۲۔حیات مفتی اعظمؒ....مولانا مفتی محمد رفیع عثمانی
۳۔حضرتؒ کے شیوخ واکابر.............
...........مولانا مفتی محمد تقی عثمانی
۴۔میرے والد، میرے شیخ.............
....مولانا مفتی محمد تقی عثمانی

خدمات اور کارنامے

۱۔حکیم الامتؒ کے علمی جانشین...........
.......مولانا محمد اشرف خان صاحبؒ
۲۔حضرتؒ کی اصلاحی تصانیف.....مولانا
منیب احمد صاحب

۳۔حضرتؒ کی تفسیری خدمات....
.........مولانا عبدالشکور ترمذیؒ
۴۔مفتی اعظمؒ اور ان کی تفسیر ....
.....مولانا سلیم اللہ خان صاحب
۵۔فقیہ دوراں.....مولانا سرفراز خان صفدرؒ
۶۔حضرتؒ کی فقہی خدمات اور فتویٰ میں
آپ کا مسلک و مشرب ....
....مولانا صبار دانش صاحب

جلد دوم درج ذیل مقالات و مضامین پر مشتمل ہے۔

۱۔حضرتؒ کا فقہی مقام........ ....
......مولانا مفتی جمیل احمد تھانویؒ
۲۔مفتی اعظمؒ اور تردید قادیانیت......
......مولانا محمد یوسف لدھیانویؒ
۳۔مفتی اعظمؒ اور تحریک پاکستان.......
....جناب اکبر شاہ بخاری
۴۔مفتی اعظمؒ اور دستوری جدوجہد......
........منشی عبدالرحمٰن خان
۵۔ایک خاموش مجاہد........علامہ خالد محمود
۶۔دارالعلوم کراچی اور اسکی خدمات......
...مولانا عزیز الرحمٰن سواتی
۷۔دارالعلوم کراچی (نظم).....حضرت زکی کیفی

۸۔بانی دارالعلوم کراچی.......مولانا سحبان محمودؒ

۹۔ہمارے حضرت اور طلبائے دین......

.....شیخ رحیم الدین دکنی

۱۰۔حضرتؒ کے معروف تلامذہ اور انکی خدمات ......مولانا رشید اشرف صاحب

اصلاح وارشاد

۱۔حضرت مفتی اعظمؒ کا انداز تربیت....

.....مولانا مفتی عبدالحلیمؒ

۲۔میرے حضرتؒ......مفتی عبدالرؤف صاحب

۳۔حضرتؒ کے بعض ملفوظات.....مولانا عاشق الٰہی بلند شہریؒ

۴۔مرشدی و سندیؒ....حکیم سید امداد اللہ احمد زکی

۵۔حضرتؒ کی اولاد اور خلفاء.......مولانا قاری فیوض الرحمٰن صاحب

نقوش وتاثرات

۱۔حضرت مولانا مفتی محمد شفیع صاحبؒ۔میری نظر میں.....مولانا مفتی عتیق الرحمٰن صاحب

۲۔حضرت مفتی صاحبؒ کے چند واقعات وخطوط.....حضرت حاجی محمد شریف صاحب

۳۔ترجمان حکیم الامت.......شیخ القرآن مولانا غلام اللہ خانؒ

۴۔آہ فقیہ ملت!.......ڈاکٹر تنزیل الرحمٰن
۵۔مولانا مفتی محمد شفیع صاحبؒ...... ڈاکٹر محمد حمید اللہ صاحب (پیرس)
۶۔عالم بالغ نظر......ڈاکٹر اشتیاق حسین قریشی
۷۔استاد محترم، مفتی عصر..........حضرت مولانا عبدالقدوس قاسمی
۸۔کچھ شگفتہ تذکرہ....مولانا لطافت الرحمٰن سواتی
۹۔با اصول زندگی......مولانا متین الخطیب
۱۰۔نمونۂ اسلاف......مولانا شمس الحق صاحبؒ
۱۱۔بھیا جی........جناب محمد رضی عثمانی صاحبؒ
۱۲۔میرے والد ماجد....رقیبہ عفت صاحبہ
۱۳۔وہ والد شفیق.............ام عطیہ عثمانی
۱۴۔مینارۂ عظمت۔میرے مقدس ماموں...جناب محمد فخر عالم صدیقی صاحب
۱۵۔باتیں ان کی یاد رہیں گی..... ....مولانا مفتی عبدالقادر صاحب
۱۶۔یادگار صحبتیں......مولانا مفتی بشیر احمد کشمیری
۱۷۔بڑی مشکل سے ہوتا ہے چمن میں دیدہ ور پیدا......جناب اعجاز احمد سنگھانوی

مکاتیب:

معاصر علماء کے مکاتیب۔حضرت مفتی صاحبؒ کے نام

۱۔حضرت مولانا قاری محمد طیب صاحبؒ

۲۔مولانا ظفر احمد عثمانی صاحبؒ

۳۔مولانا مفتی محمد حسن صاحبؒ

۴۔شیخ الحدیث مولانا محمد زکریا صاحبؒ

۵۔مولانا مفتی عبدالکریم صاحب گمتھلویؒ

۶۔مولانا شبیر علی تھانویؒ

۷۔مولانا محمد ادریس کاندھلویؒ

۸۔مولانا اطہر علی صاحب

۹۔مولانا شاہ وصی اللہ صاحبؒ

۱۰۔مولانا عبدالرشید محمود انصاریؒ

۱۱۔مولانا محمد منظور نعمانی صاحبؒ

۱۲۔مولانا سید سلیمان ندویؒ

۱۳۔مولانا محمد داؤد غزنوی

۱۴۔مولانا اسعد اللہ صاحبؒ

بڑے صاحبزادے کے نام حضرتؒ کے سبق آموز مکاتیب

غیر مطبوعہ افادات

۱۔حضرت شیخ الہندؒ۔ایک غیر مطبوعہ انٹرویو

۲۔شب قدر۔آخری نشری تقریر

۳۔سفرنامۂ شام۔مکاتیب کے آئینے میں

۴۔حضرتؒ کے نادر عربی قصائد

مرتبہ: مولانا قاری فیوض الرحمٰن صاحب

حصۂ نظم

۱۔قطعات..................رئیس امروہوی، محمد ولی رازی، صبا متھراوی

۲۔حضرت مفتی اعظمؒ (نظم)..........حکیم امداد اللہ احمد زکی

۳۔قطعۂ تاریخ..................مسلم غازی

۴۔گلہائے عقیدت...فضل انصاری صاحب

۵۔مرثیہ و تاریخ وفات..........مولانا مفتی جمیل احمد تھانویؒ

۶۔غم کی کہانی (نظم).........جناب محمد جنید شوق صاحب

عربی قصائد

۱۔مولانا محمد موسیٰ خان روحانی بازیؒ

۲۔مولانا مفتی محمد احمد تھانویؒ

۳۔مولانا فضل محمد سواتی

۴۔مولانا عبدالجمیل پشاوری

۵،مولانا رضاء الحق مردانی

۶۔مولانا لطافت الرحمٰن سواتی

اضافات

عکس جمیل

	۵۔عکس مسودہ معارف القرآن...... ....حضرت مولانا مفتی محمد شفیع صاحبؒ
	۶۔عکس خاکہ قرارداد مقاصد.....علامہ شبیر احمد عثمانی، حضرت مفتی صاحبؒ
۱۱۔ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی: شوال ۱۳۹۹ھ / ستمبر ۱۹۷۹ء :	تذکرہ حضرت مفتی صاحب بقلم علامہ فہیم عثمانی بعنوان ''مفتی اعظمؒ کی یادوں میں گلوں کی خوشبو'': صفحہ ۳۹ تا ۴۴
۱۲۔ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی: ذی قعدہ ۱۳۹۹ھ/ اکتوبر ۱۹۷۹ء :	تذکرہ حضرت مفتی صاحب: (۱) بقلم حکیم الاسلام مولانا قاری محمد طیب صاحبؒ: بعنوان ''صدیق حمیم و رفیق قدیم'': صفحہ ۲۱ تا ۲۴ (۲) بقلم مولانا اشفاق احمد قاسمی بعنوان ''حضرت مفتی صاحبؒ کی خدمت میں پانچ سال'': صفحہ ۵۳ تا ۵۹
۱۳۔ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی: ذی الحجہ ۱۳۹۹ھ/ نومبر ۱۹۷۹ء :	تذکرہ حضرت مفتی صاحب: بقلم مولانا احمد عبد الرحمٰن صدیقی بعنوان'' یادگار اسلاف حضرت مفتی اعظمؒ'': صفحہ ۵۷ تا ۶۱
۱۴۔ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی: شعبان ۱۴۰۰ھ / جولائی ۱۹۸۰ء :	تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: (۱) بقلم مولانا حامد علی قریشی بعنوان ''عظیم مگر متواضع شخصیت'': صفحہ ۵۱ تا ۵۴ (۲) بقلم سعود اشرف سیفی (بصورت نظم) بعنوان ''حضرت مفتی اعظمؒ کی یاد میں'' صفحہ ۵۵ تا ۵۸

۱۵۔ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی: رجب ۱۴۰۲ھ:	تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: بقلم مولانا عبید اللہ الاسعدی القاسمی زیر عنوان ''علماء دیوبند کی فقہی خدمات'': قسط نمبر ۱۲: صفحہ
۱۶۔ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی: صفر ۱۴۰۳ھ:	تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: بقلم مولانا عبید اللہ الاسعدی القاسمی زیر عنوان ''علماء دیوبند کی فقہی خدمات'': قسط نمبر ۱۷: صفحہ ۴۹
۱۷۔ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی: شعبان ۱۴۰۵ھ:	تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ بقلم مولانا قاضی شمس الدین علوی: بعنوان 'مفتی اعظم پاکستانؒ: صفحہ ۳۳ تا ۳۷
۱۸۔ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی: جمادی الثانی ۱۴۱۴ھ:	تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ بقلم مولانا محمد مظہر بقا بعنوان ''حضرت مولانا مفتی محمد شفیع صاحبؒ۔ایک عظیم شخصیت: صفحہ ۲۵ تا ۳۰
۱۹۔ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی: ربیع الثانی ۱۴۲۱ھ/ جولائی ۲۰۰۰ء:	تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: بقلم حافظ بشیر حسین بعنوان ''حیات مفتی اعظمؒ'': صفحہ ۳۵ تا ۳۸
۲۰۔ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی: محرم ۱۴۲۲ھ:	تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ بقلم مولانا محمد زبیر اشرف عثمانی: زیر عنوان ''تعمیر پاکستان اور نفاذ اسلام کی آئینی جد وجہد میں دارالعلوم کراچی کا کردار (قسط نمبر ۱): صفحہ ۳۷ تا ۳۹

۲۱۔ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی:صفر ۱۴۲۲ھ:	تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ بقلم مولانا محمد زبیر اشرف عثمانی: زیرعنوان ''تعمیر پاکستان اور نفاذ اسلام کی آئینی جدوجہد میں دارالعلوم کراچی کا کردار (قسط نمبر۲): صفحہ ۴۵ تا ۵۰
۲۲۔ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی: ذیقعدہ ۱۴۲۲ھ/ فروری ۲۰۰۲ء:	تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: بقلم حافظ بشیر حسین بعنوان ''مقدمات و تقاریظ مفتی اعظمؒ: صفحہ ۲۹ تا ۳۴
۲۳۔ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی: ربیع الثانی ۱۴۲۳ھ/ جولائی ۲۰۰۲ء:	تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: بقلم حافظ بشیر حسین بعنوان ''تذکرہ مفتی اعظمؒ۔ کتب و رسائل میں'' (قسط نمبر:۱) صفحہ ۲۵ تا ۳۰
۲۴۔ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی: ربیع الثانی ۱۴۲۷ھ/ اپریل ۲۰۰۶ء:	تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: بقلم حافظ بشیر حسین بعنوان ''تذکرہ مفتی اعظمؒ۔ کتب و رسائل میں (قسط نمبر۲) صفحہ ۳۱ تا ۳۶
۲۵۔ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی: جمادی الاول ۱۴۲۸ھ/ جون ۲۰۰۷ء:	تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: بقلم حافظ بشیر حسین بعنوان ''خطبات و مجالس مفتی اعظمؒ'' صفحہ ۱۹ تا ۳۰
۲۶۔ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی: رجب ۱۴۲۸ھ/ اگست ۲۰۰۷ء:	تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: بقلم حافظ بشیر حسین بعنوان ''تذکرہ مفتی اعظمؒ کتب و رسائل میں (قسط نمبر۳) صفحہ ۴۳ تا ۴۷
۲۷۔ماہنامہ ''البلاغ'' کراچی: جمادی الثانی، رجب ۱۴۳۴ھ/ مئی ۲۰۱۳ء:	تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ بقلم: محمود خارانی بعنوان حضرت مدنیؒ اور حضرت مفتی اعظمؒ: صفحہ ۷۱ تا ۸۶

۲۸۔ماہنامہ ''الحسن'' لاہور: دسمبر ۲۰۰۶ء:	تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ بقلم: محمد شہاب خٹک
۲۹۔ماہنامہ ''الحق'' اکوڑہ خٹک: ستمبر ۱۹۷۶ء:	تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ بقلم امداد اللہ احمد زکی: (بصورت قصیدہ) صفحہ ۶۳ تا ۶۵
۳۰۔ماہنامہ ''الحق'' اکوڑہ خٹک: اکتوبر ۱۹۷۶ء:	تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ (۱) بقلم: مولانا سمیع الحق صاحبؒ: بعنوان ''فقیہ العصر، مفسر قرآن، مفتی اعظم مولانا محمد شفیعؒ کی وفات'' صفحہ ۲ تا ۳ (۲) بقلم مولانا قاری محمد طیب صاحبؒ: دیوبند میں مفتی محمد شفیع صاحبؒ کا سوگ'' صفحہ ۵
۳۱۔ماہنامہ ''الحق'' اکوڑہ خٹک : نومبر، دسمبر ۱۹۷۶ء :	تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: بقلم جناب سلیمان حنیف زبیری صاحب (کراچی): صفحہ ۴۱ تا ۴۳
۳۲۔ماہنامہ ''الحق'' اکوڑہ خٹک: اگست ۱۹۷۷ء :	تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: بقلم مولانا لطافت الرحمٰن صاحب (بصورت مرثیہ: بزبان عربی): صفحہ ۲ تا ۵
۳۳۔ماہنامہ ''الحق'' اکوڑہ خٹک : جولائی ۱۹۷۸ء :	تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ بقلم: رضاء الحق مردانی بعنوان ''رثاء الشیخین'' (مرثیہ مفتی محمد شفیع، مولانا محمد یوسف بنوریؒ): صفحہ ۳۳

۳۴۔ماہنامہ "الرشید" لاہور: (دار العلوم دیوبند نمبر): صفر، ربیع الاول ۱۳۹۶ھ/ مارچ ۱۹۷۶ء:	تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: (۱) بقلم احسان دانش: زیر عنوان 'اکابر دیوبند' صفحہ ۵۰۵ تا ۵۰۶ (۲) بقلم مولانا حکیم انیس احمد صدیقی: زیر عنوان "دارالعلوم کی تفسیری خدمات": صفحہ ۵۸۷ تا ۵۹۰ (۳) بقلم قاری محمد عبداللہ سلیم: زیر عنوان "دارالافتاء دارالعلوم دیوبند": صفحہ ۲۰۷ تا ۲۰۸، ۳۲۲۰۴۔
۳۵۔ماہنامہ "الرشید" لاہور: نومبر ۱۹۷۶ء :	تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: بقلم حافظ محمد اکبر شاہ بخاری: صفحہ ۵۰ تا ۵۶
۳۶۔ماہنامہ "الرشید" ساہیوال: (تاریخ دارالعلوم دیوبند نمبر): ربیع الثانی، جمادی الاول ۱۴۰۰ھ/ مارچ، اپریل ۱۹۸۰ء :	تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: بقلم سید محبوب رضوی: زیر عنوان (۱) دارالعلوم کے مفتیان کرام: صفحہ ۲۵۵ تا ۲۵۶ (۲) دارالعلوم کے علماء مشاہیر: صفحہ ۳۱۷
۳۷۔ماہنامہ "الشریعہ" گوجرانوالہ (خصوصی اشاعت بیاد مولانا سرفراز خان صفدرؒ): جولائی تا اکتوبر ۲۰۰۹ء :	تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ (۱) صفحہ ۵۳ تا ۵۵ (۲) صفحہ ۶۸ تا ۷۰
۳۸۔ماہنامہ "العصر" پشاور: مئی ۲۰۰۶ء:	تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: بقلم احسان اللہ خٹک: زیر عنوان "علماء دیوبند کے فقہی کارنامے اور ان کی خدمات": صفحہ ۳۱ تا ۳۳

۳۹۔ماہنامہ ''اقرأ ڈائجسٹ'' کراچی: رمضان، شوال ۱۴۰۸ھ :	تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: (۱) بقلم مولانا محمد تقی عثمانی: بعنوان ''مفتی اعظمؒ صفحہ۴۴ تا ۴۷ (۲) بقلم مولانا محمد یوسف لدھیانویؒ : بعنوان 'فتنۂ قادیانیت کا مقابلہ۔ مفتی محمد شفیع صاحبؒ کے قلم سے'': صفحہ ۴۸ تا ۶۶
۴۰۔ماہنامہ ''بینات'' کراچی: جون ۱۹۷۷ء/ جمادی الثانی ۱۳۹۷ھ :	تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: بقلم پروفیسر قاری فیوض الرحمٰن صاحب: صفحہ ۳۰ تا ۳۴
۴۱۔ماہنامہ ''بینات'' کراچی (حضرت بنوریؒ نمبر): جنوری، فروری ۱۹۷۸ء :	تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۵۰، ۳۷۶، ۴۵۲، ۴۶۸، ۴۸۰، ۵۱۶، ۶۳۲، ۶۵۹، ۶۹۵، ۷۴۴
۴۲۔ماہنامہ ''بینات'' کراچی: اکتوبر ۱۹۸۷ء:	تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: بقلم محمد واصل عثمانی صاحب: صفحہ ۴۹ تا ۵۹
۴۳۔ روزنامہ ''جنگ'' راولپنڈی/ کراچی: ۲۸/اپریل ۱۹۷۷ء :	تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: بقلم پروفیسر قاری فیوض الرحمٰن صاحب: صفحہ ۲
۴۴۔روزنامہ ''جنگ'' کراچی: ۹/اکتوبر ۱۹۹۲ء:	تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: بقلم مفتی محمد رفیع عثمانی صاحب
۴۵۔ہفت روزہ ''چٹان'' لاہور: ۱۱/اکتوبر ۱۹۷۶ء:	تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: (۱) بقلم مدیر (شورش کاشمیری): بعنوان ''آہ مفتی محمد شفیع صاحبؒ: صفحہ ۴ (۲) بقلم مدیر (شورش کاشمیری): بعنوان ''علم کا سورج غروب ہو گیا'': صفحہ ۷

۴۶۔ماہنامہ ''حق چار یار'' لاہور: مئی ۲۰۰۳ء :	تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: بقلم مفتی محمد تقی عثمانی صاحب: بعنوان ''حضرت مدنیؒ اور مفتی اعظم پاکستان: صفحہ ۳۶ تا ۴۰
۴۷۔ماہنامہ ''حق نوائے احتشام'' کراچی (بیاد مولانا احتشام الحق تھانویؒ): رجب ۱۴۲۶ھ/ اگست ۲۰۰۵ء:	تذکرہ حضرت مفتی صاحب: بقلم محمد صدیق ارکانی صاحب: بعنوان ''حضرت مدنیؒ اور مفتی اعظم پاکستان: صفحہ ۳۶ تا ۴۰
۴۸۔ہفت روزہ ''خدام الدین'' لاہور (حضرت لاہوریؒ نمبر) :	تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: صفحہ ۳۰۸
۴۹۔ہفت روزہ ''خدام الدین'' لاہور ۱۵/ اکتوبر ۱۹۷۶ء :	تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: بقلم مدیر: صفحہ ۴
۵۰۔ماہنامہ ''دارالعلوم دیوبند'': ستمبر ۲۰۰۴ء :	تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: بقلم شاہد عادل قاسمی: زیر عنوان ''سیرتِ رسول ﷺ پر علمائے دیوبند کی خدمات'': صفحہ ۲۹ تا ۳۲
51.Monthly"THE MUSLIM"Digest,100-Brickfield Durban Republic of S Africa	تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: بعنوان Obituary Mufi Muhammad Shafi Sahi
۵۲۔ہفت روزہ ''صوت الاسلام'' لاہور :۲۹/ اکتوبر ۱۹۷۶ء :	تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ بقلم مولانا قمر احمد عثمانی: بعنوان ''مفتی اعظم پاکستان کی علمی وسیاسی خدمات'' صفحہ ۱۵ تا ۱۶

۵۳۔ ماہنامہ ''فاران'' کراچی: دسمبر ۱۹۷۶ء :	تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: بقلم ماہرالقادری بعنوان ''حضرت مولانا مفتی محمد شفیع دیوبندیؒ''
۵۴۔ ہفت روزہ ''لولاک'' فیصل آباد: ۱۶رجون ۱۹۷۶ء :	تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: بقلم مولانا سید عبدالشکور ترمذی صاحبؒ
۵۵۔ ماہنامہ ''محاسن اسلام'' ملتان: فروری ۲۰۰۵ء :	تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: بروایت مولانا مفتی محمد رفیع عثمانی صاحب: صفحہ ۳۱
۵۶۔ ماہنامہ ''مطالعۂ قرآن'' لاہور: شوال ۱۴۲۷ھ/نومبر ۲۰۰۶ء :	تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: بقلم محمد طارق ڈیرہ اسمٰعیل خان: صفحہ ۳۶ تا ۳۷
۵۷۔ روزنامہ ''نوائے وقت'' لاہور: ۷/اکتوبر ۱۹۷۶ء :	تذکرہ حضرت مفتی صاحبؒ: از ادارہ صفحہ ۲
۵۸۔ روزنامہ ''وفاق'' لاہور: ۲۵، ۲۶، ۲۷/ اکتوبر ۱۹۷۶ء:	تذکرہ حضرت مفتی صاحب: بقلم حافظ محمد اکبر شاہ بخاری: بعنوان ''مفتی محمد شفیع صاحبؒ اور تحریک پاکستان'' (دوقسطوں میں)
۵۹۔ ماہنامہ ''وفاق المدارس'' ملتان: جون، جولائی ۲۰۰۸ء :	تذکرہ حضرت مفتی صاحب: بعنوان ''اکابر دیوبند کی فقہی خدمات: از مولانا محمد زبیر حق نواز جامعہ دارالعلوم الصفہ کراچی: صفحہ ۳۸ تا ۴۰

☆☆☆

الحمد لله الذی بنعمته تتم الصالحات

فقه البيوع

على المذاهب الأربعة

مع

تطبيقاته المعاصرة مقارنا بالقوانين الوضعية

الجزء الأول – الجزء الثاني

محمد تقي العثماني

مكتبة معارف القرآن

كراتشي - باكستان

مقالات العثماني

الجزء الأول – الجزء الثانى

محمد تقي العثماني

مكتبة معارف القرآن
كراتشي - باكستان

أصول الإفتاء وآدابه

محمد تقي العثماني

مكتبة معارف القرآن
كراتشي - باكستان

فتاویٰ عثمانی

جلدِ چہارم

(زیرِ طبع)

مفتی محمد تقی عثمانی

ترتیب و تخریج
مولانا محمد زبیر حق نواز

مکتبہ معارف القرآن کراچی
(Quranic Studies Publishers)

تصانیف : حضرت مولانا مفتی محمد شفیع صاحب رحمۃ اللہ علیہ مفتی اعظم پاکستان

تفسیر وعلوم القرآن

- ☆ معارف القرآن ۹ جلد کامل
- ☆ دستور قرآنی
- ☆ قصص معارف القرآن
- ☆ مسائل معارف القرآن
- ☆ Ma'ariful Quran-8 Vols
- ☆ Quranic Constition of State
- ☆ Tafseer Surah Al-Fatiha

حدیث علوم حدیث

- ☆ الازدیاد السنی علی الیانع الجنی
- ☆ التصریح بما تواتر فی نزول المسیح
- ☆ اخلاف اُم شفاق
- ☆ چہل حدیث (مترجم)
- ☆ ہدیۃ المہدیین

فقہ۔ علوم فقہ۔ فتاویٰ

- ☆ آلاتِ جدیدہ
- ☆ اسلام اور موسیقی
- ☆ اسلام کا نظام اراضی
- ☆ اسلام کا نظام تقسیم دولت
- ☆ اسلام میں مشورہ کی اہمیت
- ☆ اسلامی ذبیحہ
- ☆ فتوح الہند
- ☆ انسانی اعضاء کی پیوندکاری
- ☆ اوزانِ شرعیہ
- ☆ ایمان اور کفر قرآن کی روشنی میں
- ☆ بیمہ زندگی
- ☆ پراویڈنٹ فنڈ پر زکوۃ کا مسئلہ
- ☆ تصویر کی شرعی حیثیت
- ☆ جہاد فضائل ومسائل
- ☆ جواہر الفقہ کامل سیٹ
- ☆ چہل حدیث متعلقہ حرمتِ سود
- ☆ خطبات جمعہ وعیدین
- ☆ رفیق سفر
- ☆ رؤیت ہلال
- ☆ فتاوی دار العلوم دیوبند کامل ۲ جلد

- ☆ قرآن میں نظام زکوۃ
- ☆ مسئلہ سود
- ☆ نماز مترجم جدید (جیبی)
- ☆ ووٹ کی شرعی حیثیت
- ☆ Provident Fund
- ☆ The Issue of Interest
- ☆ Life Insurance
- ☆ Jihad
- ☆ Distribution of Wealth in Islam
- ☆ Islam on grafting of Human organs

عقائد

- ☆ ختم نبوت
- ☆ سنت وبدعت
- ☆ مسئلہ ختم نبوت

تصوف وطریقت

- ☆ آداب الشیخ والمرید
- ☆ اے ایمان والو!
- ☆ تسہیل قصد السبیل
- ☆ تصرف کی حقیقت
- ☆ گناہ بے لذت
- ☆ مجالسِ حکیم الامت
- ☆ مصیبت کے بعد راحت
- ☆ موت کے وقت شیطانی دھوکہ
- ☆ درسِ عبرت
- ☆ دل کی دنیا
- ☆ ذکر اللہ
- ☆ رحمٰن کے بندے
- ☆ میرے والد ماجد اور ان کے مجرب عملیات
- ☆ نجات المسلمین
- ☆ وحدتِ امت
- ☆ وصیت نامہ
- ☆ Sins the Produce Nothing
- ☆ The World Within
- ☆ Rememberance of Allah & Darood-o-Salam

آداب واحکام

- ☆ آداب المساجد
- ☆ آداب النبی ﷺ
- ☆ احکام حج
- ☆ احکام دعا
- ☆ احکام تاریخ وقربانی
- ☆ احکام وخواص بسم اللہ
- ☆ شب براءت
- ☆ How to perform Hajj
- ☆ The Laws of Dua
- ☆ History of Qurbani

سیرت وسوانح

- ☆ پیغمبر امن وسلامت ﷺ
- ☆ چند عظیم شخصیات
- ☆ دو شہید
- ☆ رسالتِ محمدی کا اثبات بذریعہ اعجاز قرآنی
- ☆ سیرت خاتم الانبیاء ﷺ
- ☆ سیرت رسول اکرم ﷺ
- ☆ شہید کربلا
- ☆ مقامِ صحابہ
- ☆ مکاتیب حکیم الامت
- ☆ ملفوظات امام مالکؒ
- ☆ نفحات
- ☆ نقوش وتاثرات

خطبات ومواعظ

- ☆ خطبات مفتی اعظم
- ☆ دعوت وتبلیغ اور تعلیم وتربیت کے اصول
- ☆ علمی کشکول
- ☆ مقالات مفتی اعظم